

TÝNECKÉ LISTY

Měsíčník obce Velký Týnec • XXXV. ročník • Číslo 9/2025 • Cena 10,- Kč

VELKÝ
TÝNEC

6 Nové lampy veřejného osvětlení v Čechovicích šetří peníze

7 Na virtuální prohlídce Komunitního centra Velký Týnec

12 Prázdniny s Čmeldou a tábory SRPŠ

13 Příroda kolem nás - Na zimu za jídlem

PŘESAHY Vivaldi je vlastně bigbít, říká Jana Semerádová

Nový román na pokračování - Mojmír Drvota: Pension pro umělce

EDITORIAL

Milé čtenářky, milí čtenáři, s příchodem září se po uvolněním letního období vracíme do známého rytmu. Pro naše nejmladší začíná nová etapa plná objevů a učení, pro nás dospělé je to zase připomínka návratu k rutině a k dokončování plánů, které jsme možná přes léto odložili.

Záříjové vydání Týneckých listů je plné nejen vzpomínek na uplynulé prázdniny, ale především pohledů do budoucnosti a neustálé snahy naší obce o rozvoj. Můžete se dočíst o vylepšeních, která se na obci podařila. Ať už jde o moderní sportovní plochy, jako je pumptrack, který se stal oblíbeným místem pro aktivní trávení volného času, nebo o praktické novinky, jako je nový knihobox. V Čechovicích proběhla výměna veřejného osvětlení za moderní LED technologii. Tyto kroky nejen šetří životní prostředí, ale také obecní rozpočet. Dalším významným tématem je projekt komunitního centra. V tomto čísle máte unikátní příležitost nahlédnout do budoucí podoby interiérů prostřednictvím vizualizací a návrhů.

Nezapomínejme ani na bohatý společenský život, který nás čeká. S podzimem přichází i tradiční Čechovické hody, které jsou skvělou příležitostí k setkání a oslavám. Chceme vás také nalákat na akci, která se koná mimo naši obec. Využijte pohodlnou autobusovou dopravu a vydejte se za burčákem na Pochod Slováckými vinohrady, kde si vychutnáte ty nejlepší plody podzimu.

V tomto čísle najdete také celou řadu inspirativních článků a rozhovorů. Pro milovníky detektivek máme opravdovou lahůdku – místní autorka Olga Raclavská chystá nový thriller z prostředí Olomouce. V tomto čísle najdete možnost předobjednat si knihu s bonusy přímo od autorky. Budete mít také možnost přečíst si zajímavý rozhovor s Janou Semerádovou. Rubrika „55 minut s...“ vám nabízí inspirativní pohled do světa špičkové flétnistky, dirigentky a muzikoložky, která se s vášní věnuje staré hudbě. Dozvíte se, jak se jí daří skloubit náročnou uměleckou dráhu se soukromým životem a proč přirovnává Vivaldiho hudbu k bigbitu.

Doufáme, že si každý z vás najde v tomto čísle to své.

S přáním krásného a inspirativního podzimu vás zdraví

Vendula Vránová

Foto na titulní straně

V neděli 31. srpna se ve Vsisku uskutečnilo slavnostní pasování prvňáčků. Letos jich bylo deset a všichni si svou velkou chvíli velmi užili. U vykoření do nové etapy života je přišli podpořit nejen rodiče, ale také kamarádi a místní. Bylo to krásné odpoledne. Školáčkům přeje mnoho úspěchů, krásných zážitků a radosti ze vzdělání. Letošní prvňáčci ze Vsiska jsou: Sárinka Burešová, Nicos Dúrt, Saša Chytil, Vojta Kretek, Adélka Lintnerová, Adélka Ničmanová, Valinka Pazderová, Natálka Peturová, Lili Svák, Maxík Tkadlec. Hodně štěstí!

Petra Kolibová

GDPR - „Tímto upozorňujeme čtenáře, že na akcích pořádaných obcí mohou být pořizovány fotografie. Mělo by se tak dít vždy zřetelně označenou osobou. Fotografie slouží jedinému účelu - jako materiál ke zveřejnění, zda daná konkrétní fotografie bude či nebude použita k prezentaci v obecním periodiku, zejména s přihlédnutím k její vypovídací schopnosti ve vztahu k akci, jež byla obcí pořádána. Fotografie takto nepoužité jsou následně skartovány. Pakliže si jako účastník takto dokumentované akce kdokoli z vás nepřeje být objektem fotografování a následného zveřejnění v obecním periodiku, sdělte toto prosím nejlépe osobě fotografa nebo případně zavčas na podatelnu obecního úřadu.“

ZÁŘIJOVÝ ÚVODNÍK

Vážené čtenářky, vážení čtenáři, nějak jsem se tentokrát nemohl dostat ani přes název úvodníku. Dlouze jsem s ním bojoval. Prostě mi do něj neustále pronikala záře a spojení v *září v září*. Nazvat ho však zářivý úvodník jsem si přece jen netroufl. Co když můj text pak nezazáří?! A budu vypadat jako někdo, kdo se hned v názvu chválí. A sebechvála odjakživa smrdí. I když jak komu. Teď před volbami do Parlamentu České republiky se s tou sebechválou doslova roztřhl pytel. Takže kdyby fakt smrděla, tak bychom museli sedět před většinou zpravodajských videí v maskách. Vrátním se tedy raději k té záři, která mne v podvečer doslova oslepila a exponovala v mé mysli představu starých kuchyňských vah.

V září se to zhoupne ze světlé části roku do té tmavé. Pomalinku, ale nezadržitelně začne ubývat světla. Ale před tím

nastane ta magická chvíle podzimní rovnodennosti. Dvaadvacátého září roku 2025 ve 20:19 hodin stane Slunce přesně nad rovníkem. A v tu chvíli začnou dopadat zrníčka tmy na pomyslnou pravou miskou vah. Každý den se v průměru zkrátí o 4 minuty. Pravá strana je stranou rozumu. Levá srdce. Hledám tedy honem, co na tu stranu srdce přihodit, abychom si tu tmu trochu osladili. A už to mám. Pár žaludů s roztomilými zelenými kloboučky. Něco kuliček červených jeřabin a lesknoucí se jablíčka z letošní úrody. Když pak na oslavu svátku rovnodennosti, pozdvihnou v rukou sklenici jablečného moštu, musím pronést verše Františka Gellnera: „Ještě jsou radosti života.“

Chvějivé jako listí osiky, kterou staří Keltové považovali za strom symbolizující konec léta. Keltové si s těmi stromy vůbec velmi rozuměli. A protože září je

také čas lásky a plodnosti, vzpomněl jsem si na jejich stromomluvu. Když dala dívka chlapci, který o ni projevovatel zájem, kousek bílé březové kůry, jako by řekla: „Můžeš začít.“ Když mu podala kůru z lísky, znamenalo to: „Buď moudrý a nenaléhej.“

Inu těžká věc být moudrý. Vždyť dnes ani pořádně nevíme, co to moudrost je. Zaměňujeme ji často s chytrostí nebo se vzdělaností. Moudrost se však rodí pouze na starém dřevě zkušeností. Zastavme se tedy někdy na kus řeči s nějakou babičkou nebo dědečkem. Vždyť podzim jakoby nás k tomu přímo vedl. Jezte z plodů tohoto poznání. Ať také sami až k této životní etapě dospějete umíte rozdávat. Kéž moudrost vám ve vašich životech září napořád.

Stanislav Denk

Bajkeři ve Vsisku

V sobotu dne 30. srpna 2025 se ve Vsisku na obci Velký Týnec nově vybudované pumptrackové dráze uskutečnil závod celorepublikové série Českého poháru v Pumptracku 2025 pořádaný pod hlavičkou No Respect Racing klubu a Českého cyklistického svazu.

Skrze několik fotografií vás zveme už do dalšího čísla Týneckých listů, ve kterém přineseme další informace o této akci.

Jediným zástupcem naší obce mezi cyklisty, který si troufl poměřit své síly s profi závodníky, byl Maxmilián Tkadlec ze Vsiska. V kategorii Začátečník vybojoval krásné druhé místo!

© 5x Marcel Schiller

Vendula Vránová,
šéfredaktorka

Petr Hanuška,
redaktor

Stanislav Denk,
redaktor

Vladimíra Hacíková,
redaktorka

Pavel Peňaška,
grafik

TÝNECKÉ LISTY - Periodický tisk územního samosprávného celku - měsíčník Obce Velký Týnec.

Vydává Obec Velký Týnec, Zámecká 35, 783 72 Velký Týnec 1, IČO 00299669. Ev. číslo MK ČR: E 12522. Ročník XXXV, číslo 9. Vyšlo 5. září 2025. Cena výtisku 10,- Kč. Adresa redakce: Zámecká 35, 783 72 Velký Týnec 1, e-mail: velkutytnec@velkutytnec.cz. Šéfredaktorka Mgr. Vendula Vránová Ph.D. Redakční rada: PhDr. Petr Hanuška Ph.D., e-mail: starosta@velkutytnec.cz, Mgr. Stanislav Denk, e-mail: mistostarosta@velkutytnec.cz. Grafická úprava: Pavel Peňaška, e-mail: penaska.pavel@centrum.cz. Tisk: PROFITISK, Chválská 5, 779 00, Olomouc.

Poznámka redakce: Uveřejněné příspěvky nemusejí být totožné se stanoviskem redakce.

KRONIKA

Kalendárium

8. srpna

Týnecké letní kino 3

- Obec VT - zámecká zahrada - 21:00 hodin

22. srpna

Týnecké letní kino 4

- Obec VT - zámecká zahrada - 21:00 hodin

Další události

V pondělí 4. srpna navštívil naši obec primátor města Přerova pan Petr Vrána. Ocenil rekonstrukci interiérů naší zámecké budovy i podobu přilehlé zahrady. Velmi se mu také líbilo na gulášových a pivních slavnostech, které proběhly třetí červencovou sobotu a na něž uvítal ve společnosti hejtmana Olomouckého kraje pana Ladislava Oklešťka.

Dne 12. srpna proběhla v odpoledních hodinách schůzka s občany části ulice Zápotočí, která měla původně řešit výsadbu kolem nově instalovaných svodidel. Někteří občané v jejím rámci vyjádřili nespokojenost s instalací, a to především z „estetických“ důvodů.

Starosta obce byl informován o existenci nevhodného videa, které kolovalo po komunikačních sítích a na němž někteří mladí týneckí fotbalisté „znesvěcují“ dres doloaplazských soupeřů. Ná-

sledně vyzval předsedu a trenéra TJ Sokol Velký Týnec, aby se sportovní a rodičovské veřejnosti omluvil, neboť tento akt diskredituje jeho manažerskou práci. Dle podané informace měla být záležitost mezi oběma oddíly urovnána v rámci osobního jednání zástupců obou oddílů.

Ve dnech 19.-21. srpna proběhla Expedice mikroregionu Království do Krkonoš. Podrobněji na jiném místě Týneckých listů.

V pátek 22. srpna byl u budovy kina a knihovny nainstalován knihobox, který umožní týneckým čtenářům vyzvedávat tituly objednané v Knihovně Velký Týnec v jakýkoliv denní čas.

Dne 25. srpna proběhla pracovní porada Zastupitelstva obce Velký Týnec. Hlavním bodem jednání byla příprava programu 22. veřejného zasedání, jehož konání bylo naplánováno na 15. září.

Počasí

Pokud byl červenec měsícem proměnlivého a často studeného počasí, srpen se „umoudřil“ a nabídl stabilnější a teplejší počasí. Bohužel zcela bez srážek. Náběh k teplým dnům trval několik prvních srpnových dnů, třičítky trvaly téměř celou druhou dekádu, a to dokonce s jednou pětaticítkou! Zajímavé bylo, že tak od poloviny měsíce dost klesaly noční teploty, a již večer se moc sedět venku nedalo.

První dekáda. Noc: 12, 14, 15, 11, 10, 12, 8, 12, 16, 16. Den: 23, 26, 22, 22, 25, 22, 24, 30, 31, 31.

Druhá dekáda. Noc: 12, 10, 12, 15, 16, 17, 19, 10, 10, 10. Den: 25, 29, 31, 35, 34, 31, 25, 23, 25, 30. Třetí dekáda. Noc: 14, 15, 9, 5, 9, 6, 9, 12, 17, 17, 14. Den: 24, 22, 18, 20, 23, 25, 26, 30, 29, 24, 21.

Připravil Petr Hanuška

Ze Starostova deníku

Český pohár Pumptrack Cup 2025 zavítá do Vsiska

Nově dokončená pumptracková dráha poutá pozornost nejen amatérských uživatelů, ale také profesionálních závodníků. Výsledkem je ta skutečnost, že poslední srpnovou sobotu se na ní uskuteční třetí kolo Českého poháru Pumptrack Cup 2025. Do Vsiska se tak sjedou závodníci sedmi věkových i výkonnostních kategorií, takže uvidíme závodníky 4 až 8leté, ale i Masters 35+! Diváci budou mít vstup volný, zájemci

o účast se mají hlásit na adrese sokoltime.cz/prihlasky. Dovolím si v této souvislosti znovu apelovat na všechny uživatele, aby dodržovali uživatelský řád, aby nezapomněli na helmu i další bezpečnostní vybavení, které ochrání jejich zdraví. Stejně tak moc prosím, aby se návštěvníci areálu chovali ohleduplně nejen k samotné dráze, ale i k jejímu okolí!!! Moc a moc děkuji!

© Michal Svěda

Co se dělo v obci?

© 3x Petr Hanuška

Úprava zeleně na břehu pod mateřskou školou...

...je někdy rizikovou prací

Prázdninový čas obec využila k vybudování nového vstupu do mateřské školy

Nové zábradlí na Komárovském mostě...

...vyrobil týnecký řemeslník pan Zdeněk Prečan

Letošní úroda švestek byla zcela mimořádná - dokonce lámala i samotné stromy

© 9x Petr Hanuška

Nový kabát pro budovu 2. stupně ZŠ Milady Petřkové...

Na počátku srpna vládlo počasí jak v listopadu

...vykouzlila firma pana Radka Chroboka

Knižobox instalovaný u budovy kina umožní čtenářům vyzvedávat knihy v každou denní dobu

Obec získala dotaci z programu MAS Hanácké Království...

...na rekonstrukci dvou tříd na budově 2. stupně ZŠ Milady Petřkové

Týnečtí hasiči pomohli vyčistit propustky na Bystřické ulici

Dnes jsme provedli úspěšné vyčištění propustků v ulici Bystřická. Koryto nemá po vyčištění bohužel spád jaký by mělo mít a voda se v některých místech vrací. Vyčištění je i most u kina. Práce to byla celý den. V Restauraci na zámku jsme si dovolili dát oběd na účet obce. Z obecního vodovodu bylo na práci použito 36.000 litrů vody.

Libor Venclík
Velitel JSDH Velký Týnec

Snížení energetické náročnosti veřejného osvětlení Čechovice

Milí spoluobčané, naše obec se dlouhodobě snaží hospodařit zodpovědně a současně myslet na životní prostředí. Jedním z důležitých kroků je i modernizace veřejného osvětlení, kterou právě realizujeme. Výměna starých svítidel za moderní LED technologii znamená nejen nižší spotřebu energie a úsporu peněz, ale i lepší světelné podmínky pro nás všechny. Věřím, že tento projekt přispěje k větší bezpečnosti a příjemnější atmosféře našich ulic po setmění.

V naší obci právě probíhá významná modernizace veřejného osvětlení, která přinese nejen úsporu energie, ale také kvalitnější a šetrnější osvětlení našich ulic. V rámci projektu „Snížení energetické náročnosti veřejného osvětlení Čechovice“ jsou postupně vyměňována stará svítidla za nová, moderní LED svítidla s regulací příkonu Philips DigiStreet v celkovém počtu 80 kusů. Nové tech-

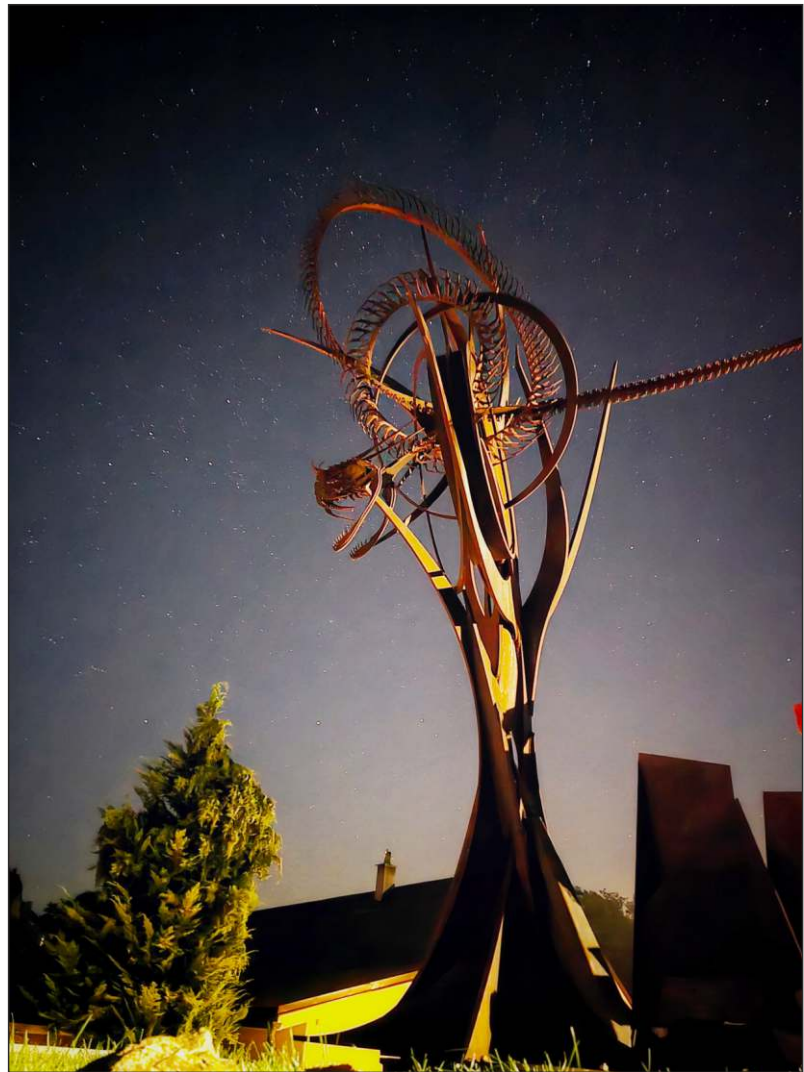
nologie přinášejí výrazný pokrok – původní příkon osvětlení byl 6225 W, po výměně klesl na 1601 W. To znamená úsporu energie 74,3 %, což se pozitivně projeví jak v rozpočtu obce, tak v ekologické stopě našeho veřejného osvětlení. LED svítidla Philips DigiStreet nejen že spotřebovávají méně energie, ale také mají delší životnost a poskytují rovno-

měnnější a příjemnější světlo. Díky tomu se zvýší bezpečnost chodců a řidičů a zlepší se celkový vzhled obce po setmění. Realizace projektu je dalším krokem

směrem k moderní a udržitelné obci, která myslí na budoucnost i životní prostředí. Petr Hanuška a Jiří Hofmeister

Kolik ušetříme?			
Parametr	Před rekonstrukcí	Po rekonstrukci	Úspora
Příkon soustavy	6225 W	1601 W	74,3 %
Roční spotřeba energie*	22 717 kWh	5 839 kWh	16 878 kWh
Roční finanční náklady**	113 585 Kč	29 195 Kč	84 390 Kč

* výpočet při průměrném svícení 10 hodin denně
** orientační cena elektřiny: 5 Kč/kWh

VŠECHNO NEJLEPŠÍ

V měsíci září blahopřejeme k významným životním milníkům těmto našim spoluobčanům

- 95 let**
Květoslava Marková z Velkého Týnce

87 let
Marie Paličková z Velkého Týnce

86 let
Miluše Terková z Velkého Týnce
Marie Prečanová z Velkého Týnce

85 let
Vilemína Krauszová z Velkého Týnce

84 let
Anežka Zdráhalová ze Vsiska
Ladislav Stejskal z Velkého Týnce

83 let
Vlasta Pospíšilová ze Vsiska
Dobruška Knýřová z Velkého Týnce
Milan Kubáč z Velkého Týnce
- 82 let**
Josef Grůz z Velkého Týnce
Vladimír Spurný ze Vsiska

80 let
Václav Klas z Velkého Týnce

75 let
Jindřiška Pastrnková z Velkého Týnce

70 let
Marie Teimerová z Čechovic
Dalibor Bundil z Velkého Týnce

60 let
Eva Zdráhalová
- Připravila Radka Tomečková
Autorka je matrikářka obce

Nahlédněte do interiérů Komunitního centra Velký Týnec

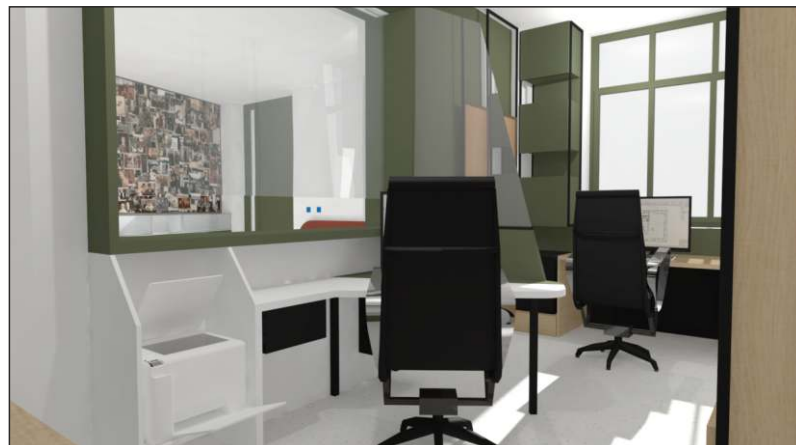
Vstupní hala do Komunitního centra Velký Týnec

Čekající klient si bude moci před odbavením odpočinout a podívat se do tváře naší historie

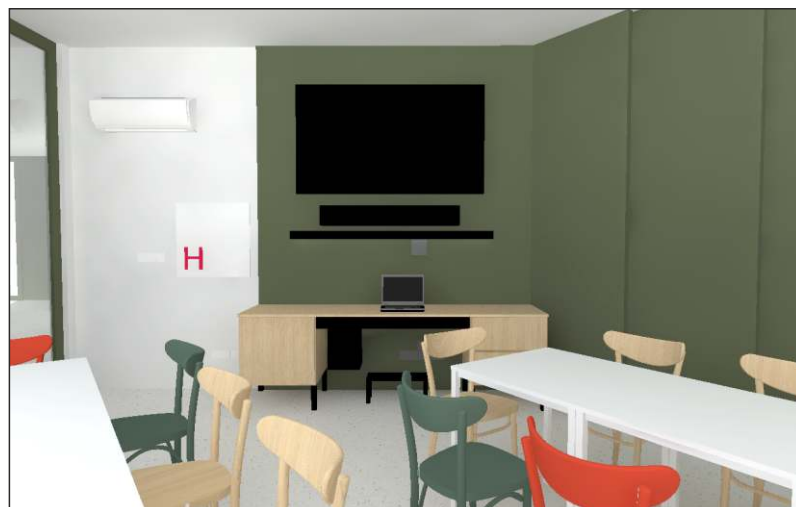
Odbavovací okénko a schody vedoucí do vernisáže v podkroví

Kancelář Infocentra Velký Týnec

Interiér seniorské klubovny bude plný barev

Chybět nebude ani malá kuchyňka a pracovní stůl

Skautská klubovna nabídne zázemí pro pravidelné schůzky

I v ní to bude hrát mnoha barvami

Bonusem bude prostupnost do zahradní části

Staňte se pečovatelkou a změňte život sobě i druhým.

Přihlaste se do akreditovaného kvalifikačního kurzu pro pracovníky v sociálních službách

Startujeme 4. října 2025 v Olomouci!

- **Místo:** Olomouc (s možností online účasti)
- **Výuka:** 150 hodin vč. praxe (pouze vybrané soboty)
- **Cena:** 9 800 Kč (možnost financování přes ÚP ČR)
- **Vstupní podmínky:** 18+, základní vzdělání
- **Co získáte:**
 - celorepublikově platný certifikát,
 - praktické i teoretické znalosti,
 - kvalifikaci pro práci s lidmi

Přihlášky přijímáme do 20. září 2025

Pište na studium@jivv.cz nebo navštivte web www.jivv.cz.

Financováno
Evropskou unií

PROJEKT „AKTIVNÍ ŽIVOT PO 50+ NEKONČÍ“

Registrační číslo projektu: CZ.03.01.01/00/22_032/0001222

Zlepšíte si pracovní uplatnění s podporou!

V Olomouckém kraji běží projekt „Aktivní život po 50+ nekončí“, který je určen všem, kdo chtějí i po padesátce rozvíjet své schopnosti, zvýšit kvalifikaci nebo najít lepší pracovní uplatnění. Pokud je vám 55 a více, máte ideální příležitost posunout se profesně dál – s pomocí odborníků, bezplatně a s finanční podporou.

Co projekt nabízí?

Do projektu se může zapojit každý ve věku 55+ z Olomouckého kraje. Program je rozmanitý a šitý na míru potřebám účastníků:

- **Rekvalifikační kurzy** – získáte nové dovednosti a zvýšíte svou šanci na trhu práce.
- **Podpora zaměstnání** – pokud vás zaměstná nový zaměstnavatel, může díky projektu získat příspěvek až 25 000 Kč měsíčně na mzdové náklady po dobu 6 měsíců.
- **Bilanční diagnostika** – zjistíte, v čem jste silní, co vás baví a kam by mohl směřovat váš další profesní krok.
- **Proaktivní kurz** – kurz zaměřený na mezilidskou komunikaci, vyjednávání, sebeprezentaci, právní minimum, digitální dovednosti a další užitečné schopnosti pro život i práci.

Pro koho je projekt určen? Projekt je určen všem obyvatelům Olomouckého kraje ve věku 55 let a více, kteří chtějí:

Kde projekt probíhá?

MS – promo engineering s.r.o.
Jilemnického 5/51, 779 00 Olomouc

Jak se zapojit? Je to snadné – kontaktujte koordinátorku projektu:

Ing. Lenka Štajnerová

Tel.: 739 004 076

E-mail: stajnerova@ms-promo.cz

Web: <https://ms-promo.cz/1606-2/>

Nebojte se udělat krok vpřed – posílit své schopnosti, získat nové kontakty a zlepšit si pracovní i osobní život.

Aktivní život po padesátce rozhodně nekončí – právě teď může začít něco nového!

CENÍK připojení k internetu v obci Velký Týnec

SLUŽBA	Wifi 5G	Wifi 60G		OPTIKA		
PŘI ROČNÍM PŘEDPLATNÉM	200 Kč	300 Kč	400 Kč	300 Kč	500 Kč	700 Kč
MĚSÍČNÍ PLATBA	240 Kč	360 Kč	480 Kč	360 Kč	600 Kč	840 Kč
RYCHLOST STAHOVÁNÍ	7 Mbps	50 Mbps	100 Mbps	100 Mbps	500 Mbps	1000 Mbps
RYCHLOST ODESÍLÁNÍ	3,5 Mbps	50 Mbps	100 Mbps	100 Mbps	100 Mbps	100 Mbps
LIMIT STAHOVÁNÍ	neomezený	neomezený		neomezený		
instalace zdarma se závazkem na 2 roky						

POZNÁMKA: Připojte se k nejrychlejšímu internetu v okolí. Pro dotaz na nejvyšší možnou rychlost využijte naše kontakty, rádi Vám obratem odpovíme. Instalace antény nebo optického modemu zdarma při úvazku na dva roky. Uvedené ceny jsou včetně DPH. Více informací a seznam čísel popisných obce, kde se dá připojit k optické síti najdete na <http://intranet.velkytynec.cz>. Jsme tu s vámi již více jak 20 let.

Objednávky a servis
608 292 789

Poruchová linka a nonstop záznamník
587 571 432

e-mail:
internet@velkytynec.cz

HODY Čechovice

14. září 2025

od 14:00 hodin
na fotbalovém hřišti

Program:
moderní cimbálová muzika Poštár
vystoupení souborů
Poupata a Sedmikrásky
kolo štěstí
atrakce pro děti
kolotoč, aquazorbing
bungee trampolíny, štěstíčka
bohaté občerstvení
speciality z udírny, makrely,
kavárna zákusky
Srdečně zvou pořadatelé
Komise pro místní část Čechovice
a Naše Čechovice

Burčákový pochod

Přátelé dobrého vína a burčáku,
Komise pro volnočasové aktivity ZO Velký Týnec
Vás zve na autobusový zájezd

POCHOD SLOVÁCKÝMI VINOHRADY

4. 10. 2025

Odjezd:

7:15 Čechovice, křiž.
7:20 Velký Týnec, Komárov
7:25 Velký Týnec, sokolovna
7:35 Olomouc AN, podchod - v případě zájmu

Odjezd zpět:

cca 18:00 Prušánky-Nechory
parkoviště u myslivny

Pěší trasy:

Hodonín - Prušánky/Nechory - délka 15 nebo 23 km
Dolní Bojanovice - Prušánky/Nechory - délka 6 nebo 14 km

Cena zájezdu: 390,- Kč/os

Zájezdové lístky v prodeji v Řeznictví Coufalovi

Koná se za každého počasí.

Dotazy na e-mail: volnycasvt@seznam.cz

Ploty KOMPLET

LETNÍ AKCE -20 %
na realizace oplocení

- ✓ Drátěné, panelové oplocení
- ✓ Bezplatná konzultace, kalkulace a zaměření na místě
- ✓ Kvalitní materiál a odborná montáž

Kontaktujte nás ještě dnes pro individuální řešení!

www.plotykomplet.cz

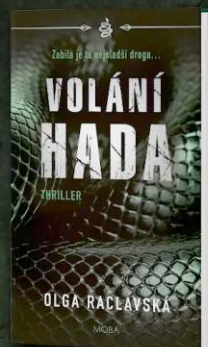
✉ info@plotykomplet.cz

☎ +420 776 798 450

Volání hada

český thriller od týnecké autorky

- 🐍 prostředí Olomouce
- 🐍 drogy a obchod s lidmi
- 🐍 ztráta a alkoholismus
- 🐍 soukromý detektiv
- 🐍 vyšetřování na vlastní pěst
- 🐍 tajná identita

ANOTACE

Filip Skácel, soukromý detektiv a milující bratr, nečekaně přijde o svou šestnáctiletou nevlastní sestru. Během vyklizení Terezie pokoje však zjistuje, že na její smrti něco nesedí - a že ji možná vůbec neznal. Filip se ocitá ve světě drog a čím hlouběji klesá do bahnitých vod olomouckého podsvětí, tím větší rozměry celý případ nabývá.

V rovnici se navíc objevuje další neznámá: záhadná žena, která by mohla jít po stejné stopě a volit přinejmenším kontroverzní postupy. Co je Zoe zač? Proč o ní neexistují žádné záznamy? A jak je spojena s Filipovou sestrou? Stop je zoufale málo, ale Filip přes narůstající nebezpečí zjišťuje jednu zásadní věc: všechno je úplně jinak, než kdy mohl tušit.

AUTORSKÝ PŘEDPRODEJ

Knihu lze předobjednat u většiny knihkupců, ale také **přímo u autorky**, a to s podpisem, věnováním, bonusovou kapitolou, záložkami a dalšími jedinečnými předměty.

Předprodej
na webu
autorky
Olgy
Raclavské
tenganar.cz

Týnecké listy vyhlašují soutěž O FOTKU MĚSÍCE

Soutěží se ve dvou kategoriích

Život v naší obci

Do kategorie patří snímky zachycující člověka při práci, odpočinku, zábavě, ale i portréty či akty.

Svět kolem nás

Do kategorie zařazujeme snímky zvířat, rostlin, krajiny, ale i architektury a uměleckých děl.

**Nejoriginálnější fotka bude oceněna každý měsíc
poukázkou na nákup v Olympii Olomouc
v hodnotě 300,- Kč**

* po uveřejnění k vyzvednutí na sekretariátu OÚ ve Velkém Týnci

**Do jaké kategorie má být fotka zařazena,
rozhoduje autor.**

Fotku je třeba zaslat na email: mistostarosta@velkytynec.cz

Nezapomeňte uvést jméno a příjmení autora,
adresu, věk a kategorii, ve které chcete soutěžit.

Svět kolem nás - Světové Valašsko - Andrea Visnerová - Velký Týnec

Svět kolem nás - Rodinka běžců na vycházce - Alena Šubová - Čechovice

Pohádkový les pomáhá

Dětský domov Šance Olomouc poskytuje šanci na lepší život dětem, které neměly takové štěstí na láskyplné a pečující rodiče jako jiné děti. Staráme se o děti od 4 let až do dospělosti. Přestože soudem nařízená ústavní výchova končí dosažením zletilosti, děti již v roli plnoletých klientů mohou požádat dětský domov o setrvání v péči po dobu jejich denního studia. Jsme rádi, že všechny naše současné děti chtějí dokončit školu. Značná část z nich si chce dále rozšířit kvalifikaci o další obor, zvýšit vzdělání studiem maturitní nástavby nebo dokonce vyšší odborné či vysoké školy.

Děti u nás bydlí v tzv. rodinných skupinách. Stará se o ně zkušený tým pedagogů v podobě vychovatelů a asistentů pedagoga. Chod dětského domova a školní jídelny potom zajišťuje profesionální tým nepedagogických pracovníků. Každá rodinná skupinka má vlastní zázemí v podobě obývacího pokoje, kuchyňky a jídelny. Děti bydlí na pokojích po jednom, max. po třech. Sourozenci jsou samozřejmě společně na jedné rodinné skupince. Dospělí klienti mají k dispozici celkem 3 úrovně samostatného bydlení: samostatný pokoj v rámci rodinné skupiny nebo na stejném podlaží, dvě garsonky mimo prostory běžných rodinných skupin, ale ještě v rámci stávající budovy a nakonec samostatné byty v běžné zástavě města Olomouce, doposud pronajímané od Správy nemovitostí Olomouc a.s.

Děti chodí do běžných základních škol. Navštěvují celou řadu zájmových kroužků a sportovních klubů v Olomouci. Pedagogové s nimi jezdí na různé výlety, pobyty, sportovní, kulturní a jiné akce. Naším hlavním cílem je připravit děti na samostatný život, tak aby se dokázaly postavit na vlastní nohy, našly si kvalifikovanou práci, důstojné bydlení a jednou založily vlastní rodinu, kde budou těmi milujícími a pečujícími rodiči.

Náš dětský domov v současné době prochází jednou z nejzásadnějších změn ve své historii. Jedná se o transformaci péče o ohrožené děti, kdy Olomoucký kraj jako zřizovatel z prostředků Národního programu obnovy a z části ze svých prostředků nakoupil dětskému domovu celkem 4 rodinné domy a 2 malometrážní byty. Do rodinných domů se přesnou rovná polovina našich dětí a malometrážní byty zase budou sloužit plnoletým klientům jako nejvyšší forma bydlení. Mezi hlavní cíle transformace patří zlepšení celkové kvality života našich dětí, přiblížení se běžnému rodinnému a domácímu prostředí a zlepšení celkových podmínek pro přípravu dětí do samostatného života.

Přestože je náš rozpočet převážně tvořen z prostředků státního rozpočtu a z prostředků našeho zřizovatele Olomouckého kraje, neobejdeme se bez sponzorských darů, ze kterých hradíme náklady na volnočasové aktivity našich dětí, studium některých dětí, materiální vybavení ad. V současné době je naší největší potřebou vybavení nových domácností rodinných domů a bytů. Pokud chcete finančně přispět konkrétně na výbavu zmíněných nemovitostí. Naše číslo účtu je 2038811/0100, var. symbol: 99. Děkujeme!

Petr Němec

Autor je ředitelem Dětského domu Šance Olomouc

© 2x Petr Němec

Konání akce umožnila Metropolitní kapitula u Sv. Václava v Olomouci.
Komise pro volnočasové aktivity ZO Velký Týnec pořádá,
ve spolupráci SDH Velký Týnec, MŠ Velký Týnec, SRPŠ Velký Týnec a RC Čmelda:

POHÁDKOVÝ LES

6. září 2025

start od: 12:00 – 17:00

Vstupné: 100,- Kč/dítě

Kde: Velký Týnec
Komárov

Můžete se těšit na 10 pohádkových stanovišť
s úkoly, pohádkové odměny, malování na obličej,
dílničky, animační program od Bukohrátek,
balónkovou show, klauna a gastro speciality.

Výtěžek poputuje
dětskému domovu Šance
v Olomouci

Lovci záhad – příměstský tábor SRPŠ plný dobrodružství

Letos v červenci jsme uspořádali dva turnusy příměstského tábora nazvaného Lovci záhad, kterého se zúčastnilo celkem 55 dětí ve věku od 5 do 15 let. Po celý týden se naši táborníci proměnili v odvážné badatele, kteří pátrali po ztraceném pokladu. Každý den je čekaly šifry, hádanky, mapy a napínavé úkoly v terénu, při kterých museli prokázat bystrost, týmovou spolupráci i odvahu. Když se všem týmům podařilo najít indicie a složit tajemný vzkaz, vydali se společně k místu, kde byl ukryt poklad. Radost, smích a jásot dětí při jeho objevení byly tou nejlepší odměnou pro všechny organizátory. Děkujeme všem účastníkům za jejich nadšení a rodičům za důvěru! Už teď se těšíme na další ročník plný dobrodružství!

*Za celý tým tábora Lovců pokladů
Lenka Novotná a Michaela Dvořáková*

© 2x archiv SRPŠ VT

Za dinosauřím dobrodružstvím s Čmeldou

V červenci naše rodinné centrum přivítalo na celý týden mladé dobrodruhy, se kterými jsme se vydali na cestu do pravěku. Děti se seznámily s některými druhy dinosaurů. Dozvěděly se různé zajímavosti, které zúročily poslední den na stezce s úkoly. Všechny děti stezku zvládly na jedničku a jako překvapení na ně čekalo dinosauří vejíčko s malým dinosauřím. Samozřejmě by nebyl tábor

bez pořádného výletu a kam s dětmi? No přece do Dinoparku ve Vyškově! Už jen cesta vlakem byla pro děti velkým dobrodružstvím a v Dinoparku nám čas utekl jak voda. Ohlasy dětí i rodičů na tábor byly pouze pozitivní a za to jsme velmi rádi a vděční.

*Kateřina Parčová
Autorka je členkou vedení
Rodinného centra Čmelda*

© 9x archiv KC Čmelda

PŘÍRODA KOLEM NÁS

Na zimu za jídlem

Před rokem nás září inspirovalo k napsání textu o vlaštovkách, které se právě chystaly k dlouhé cestě na jih. Opět se pomalu přibližuje podzim a tentokrát věnujeme Přírodu kolem nás našim těžkým ptákům, kteří právě začínají formovat hejny před odletem nebo už jsou dokonce na cestě na jih, jako rorýsi a kukačky.

Houfující se vlaštovky znamenají podzim

Důvodem, proč se ptáci vydávají na dlouhou a náročnou cestu do „teplých krajin“, je především nedostatek potravy v chladnější části roku. Mezi migrujícími druhy jsou tak hlavně hmyzožravci ptáci nebo ti, kteří si hledají potravu ve vodě. Ne všechny naše druhy však mají ambice na dlouhý let do Afriky podobně jako vlaštovky nebo čápi. Část středoevropských ptáků (konipasí, drozd zpěvný) se přesouvá pouze do oblastí s mírnější zimou – typicky do jižní nebo západní Evropy nebo jen na sever Afriky. A nakonec u nás najdeme druhy, u kterých se stěhuje jen část jejich populace (například mladí ptáci), a to na celkem krátkou vzdálenost. Když ptáci mají co jíst, tak zůstávají v blízkosti hnízdiště. S mírnějšími zimami přezimujících ptáků přibývá, a to především ve městech, kde je klima příznivější a potravní nabídka větší. Příkladem takového chování je kos černý, který se dříve na zimu stahoval do jižní Evropy. Už od 19. století se však začínaly objevovat městské přezimující populace a dnes zde patří kos k typickým hostům na krmítkách, zatímco lesní populace stále odlétají na jih. Během zimy k nám naopak přilétají zimovat někteří ptáci ze severu, například pěnkava jikavec, brkoslav severní nebo káň rousná.

Rybák dlouhoocasý uletí na tahu až 25000 km

Přestože se na cestu každoročně vydávají milióny ptáků z celé Evropy, směrem k jihu se jejich cesty formují do tří hlavních koridorů, kterými překonávají Středozemní moře – přes Pyrenejský poloostrov a Gibraltar, přes Balkán, Turecko a Sýrii a přes Apeninský poloostrov a Sicílii. Jen několik z našich druhů má svá zimoviště v jihozápadní Asii (slavík modráček tundrový, lejsek ma-

lý). Ptáci neletí nonstop, zastavují na vhodných stanovištích, kde doplní energii a mohou zde přečkat špatné počasí. Jakkoliv nás udivuje délka letu z Evropy do jižní Afriky, druhem s nejvzdálenějším hnízdištěm a zimovištěm je rybák dlouhoocasý. Tento elegantní letec hnízdí během našeho léta v pobřežních oblastech severských moří, místní kru-

tou a tmavou zimu však tráví na opačné straně země v okolí Antarktidy a jedna jeho cesta tam a zpět může být dlouhá až 25 000 km. Můžeme si tak položit otázku, proč vlastně ptáci táhnou a nezůstávají po celý rok v místech hojnosti? Důvodů je několik. V mírném pásmu se na jaře začíná objevovat velké množství hmyzu

Hejna špačků vytváří „murmurace“

a dalších bezobratlých a ve srovnání s teplými kraji je zde také mnohem menší potravní a hnízdní konkurence. Další výhodou přináší i delší den během léta, kdy je více času na krmění mláďat a méně příležitostí pro noční predátory. Rybák dlouhoocasý tak umně využívá dlouhých dní na obou polokoulích. Migrační chování mají ptáci vrozené. K tahu se tak chystají i mladí ptáci, a to už v době, kdy je ještě dostatek zdrojů a dobré počasí. U kukaček nejdříve odlétají starší ptáci, mladí následují až později, ale všichni cestují do subsaharské Afriky, a vůbec nezáleží na tom, zda a kam na zimu odlétají jejich pěstouni. Některé větší, déle žijící druhy (například čápi nebo husy) však cestují ve skupinkách, které vede zkušený „cestova-

tel“. Na to, kdy se ptáci začnou shromažďovat do hejn a postupně odlétat, má vliv především délka dne, dostupnost potravy, počasí a kondice. Ptáci některých druhů cestují jednotlivě, větší část však táhne ve skupinách. Známá jsou početná hejna špačků, husy, kormoráni nebo jeřábi se v letu zformují do tvaru písmene V, který vzadu letícím ptákům snižuje odpor vzduchu a šetří energii. Na čelní pozici se pak ptáci

5x ilustr. foto

Husy táhnoucí v klínu

pravidelně střídají. Mnoho druhů ptáků, které jsou jinak aktivní ve dne, migruje v noci. Naopak druhy plachtíci, které pro svůj let využívají teplé vzdušné proudy (dravci, čápi), létají ve dne, kdy je toto proudění nejsilnější. Na cestách se ptáci orientují podle postavení slunce

takových zastávkách hrozí ptákům největší nebezpečí od lidí. Na svých cestách často překonávají nástrahy v podobě elektrických drátů nebo větrných elektráren, ohrožuje je i ničení biotopů na důležitých takových zastávkách a v neposlední řadě také přímý lov. Zlepšit podmínky pro stěhovavé ptáky se snaží kampaň organizace BirdLife International – Flight for survival (Let o život). O tom, že vlaštovky, čápi a jiné ptačí

druhy odlétají na zimu na jih, vědí dnes i děti ve školách. Zajímavé je, že v dávné historii, kdy cestování na velké vzdálenosti nebylo samozřejmostí, byly tahy ptáků zahalené tajemstvím. Velmi dlouho lidé například věřili, že vlaštovky se přes zimu schovávají do jeskyní nebo močálů, kde upadají do zimního spánku. Až v 19. století a s rozvojem zámořských cest si začali přírodovědci více všímat táhnoucích hejn a k rozluštění záhady pomohl také čáp nalezený v roce 1822 v Německu – v krku měl stále zabodnutý africký šíp. Dnešní obsáhlé informace o tazích stojí na více než 100 letech kroužkování a pozorování ptáků. V posledních letech je doplňují také údaje z přenosných vysílačů (vhodné pouze pro větší druhy) nebo geolokátorů (drobná zařízení, ze kterých je možné při zpětném odchytu získat data o přibližné trase).

Čím více toho o tazích ptáků víme, tím více nás jejich schopnosti udivují. A tak jim i letos srdečně popřejme dobrou cestu a úspěšný jarní návrat.

Petra a Aleš Pečinkovi

Africký šíp v krku německého čápa

Daimler Truck Global Parts Center: oficiálně otevřeno nové centrální logistické centrum

V první polovině července bylo oficiálně otevřeno nové pracoviště divize Daimler Truck, Global Parts Center (GPC) v Halberstadtu. Nové globální centrum pro náhradní díly na nákladní vozidla Mercedes-Benz, odkud budou díly distribuovány téměř do celého světa, se staví na zelené louce. Lokalita se nachází blízko pohorí Harz ve středním Německu nedaleko od Magdeburku. Postupné náběhy probíhají podle plánu, první náhradní díly jsou již uskladněny.

seda Sasko-Anhaltska: „Dnešek je pro Halberstadt a celou spolkovou zemi Sasko-Anhaltsko velký den. Investice tohoto typu nejsou běžné, zvláště v těchto těžkých časech. Skutečnost, že si Halberstadt vybrala globální společnost, jako je Daimler Truck, ukazuje, že Sasko-Anhaltsko neztratilo nic ze své atraktivnosti jako místo pro podnikání. Investice dlouhodobě posílí region a vyšle signál dalším potenciálním investorům.“

Slavnostního zahájení provozu GPC se zúčastnila řada významných osobností z politiky a nejvyšší představitelé koncernu Daimler Truck. Dr. Reiner Haseloff, ministerský předseda Sasko-Anhaltska, Sven Schulze, ministr hospodářství, cestovního ruchu, zemědělství a lesnictví Sasko-Anhaltska, Thomas Balcerowski, okresní správce okresu Harz, Daniel Szarata, vrchní starosta Halberstadtu, Karin Rådström, generální ředitelka Daimler Truck, Achim Puchert, generální ředitel Mercedes-Benz Trucks a mnoho dalších hostů.

Karin Rådström, generální ředitelka Daimler Truck: „Naše nové globální centrum náhradních dílů nám umožní ještě lépe posloužit našim zákazníkům. Z Halberstadtu jim můžeme rychle a efektivně dodávat náhradní díly pro Mercedes-Benz Trucks ve více než 170 zemích a zajistit tak maximální provozuschopnost jejich nákladních vozidel. To dále posílí naši schopnost plnit poslání Daimler Truck: Pro všechny, kteří udržují svět v pohybu.“

Dr. Reiner Haseloff, ministerský před-

Achim Puchert, generální ředitel společnosti Mercedes-Benz Trucks: „Naše nové globální centrum náhradních dílů je největším logistickým projektem v historii naší společnosti. Nové umístění v Halberstadtu bude hrát klíčovou roli v udržení provozu nákladních vozidel našich zákazníků, a tím i v bezproblémovém fungování naší ekonomiky a společnosti. Globální centrum náhradních dílů je působivým důkazem toho, že jsme ze zaměření na zákazníka učinili klíčový prvek naší strategie Mercedes-Benz Trucks. Toto umístění nám v budoucnu pomůže dále zvýšit dostupnost a rychlost dodávek našich náhradních dílů.“

Uwe Kazmeier, vedoucí oddělení zákaznických služeb a náhradních dílů Mercedes-Benz Trucks: „V Halberstadtu jsme natrvalo a i v budoucnu budeme nedílnou součástí regionu. Od oznámení nového sídla před zhruba dvěma a půl lety jsme dosáhli rychlého pokroku. Skutečnost, že dnes stále dodržujeme plán, není v žádném případě samozřejmostí. Chtěl bych poděkovat všem, kteří se na tomto projektu podíleli,

zejména v Sasko-Anhaltsku. Nové logistické centrum bylo od začátku navrženo pro CO₂-neutrální provoz s energetickou koncepcí, která se zcela vyhýbá fosilním palivům.“

Globální centrum náhradních dílů v Halberstadtu: Srdce globální poprodejní logistiky

V budoucnu bude z nového logistického centra dodáváno až 300 000 různých položek – od nejmenšího šroubku až po kompletní kabinu nákladního vozu – prodejcem vozidel ve více než 170 zemích světa. Globální centrum náhradních dílů tak hraje klíčovou roli v zajištění mezinárodních dodavatelských řetězců. Flexibilní a efektivní logistika náhradních dílů je důležitým faktorem úspěchu pro Mercedes-Benz Trucks a její zákazníky po celém světě: rychlé a komplexní dodávky dílů umožňují vozovému parkům maximalizovat provozuschopnost a minimalizovat prostoje.

Společnost Daimler Truck investuje v Halberstadtu celkem přibližně 500 milionů eur. Do začátku roku 2026 bude v závodě GPC vytvořeno přibližně 650 kvalifikovaných pracovních míst. V současné době v závodě již pracuje téměř 200 zaměstnanců.

Z Halberstadtu do celého světa: Poprodejní díly pro nákladní vozidla Mercedes-Benz

V budoucnu bude do GPC dodávat své díly přibližně 2 600 dodavatelů dílů nákladních vozidel Mercedes-Benz. Příjem zboží v GPC začal v polovině května letošního roku, takže logistické prostory a regály se postupně plní. Od začátku roku 2026 bude z Halberstadtu obsluhováno více než 20 regionálních logistických center a téměř 3 000 prodejců po celém světě – například v různých evropských zemích, Turecku, Spojených arabských emirátech, Brazílii a Austrálii. Halberstadt se tak stane srdcem glo-

bálních dodávek náhradních dílů pro Mercedes-Benz Trucks.

Díky nejmodernější skladovací a dopravníkové technologii budou všechny díly pro vozidla okamžitě k dispozici v automatizovaném výškovém skladu a automatizovaném skladu malých dílů. Zboží se přijímá a odesílá přes dvě velké, paralelní haly, každá o šířce přibližně 200 metrů a délce 600 metrů. Od položení základního kamene byla postavena řada menších budov, jako například haly na prázdné a recyklační kontejnery a kancelářská budova.

Nová budova v průmyslovém parku Halberstadt East bude mít v první fázi výstavby hrubou podlahovou plochu přibližně 270 000 metrů čtverečních a v ní bude k dispozici zhruba 260 000 metrů čtverečních logistických prostor.

To je více než 35 fotbalových hřišť. Pro společnost Daimler Truck bude každodenní provoz v GPC zajišťovat globální logistická společnost DP World. To zahrnuje logistické procesy pro příchodí a odchodí zboží a sklad dílů. Společnost má rozsáhlé zkušenosti v celém logistickém řetězci a navzdory své globální struktuře má jasné regionální zaměření.

Udržitelnost v novém areálu: energetický koncept

Nové logistické centrum bylo od začátku navrženo pro CO₂-neutrální provoz s energetickou koncepcí, která zcela eliminuje fosilní paliva. Není potřeba ani

zemní plyn, ani ropa. Energii potřebnou v areálu vyrábí jeden z největších střešních fotovoltaických systémů v Evropě. Více než 90 procent veškeré střešní plochy areálu, přibližně 250 000 metrů čtverečních, je vybaveno fotovoltaickými moduly.

Očekává se, že fotovoltaický systém s vrcholovým výkonem přes 22 megawattů (MWp) v budoucnu vyrobí více než 20 milionů kilowatthodin (kWh) elektřiny ročně. To je výrazně více, než se bude v daném místě spotřebovávat. Přebytková energie z Globálního centra náhradních dílů bude dodávána do sítě. Pro udržení co nejvyšší úrovně soběstačnosti po celou dobu používání jsou plánována další úložiska energie. V první fázi se plánuje úložiště energie o kapacitě přibližně 2 000 kWh, které bude později doplněno dalším úložištěm.

Areál bude vytápěn elektrickými tepelnými čerpadly, která budou teplo

do budovy přenášet prostřednictvím podlahového vytápění. Vysoké energetické účinnosti bude dosaženo díky nízkým teplotám topné vody a akumulacím efektu průmyslových podlah.

Pro usnadnění přístupu zaměstnanců k elektromobilitě bude zřízeno přibližně 30 nabíjecích stanic pro elektromobily. Infrastruktura se již připravuje na další rozšíření nabíjecí infrastruktury v budoucnu.

Pro nákladní vozidla dodavatelů, jejichž vozové parky budou postupně elektrifikovány, jsou k dispozici také vhodná nabíjecí zařízení. Pro tento účel je k dispozici 16 nabíjecích stanic s nabíjecím výkonem 200 kW a čtyři nabíjecí stanice s nabíjecím výkonem 400kW. Společnost Daimler Truck elektrifikuje svou první trasu již v srpnu 2025 mezi Oscherslebenem, vzdáleným přibližně 30 kilometrů, kde poskytovatel služeb předbalí určité objemy, a GPC Halberstadt. Další trasy pro elektrifikovaná nákladní vozidla budou následovat.

Připravil David Chleboun
Daimler Truck ČR

Seniorský poznávací zájezd do východních Čech

Ve dnech 24. až 28. srpna se uskutečnil poznávací pobytový zájezd do Hradce Králové a okolí. Byl to již čtvrtý zájezd, který zajistil s celodenním programem řidič autobusu pan Martin Zeman, který současně se svým bratrem vlastní malou cestovní kancelář.

Také s naší skupinou jezdí manželka pana Martina paní Monika, která nám při zastávkách i během jízdy autobusem

dělá doslova pomyšlení
- podává se na přání
kávička bez i se šlehač-
kou, nealko, pivo atd.

Těto akce se zúčastňuje zaběhnutá skupina prima lidí – seniorů z Čechovic, Velkého Týnce, Vsiska, Grygova a Olomouce, kterou dává dohromady náš Přemek Teimer, a při zajišťování všeho potřebného spolupracuje s řidičem Martinem. Díky Přemkovi se tento zájezd mohl realizovat.

Ubytování jsme byli v centru města Hradec Králové v hotelu Černigov. Zde bylo vše bezvadné, snídaně a večere vynikající, personál úslužný, všude čisto. Tak to má být. Každý den po bohaté snídani se vyrazí na předem naplánované celodenní poznávací výlety.

Z domova jsme vyjžděli v neděli a po cestě jsme již začínali náš pobyt zastávkami po zajímavých destinacích. Během jízdy nás stále Martin informoval o všem zajímavém, co stálo za povšimnutí. Věděli jsme, kde projíždíme, co máme sledovat.

krásného města Litomyšle. Smetanova Litomyšl – toto spojení je neodmyslitelné. Hlavní náměstí se sochou Bedřicha Smetany nese jméno tohoto našeho světového velikána. Za zmínku také stojí zámek, který pro svou jedinečnost byl v roce 1999 zapsán na prestižní Seznam světového kulturního dědictví UNESCO.

V úterý jsme měli naplánovanou pro-

mramorovým sálem, v němž byste stěží hledali roh. Zámek je známý také díky tradici parforsních honů, které jsou spojeny s rodem Kinských a zdejší přírodou už bezmála 200 roků.

Tentýž den jsme se také podívali do muzea betlémů v Třebchovicích pod Orebem. Nejcenějším a nejobdivovanějším exponátem je bezesporu Třebchovický Proboštův betlém, který byl

vytvořen před více jak sto lety a dosahuje úctyhodných rozměrů. Další zastávkou bylo malebné městečko Opočno, které je plné romantických zákoutí. Jedna z cest nás zavedla i na zdejší zámek, v němž jsou k vidění kromě historických interiérů i bohaté sbírky obrazů a zbraní. Zámecký areál je také doplněn krásným parkem.

Ve středu jsme navštívili pozoruhodný hospital Kuks, což je bývalý zaopatřovací ústav pro vojenské veterány. Expozice představují zdejší barokní umění a historii lékařství. Mimořádnou významu dodala ce-

Prošli jsme se po rozsáhlém anglickém parku s výběhy pro koně. V tomto areálu se v 80. letech 20. století natáčel v místním hřebčině známý seriál o koních „Dobrá voda“.

Mou snahou bylo aspoň trochu vás všechny, kdo toto budete číst, vtáhnout do krásných, půvabných míst, která jsme měli možnost projít, uvidět, poznat. Kdo s námi nebyl, může jen litovat. A poznání, poznávání je to nejlepší, co člověk může zažít! Vzpomínky mu nikdo nevezme!

Ale to není všechno. Každý den po večeri jsme přímo v hotelu pořádali společenská večerní posezení. Dva pánové z našich účastníků vzeli s sebou kytary, takže večer se hrálo, zpívalo, prostě bylo veselo. Poslední večer byl taneční. Zazpívat nám přišel písňe našeho mládí dvojník Elvise Presleye, a naším řict, že jeho pěvecký výkon byl výborný. No, zatancovali jsme si pořádně! Nechyběl ani klasický rock and roll! Bylo až neuvěřitelné, jak jsme všichni omládlí a jak to na parketu frčelo.

Co říci závěrem? Byl to fantastický zájezd díky super řidiči Martinovi a jeho ženě Monice, díky našemu Přemkovi, ale také díky prima partě, vlastně díky každému jednotlivci této skupiny, protože my všichni jsme dohromady tvořili tu úžasnou partu lidí. Bylo nám spolu prostě moc krásně, báječně a budeme jistě na všechno společně prožité stále vzpomínat. Vzpomínky zůstanou nastálo uchovány v naší paměti.

Věra Fialová

Autorka je členkou Klubu seniorů VT

hlídku města Hradec Králové s průvod-
kyní a odborným výkladem. Je to krajské
město ležící na soutoku Labe a Orlice
v severovýchodních Čechách. Je osmým
největším městem České republiky
a nazývá se „učebnicí architektury pod
širým nebem“, proto si vysloužil přívla-
stek „Salon republiky“. Nalezneme zde
množství významných architektonic-
kých památek od gotiky až po součas-
nost. Další zastávka byla v Chlumci nad
Cidlinou. Zde jsme navštívili zámeček Kar-
lova Koruna, který se pyšní originálním

DĚTSKÁ SOUTĚŽNÍ KŘÍŽOVKA

[illegible]

PŘÍSNÁ ŠNEČÍ VÝCHOVA

Ptá se malý šnek maminky: „Mami, můžu jít na hřiště?“ Maminka odpoví: „Ne, minule... dokončení najdete v tajence křížovky.
Podaří-li se vám tajenku vyluštit, zašlete nám její znění do redakce na e-mail sekretariat@velkytync.cz a my ze zaslaných odpovědí vylosujeme vítěze.
Správnou tajenku z minulého čísla (pět minut zpoždění) zaslal a vítězem se stal Jan Dočkal z Velkého Týnce. Gratulujeme!

Krajské soutěže v plném proudu

Poslední srpnový víkend bude pro naše nejsledovanější mužstvo již čtvrtým odehraným kolem. Muži vstoupili do soutěže dvěma výhrami a jedním nerozhodným výsledkem. Všichni věříme, že budou pokračovat v nastaveném trendu a i letošní sezónu se budou pohybovat v horních patrech tabulky.

Dorost odehrál před ukončením prázdnin dvě utkání a se začátkem školního roku a plněním si povinností ve školních lavicích se klukům rozjede naplno i fotbalová sezóna. Stejně jako dorostenci to mají i mužstva starších a mladších žáků. Naše nejmenší družstva vstoupí do bojů začátkem měsíce září.

Fotbalové příměstřáky

Konec prázdnin patří již několik let v našem oddíle příměstským táborům. I letos se trenéři postarali dětem o skvělý pestrý program. Kluci měli ukázky ze záslahu policejní jednotky, navštívili lanové centrum, nedaleký bazén v Majetíně využili k odpolední koupaci, v okolí

Hradiska si vyzkoušeli orientační běh, s trenéry z olomouckého Front Gymu si zacvičili s vlastní vahou a ostatními pomůckami. V neposlední řadě je třeba říct, že Honza Navrátil se postaral o to, že náš areál navštívili a společně s kluky si zatrénovali fotbalisté ligové Sigmy Olomouc.

Změny ve fotbalovém areálu

V měsíci srpnu došlo na vedlejším hřišti k odbagrování hlíny a následnému odvozu materiálu. Do odkopaného břehu budou nainstalovány stávající mobilní tribuny a střídačky z hlavního hřiště. Během měsíce září by měly být na hlavní hřiště dodány mobilní tribuny, lavice se sedačkami a střídačky. To vše snad zvýší komfort všech návštěvníků a našich fanoušků. Na vedlejší hřiště je v plánu postavit plot ze ztraceného bednění společně s ochrannou sítí do výše 5 metrů.

Robert Prečan

Autor je předsedou TJ Sokol Velký Týnec

© 4x archiv TJ Sokol VT

**VŠECI SPOLU DO
NOVÉ SEZÓNY
2025/26**

Vrba CUP 2025 losovaná čtyřhra*

Dne 6. září 2025 od 9:00 hod.
proběhne XIII. ročník tenisového turnaje ve čtyřhře.
Podmínkou účasti je rezidentství** obcí Velký Týnec, Vsisko, Čechovice.
Prezentace na kurtech 8:30 – 8:50 hod., startovné 150 Kč / hráč.

*Losovaná čtyřhra – jednotlivé dvojice budou rozlosovány před zahájením turnaje.

**Rezident obce – každý občan, který má bydliště ve výše uvedené obci.

TÝNEC Beach 2025

SUDOKU

7	4		8		2			
							3	
	2	6		7				
9	8			3		5		
3								2
		4		5			8	9
				2		1	9	
	1							
			6		1		4	5

Tajenkou zářijové křížovky je výrok Bernarda Bufeta (1928-1999) - francouzského malíře, grafika a sochaře. Tajenka z srpnového čísla zní: Zatímco ztrácíme čas váháním a odkládáním, život utíká. Správnou odpověď zaslal a výhercem se stal pan Aleš Dočkal z Velkého Týnce. Gratulujeme!

Správné znění tajenky zašlete poštou, e-mailem nebo ho zatelefonujte na Obecní úřad Velký Týnec, Zámecká 35, 783 72, Velký Týnec, telefon.: 585 151 111, e-mail: sekretariat@velkytynec.cz a to do konce aktuálního měsíce.

Obchodní akademie		Obec na Jičínsku	Rozkaz k tavení	Tajenka 4	Zbabělec	Zánět sliznice
	Vtištěná stopa					
	Sázková kancelář					
	Anglický zápor					
Nezajet						
Jméno zpěváka Charlese						
			Čes. zn. elektro-spotřebičů			
			Budiž přidán (z. lat.)			
		Stř. věk. nájezdník				
		Uzavřené členství				
	Otázka na místo				Kód letecké spol. Air Canada	Zkratka tangenty
	Boj (zastar.)					
Obydlí včel			Opak lesku			
Česká politická strana			Ovocná zahrada			
				Centigram		
				Iniciály Smoljaka		
					Pomůcka Ámosa, Anno, Aren, Avar, Dem, Duke, Eno, Erš, Moo, Not, Osek, Ostaš, Play, Plos, Plymo, Point, Ryš, Ščot, Trot, Troy, Tut, Úpol	
		Zkratka Divadla satiry				

Tajenkou zářijové křížovky je výrok Bernarda Bufeta (1928-1999) - francouzského malíře, grafika a sochaře. Tajenka z srpnového čísla zní: Zatímco ztrácíme čas váháním a odkládáním, život utíká. Správnou odpověď zaslal a výhercem se stal pan Aleš Dočkal z Velkého Týnce. Gratulujeme!

Správné znění tajenky zašlete poštou, e-mailem nebo ho zatelefonujte na Obecní úřad Velký Týnec, Zámecká 35, 783 72, Velký Týnec, telefon.: 585 151 111, e-mail: sekretariat@velkytynec.cz a to do konce aktuálního měsíce.

ZA PLOTEM

CO SE DĚJE ZA HRANICEMI NAŠÍ OBCE
Přehled kulturních akcí ve Velké Bystřici

35. MEZINÁRODNÍ FOLKLORNÍ FESTIVAL CIOFF/IOV

LIDOVÝ ROK

Pořádá město Velká Bystřice a Folklorní soubor Haná za podpory Olomouckého kraje.

5. – 7. 9. 2025 • VELKÁ BYSTŘICE

PÁTEK 5. 9.

20:00 • amfiteátr

Přepíšte dějiny

750 let Velké Bystřice v příběhu podmanu:
na doprovodu šestnácti let Karelův

SOBOTA 6. 9.

11:00 • malá scéna

V Bestřici na renko

velká vystoupení dopoledních souborů

16:00 • amfiteátr

Debe decke tak belo

pořád dopoledních souborů

17:00 • amfiteátr

Za horama, za dolama

pořád sakramentálních souborů

18:00 • malá scéna

Hře nám hudci

Výstřední Odrhova představení folklorní muziky,
společky a sbory z Německa a okolí

20:00 • amfiteátr

Pocta Jiřímu Čadovi

vepouška na oslavu bystřického folkloru

20:15 • amfiteátr

POLENO & spol.

soubory ze zahraničí vsá havi

21:45 • malá scéna

Noční perličky

neobdělání či neobdělání sítíky

22:30 • malá scéna

Za horama sítí

folklorní jasn-esson

NEDĚLE 7. 9.

11:00 • malá scéna

Na návsi i za stodol

velká vystoupení dopoledních souborů

13:00 • malá scéna

Naše bystřické muzičky

místní bystřické muzičky sro na doprovod

14:00 • amfiteátr

V dobrým sme se zeše

sábových galopropen

VYSTOUPÍ SOUBORY

ARTHEMIS ANTHROPOLOGOS (Slovensko)

POLENO (Slovensko)

TARUMONTA NADKONI (Slovensko)

TRACHTENVERDEN KUMMER (Německo)

ČYVILJIVICK (Nové Zéland)

DAMAJ (Slovensko)

DUNAJS (Slovensko)

MLÁ MVOVKA, MVOVKA, MVOVKA,

MOVČANÉ (Slovensko)

MLÁ SÁZIB (Lubatonov)

Slavský soubor JEZEKY SÁLICHOVÉ (Dánsko)

MLÁ LEPKA (Lipník)

MLÁ KUPKA (Dolopán)

STŘEŠKA (Dolopán)

VOMČKA (Slovensko)

soubory i muziky z Velké Bystřice

DOPROVODNÝ PROGRAM

ŘEMESLNÝ RYNEK • MÍSTNÍ DVOREK • DIVADLE

GASTROBODA • VYSTAVY • FOLKLORNÍ POTROUITA

lidovyrok.cz

Zveme širokou veřejnost na
tradiční

PODZIMNÍ BAZAR

v sále Orlovny ve Velké Bystřici

v pátek 19. září od 14:00 do 18:00 hodin
v sobotu 20. září od 8:00 do 11:00 hodin

**Nakoupit můžete dětské oblečení, hračky,
kojenecké potřeby, kočárky, těhotenské
oblečení a další věci pro děti**

Pro bližší informace pište na
bystricky.bazarek@seznam.cz

ondřej tkacík otisky světla, otisky světa

vážení milovníci umění,
galeriezet vás srdečně zve na
výstavu obrazů ondřeje tkacíka

v prostorách galeriezet (zámecké nám. 775, velká bystřice)

výstava potrvá do 18. 9. 2025

galeriezet je otevřená od pondělí do pátku 9.30–18.00 hodin
v sobotu a neděli 11.00–19.00 hodin | www.galeriezet.cz

galeriezet

Město Velká Bystřice

Předprodej

V Kulturním a informačním centru
Velká Bystřice
probíhají předprodeje na

Koncert Visací zámek

(11. 10. 2025)

400 Kč (do 30. 9.),

500 Kč (od 1. 10. a na místě).

Online nákup: goout.net

Bystřické banjo

(8. 11. 2025)

250 Kč (do 31. 10.),

350 Kč (od 1. 11. a na místě)

PROGRAM OSŁAV

750 let Velké Bystřice
26.—28. září 2025

26.9. (pátek)

Doprovodný program
od 14:00 | ZVOLNI V BYSTRICI
program o pohybu, který dělá divy, více radosti, méně stresu

Amfiteátr v Zámeckém parku
19:00 | koncert sboru CAMPANELLA a BELCANTO
21:00 | společné hudební vystoupení s partnerským městem ALFIANELLO Itálie

27.9. (sobota)

Tvarg, Zámek, U Zedníků
11:30 | SPECIÁLNÍ MENU k oslavám 750 LET

Kulturní dům Nadační
13:30 | SRAZ RODÁKŮ
Představení knihy 750 LET • Proměny Velké Bystřice

Zámecké náměstí
17:00 | Podcast BYSTRICE JEDE

Spolky a organizace
15:00—18:00 | DEN OTEVŘENÝCH DVEŘÍ
Restaurace
VYSTOUPENÍ KAPEL v jednotlivých podnicích

Kostel Stěti sv. Jana Křtitele
17:00 | SLAVNOSTNÍ ORCHESTRÁLNÍ MŠE

Amfiteátr v Zámeckém parku
18:00 | KŘEST KNIH 750 LET
18:30 | Premiéra filmu VELICE VELKÁ BYSTRICE
19:00 | KABARET 750 – soubor HANA
21:30 | Vystoupení JAMR'S
... volná zábava

Doprovodný program
ŘEMESLNÝ RYNEK v Zámeckém parku
Kamion FABLAB • VÝROBA PAMĚTNÍCH MINCI
Aktivity pro děti v parku (GENIÁTOR a pod.)

28.9. (neděle)

Kostel Stěti sv. Jana Křtitele
9:30—10:30 | SLAVNOSTNÍ BOHOSLUŽBA
Železniční stanice Velká Bystřice
10:00—11:00 | DEN ŽELEZNICE
Železniční zastávka Velká Bystřice
11:00 | Příjezd parního vlaku
11:15 | PRŮVOD HANÁKŮ A MÍSTNÍCH SPOLKŮ do amfiteátru

Amfiteátr v Zámeckém parku
12:00 | SETKÁNÍ HANÁKŮ
zahájení putovního folklorního festivalu

Kulturní dům Nadační
18:00 | PUTOVÁNÍ KRAJINAMI LIDSKÉ DUŠE*
taneční písně a příběhy v podání
TS HRADIŠTAN a CM SMETANKA Brno

Doprovodný program Setkání Hanáků
ŘEMESLNÝ RYNEK v Zámeckém parku
JÍZDY KOČÁREM S KONĚMI

* v rámci festivalu SETKÁNÍ HANÁKŮ, předprodej vstupenek na SMS ticket.cz

Kulturní dům Nadační, ulice Velké Bystřice
pátek—neděle | VYSTAVY historických fotografií

Setkání Hanáků

16. ročník folklorního festivalu
28. 9. 2025
VELKÁ BYSTRICE

PROGRAM

8:30 Dechovky v ulicích
9:30 Mše s lidovými zpěvy (kostel Stěti sv. Jana Křtitele)
10:30 Řazení průvodu (pod kostelem, jednosměrná ul. 8. května)
10:50 KROJOVANÝ PRŮVOD
(Jiráskova – Žel. zastávka – Havlíčkova – 8. května – amfiteátr)
11:00 Příjezd parního vlaku (Velká Bystřice, železniční zastávka)
12:00 Slavnostní zahájení festivalu
a uvedení nové publikace (amfiteátr)
12:45 DEŽ MLADI ZPIVAJÓ A HRAJÓ
program dětských zpěváků a lidových muzik (amfiteátr)
12:45 PO HANÁCKE SOBĚ DOPNEM
vystoupení hanáckých souborů (malá scéna v parku)
14:00 HANÁCKÝ KROJ VE STALETÍCH
scénické ohlédnutí za Slavností kroje (amfiteátr)
16:00 KOŇABOJ
moravská folklor-rocková world-music kapela (amfiteátr)
18:00 PUTOVÁNÍ KRAJINAMI LIDSKÉ DUŠE*
nový projekt Tanečního souboru Hradištan a CM Smetanka Brno (divadelní sál KD Nadační)
* Vstupenky v předprodeji na www.smticket.cz

Krojová poradna
(Jarmila Vitoslavská a Branislava Milla)

Hanácký řemeslný rynek & Dětské dílničky
(palíčkování, předání, hrnovické pečivo, hedvábí, kovové šperky a drátování, tkání, brašnářství, řezbářství, hrnčířství, řemeslný tisk a Hanácký grunt)

Projíždky kočárem s koněmi

Regionální Den železnice
(na vlakovém nádraží Velká Bystřice)

Jízdy parním vlakem
Olomouc hl. n. – Velká Bystřice – Hlučický (– Hrubá Voda)

750 let Velké Bystřice

VSTUP ZDARMA
díky podpoře Olomouckého kraje a města Velká Bystřice

Laboratoř na kolech

FabLab University kamion dorazí na oslavy 750 let města!

V rámci oslav 750 let města se můžete v sobotu 27. září těšit také na FabLab University kamion – mobilní dílnu plnou moderních technologií. Tento unikátní projekt vychází ze sdílené dílny FabLab Brno, kde si veřejnost i školy mohou vyzkoušet práci se špičkovými stroji, které doma jen tak nenajdete.

Na rozdíl od běžné dílny se však tato laboratoř pohybuje na kolech – a tentokrát dorazí přímo k nám! Kamion je vybaven 3D tiskárnami, laserovou řezačkou, CNC frézou a dalšími moderními přístroji, se kterými si budete sami vyzkoušet práci. Zkušené lektory vám vše rádi představí, vysvětlí, jak technologie fungují, a pomohou vám vytvořit vlastní výrobek – třeba i suvenýr, který vám bude připomínat tuto jedinečnou akci.

Ať už jste student, rodič, nebo nadšenec do nových technologií, FabLab University kamion vám nabídne inspiraci i prostor pro kreativitu.

TEAM BĚŽCŮ OBCE KRČMAŇ
OBEČNÍ ÚŘAD KRČMAŇ
T. J. SOKOL KRČMAŇ

K3 RUN

MÍSTO: KRČMAŇ
TERMIN: 27. 9. 2025
START: 13:00 - CHODCI, 14:00 - BĚŽCI

VISACÍ ZÁMEK

19.00 hodin

11.10.2025

PUNK

KD NADAČNÍ VELKÁ BYSTRICE

PŘED KONCERTEM PROMÍTÁNÍ FILMU
VISACÍ ZÁMEK 1982–2007

Předprodej do 30.9.2025 (max 200 ks) - 400 Kč
Od 1.10.2025 i na místě (do vyprodání) - 500 Kč

Předprodej vstupenek: Kulturní a informační centrum Velké Bystřice (KIC),
Zámecké nám. 775, V. Bystřice
Út-Pá 9.30–18.00, So-Ne 11.00–19.00 rezervace na tel.: 734 236 502, kic@muvb.cz
rezervace nutno vyzvednout do 3 pracovních dnů a nejpozději do 6.10.2025

Město Velká Bystřice

EXPEDICE MIKROREGIONU KRÁLOVSTVÍ 2025

Expedice Krkonoše 2025 a její účastníci

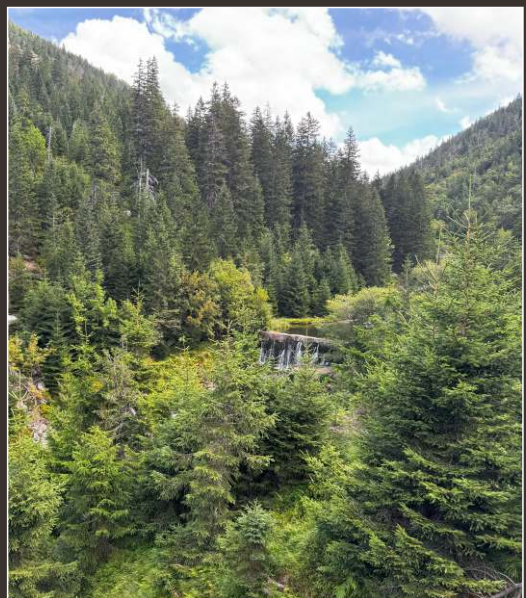
Autobus nám zapůjčili prostějovští fotbalisté

Naše základna - Bouda Máma

Milé setkání na Městském úřadě v Peci pod Sněžkou
- vpravo paní starostka Ilona Semrádová,
druhý zleva pan tajemník Michal BergerNa Sněžku nás vyvezla
kabinová lanovka, která
je ve vlastnictví města

A jedna panoramatická přímo ze střechy Poštovny na Sněžce

Krkonošská krása cestou do Špindlerova Mlýna

Panoramatický záběr na vrcholu Sněžky

Kromě Pece pod Sněžkou naše kroky směřovaly
i do Horní Malé ÚpyV Dolní Malé Úpě stojí budova staré školy
s tímto rozkošným pimprlovým divadlem

Fotografovali Marie Švédová a Petr Hanuška

V Galerii Celnice v Horní Malé Úpě jsme se mj. seznámili s působením paní v ruční dílně

A následně děvčata vyzkoušela svou zručnost
v malování plecháčků či ve vyrábění skleněných kuličekSoučástí objektu je i výstavní síň, kde je umístěna
nejstarší známá fotografie lyžařů v Krkonoších
z roku 1893

Nemohli jsme minout pivovar Trautenberk

Jak velké nádrže mají,
o tom se přesvědčilo i několik odvážlivců

Poslední zastávkou bylo centrum Dotek
v budově bývalé fary v Horním Maršově

Účastníci expedice se zájmem poslouchali, jak několik nadšenců zachránilo objekt před zánikem

A to je poslední poděkování
naši průvodkyni Dotekem

Slavnostní sál v Doteku

Moravská filharmonie Olomouc

Nabídka pro TOP partnery SLEVA -30%

Vážení TOP partneři, v měsíci září Vám nabízíme
se slevou -30 % koncerty Mezinárodního varhanního festivalu:

- 1. 9. Bach a Händel jubilují
19.00 Dariia Lytvishko (UA/DE), Marek Čermák (CZ),
Moravská filharmonie Olomouc
- 4. 9. Mistrovství varhanní improvizace
19.00 Wolfgang Seifen (DE)
- 8. 9. Bachovi následovníci a obdivovatelé
19.00 Pavel Černý (CZ)
- 11. 9. Bach a Widor – dva velikáni na scéně
19.00 Shin-Young Lee (KR/FR)
- 15. 9. Na Bachově životní pouti –
19.00 Z Ohrdrufu do Lipska
Leo van Doeselaar (NL)

Všechny koncerty se konají v Chrámu Sv. Mořice v Olomouci.

Zlevněné vstupenky na představení můžete zakoupit v pokladně divadla.
Při nákupu je nutné se prokázat QR kódem této nabídky, případně
příslušným průkazem organizace.

Provozní doba pokladny:
pondělí, středa 9-18 hod.
úterý, čtvrtek a pátek 12-18 hod.
Horní náměstí 22, 779 00 Olomouc

Festival se koná za podpory:

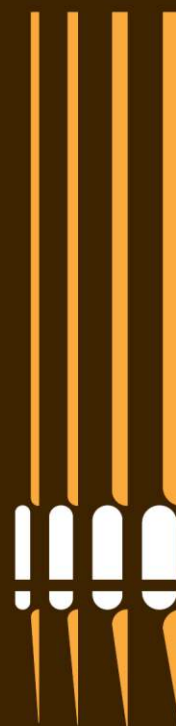
Gen. partner MFO: HL. partner MFO:

57. Mezinárodní varhanní festival Olomouc

1.—15. září
2025

Chrám sv. Mořice

PŘESAHY

9
25

do světa historie a kultury

Semerádová
Putna
Jirků
Přidal
Jareš
Drvota
Denk
Busta
Hodanovi
Vránová
Ševčíková
Hanuška

55 minut s Janou Semerádovou

Vivaldi je vlastně bigbít

Flétnistka Jana Semerádová považuje hudbu za vášně, se kterou se narodila, a tak jí dává maximum. Je sólistkou světového formátu, respektovanou dirigentkou, muzikoložkou, dramaturgyní. „Daň, kterou za to platím, je kompenzována výjimečnými zážitky,“ říká.

Máte ve svém díle aspoň jeden den v měsíci naplánovaný bez hudby?

Je to zvláštní, hodně cestuju, ale do sluchátek si nikdy nepouštím hudbu. Poslouchám podcasty nebo rozhlas, takže dny na cestě jsou skutečně bez hudby. Maximálně snesu jazz.

Jazz je relax?

Ano, relax. Kdybych si pustila baroko, začnu pracovat. A nemohu pak dělat nic jiného, myslet na něco jiného.

Dokázala byste hudbu úplně škrtnout?

To ne. I kdyby mě rodiče nevedli od mala k hudbě, byla bych určitě její vášnivý konzument, protože všechny ty souzvučky a melodie ve mně rezonují. Možná se s tím člověk rodí. Dostane lásku či spíš vášně, která jej nutí, aby pro hudbu udělala maximum.

Vaši rodiče jsou profesionální muzikanti?

Nejsou profesionálové, ale milují hudbu. Táta má nádherný tenor, vždycky nám zpíval druhý hlas, ale noty se třeba naučil až díky mamince. Maminka byla v rodině hlavním motorem.

Učitelka?

Vystudovala výtvarnou výchovu s češtinou a hraje skvěle na klavír. Měla kdysi učitelku, která z ní skoro udělala virtuosa, chodila také k mistrovi Páleníčkovi, legendárnímu klavíristovi, ale ten ji odrazoval od náročné koncertní dráhy. Roky mě tedy doprovázela na klavír a na cembalo, a tak mi předala lásku k hudbě. Jen někdy se mi zdá, že v jejích očích zahlédnu záblesk. Možná přece jen trochu lituje, že to nezkusila sama. Ale tak to chodí, někdo postrádá odvalu, jiný drobek štěstí.

Jak jste to měla vy? Nechtěla jste se někdy vzepřít plánu, který vám vlastně nalinkovali rodiče?

Naštěstí puberta přišla později, než došlo k rozhodnutí, že zkusím přijímačky na konzervatoř. Navrhli ji rodiče, já se nevzpírala, vždyť jsem slušně hrála na flétnu. A protože mi můj tehdejší učitel řekl, že jestli se nebudu na konzervatoři snažit být nejlepší, nemá cenu, abych tam chodila, pojala jsem to velmi od-

povědně. Řekl, že musím cvičit šest až sedm hodin denně, a tak jsem tedy cvičila. Až se za to dnes stydím, ale je pravda, že z toho drilu a techniky, která se mi veděla pod kůži, žiju celý život.

Takže žádné okolky a rovnou jste vzala směr k profesionální dráze.

Během studia přicházely samozřejmě různé otázky. Ne snad ve smyslu, že bych nechtěla hudbu dělat, ale spíš jsem přemýšlela o tom, jestli je pozice flétnistky někde v orchestru to, po čem toužím. Tehdy jsem už koketovala s barokní flétnou, která se však v Česku učila jen na Týnské škole, kterou založili právě rodiče. Byla to vyšší odborná škola, já však už mířila na vysokou, a tak jsem se rozhodla pro zahraničí. V Holandsku jsem se ještě víc soustředila na barokní hudbu. Ta mě zajímá a pak mě také baví hudební „archeologie“. Ráda objevuju zapomenuté partitury. Je to trochu zlatokopectví, ale o to větší je odměna, když znovuoobjevenou skladbu ocení publikum.

Dnes koncertujete po celém světě, ať už sama, nebo se souborem Collegium Marianum, který řídíte. A jste také dramaturgyní festivalu Letní slavnosti staré hudby. Co bylo dříve? Collegium nebo festival?

Collegium Marianum vystupuje pravidelně od konce 90. let, kdy jsem se vrátila do Prahy. Začali jsme si tehdy vybírat méně známý francouzský a italský repertoár, zkoušeli jsme s tanečníky, s divadelníky. A v roce 2000 vznikl festival. Nejprve jako doprovodná akce k výstavě Sláva barokní Čechie, pak přerostl do rozsáhlejšího projektu, kterým jsme chtěli tak trochu narušit pražský stereotyp koncertů pro turisty. Letní slavnosti staré hudby se od svého počátku profilují jako mezinárodní festival, který navíc objevuje zapomenuté skladby, představuje netradiční hudební nástroje. No a Collegium Marianum je jeho součástí od samého počátku jako rezidenční soubor.

Po 23 letech svého trvání je to „áčkový“ festival. Je těžké udržet se na evropské špičce?

Důraz klademe na objevnou dramaturgii, na instrumenty, které běžně nejsou na podiích k slyšení, a na spolupráci s ansámblu, které by jinak do Prahy nezašly. V tomto směru mám výhodu, protože se na svých cestách často setkávám se zajímavými muzikanty, jež bych přes klasickou nabídku zahraničních

Petra Hajska

Jana Semerádová V dětství chodila do houslí, na klavír, na hodiny flétny, zpívala. Stejně to měli její sourozenci. Vojtěch je špičkový houslista a zpěvák, sestra Markéta založila Letní slavnosti staré hudby a společně s Janou z nich udělala „áčkový“ mezinárodní festival. Jeho 26. ročník se konal od 17. 7. do 5. 8. 2025 v historických pražských sálech a kostelech. Jana Semerádová na něm účinkovala společně se souborem Collegium Marianum, které řídí.

Jako sólistka vystupuje také s řadou světových ansámblů, je zvána na zahraniční masterclass, vyučuje studenty na akademii v Krakově.

Je vdána, s manželem a dvěma dcerami žije v Praze. Její dcery hrají na housle, na klavír... A hodně sportují.

festivalů nepotkala. Baví mě také pátrat po talentech a získávat je pro Prahu ještě před tím, než se proslaví a stanou se „nedostupnými“ hvězdami. Letos se například těšíme na fenomenálního francouzského houslistu Théotima Langloise de Swarteho... Myslím, že právě na tohle všechno se publikum každý rok těší a je také zvědavé na zajímavá místa ve staré Praze, která hudbou oživujeme.

Kdo s vámi festival připravuje? Je to asi dost práce, když jej během čtrnácti dnů navštíví přes dva tisíce posluchačů.

Náš tým, v jádru ženský, je velmi malý. Ředitelkou festivalu je Josefína Matyášová, hlavní manažerkou Monika Václavová, spoludramaturgyní moje sestra Markéta Kahoferová a nejdůležitější kontaktní osobou pro posluchače pak naše paní účetní Martinka, které se jinak neřekne a která obstarává prodej vstupenek. To je celý tým, během festivalu pak pomáhá vždy okolo dvaceti externistů.

Když k tomu připočteme ještě řadu akcí, které pořádáme mimo prázdniny, jako je třeba populární cyklus Barokní podvečery, workshopy Piccolli, které jsou určené dětem, nebo Akademii Versailles, na niž se do Prahy sjíždějí studenti z celého světa, je to pak skutečně kupa práce.

Je ženský tým výhodou?

Ženy mají tu vlastnost, že většinou žádnou věc nenechají spadnout pod stůl, nemávají nad tím rukou. A náš festival má tedy takovou „mateřskou“ péči, což je sice krásné, ale i náročné. Fyzicky, psychicky, časově.

Přesto vy sama ještě stíháte třeba učit na univerzitě v Krakově.

No, ani nevím, jestli se mám chlubit tím, že cestuju přes šest hodin tam a šest hodin nazpátek, ale mě to šíleně baví. Už dlouho jsem si přála učit. Myslím, že to patří k povinnostem umělců. Pokud došli do bodu, kdy už skoro přetékají tím, co umí, nesmí si to nenechat pro

sebe. Hudbě 17. a 18. století se věnuju 30 let, byla jsem tedy za krakovskou nabídku moc ráda.

Proč neučíte v Praze?

Na pražské HAMU ještě neuzrál čas na zřízení oddělení staré hudby. Ten existuje na spoustě evropských škol včetně Janáčkovy akademie v Brně, Praha jej zatím ale nemá. Je to škoda, protože stará hudba by do barokního města přitáhla nespočet studentů ze zahraničí. Víme to, protože mi často kladou stejnou otázku jako vy.

Proč se tedy nepokusíte na HAMU obor staré hudby prosadit?

Mám tam docenturu, vlastně by to nebylo nemožné. Ale pokud vím, není to jen problém personální, ale i finanční. A popravdě... Založit nový obor znamená se tomu věnovat na sto procent, což bych se svým současným angažmá nezvládla. Měl by se toho chopit člověk, který bude v srdci dění permanentně. Stará hudba je teď oblíbená, žádaná. Ještě nedávno to přitom byla spíš třeshnička na dortu pro pár nadšenců... ... taková Popelka, řekla bych.

Co se změnilo, že nastal takový boom?

Zlíz jazykové tomu neřekají boom, ale móda, která jednou vyšumí. Já jsem ale nadšený optimista, takže tvrdím, že je to důsledek historicky poučené interpretace staré hudby. Zní to strašně vědecky, ale přesně tak se jmenují studijní obory na školách, kde už hudba 17. a 18. století patří do výukových programů. A pak jdete na koncert a absolventi těchto škol interpretují renesanční či barokní skladby naprosto přirozeně, lehce, skvěle ovládají historické nástroje. A co je nejdůležitější? Že i pro posluchače, který si pouští doma spíš popík nebo rock, je tři sta let stará hudba v jakékoli podobě srozumitelná. Lidi skutečně po koncertech za námi přicházejí a děkují za osvěžení, vzpruhu, radost... Jak by také ne! Vždyť například Vivaldiho hudba je vlastně bigbít. A Bachovy kontrapunktické složitosti můžete za-

Petra Hajska

hrát na akordeon, na saxofon a stále to funguje. Je to prostě vizitka dobré a kvalitní hudby, i když se k ní přistupuje z jiných než historicky poučených a autentických pozic.

Říkáte, že u staré hudby je inspirující i objevování. Co nového jste při svém bádání v archivech konkrétně objevila?
Například Jana Josefa Ignáce Brentnera. Pocházel z Dobřan, působil v Praze a jeho hudba se dostala prostřednictvím jezuitských misí až do Jižní Ameriky, kde pak zdomácněla. Fascinovalo mě, že Brentner byl tehdy velmi populární a dnes jej nikdo nezná. A tak jsem své první CD sestavila z jeho skladeb a pak s radostí sledovala, jak si Brentnera do repertoáru zařazují další umělci, vznikla o něm monografie... Z Brentnerova díla jsme také čerpali v programu Cachua Serranita. Collegium Marianum s ním nakonec vyjelo do Bolívie, čímž se mi opravdu splnil sen.

Kdo je s vašimi dcerami, když cestujete do Bolívie, koncertujete ve Francii, nebo učíte v Krakově?

O děti se stará manžel, který je ovšem také hodně vytížený. Působí jako dramaturg ve FOKu, ve Viole i třeba při krumlovském festivalu, také zpívá. Oba jsme tedy jaksi s vrtulí, často hrozí, že když nejsem doma já, nebude ani on. Ještě že máme rodiče a moji sestru. Zvláště bez mé maminky a bez Markéty bych se nemohla věnovat kariéře, tak jak se věnuji. Každopádně platí, že bez širší rodiny by to všichni muzikanti jen velmi těžce zvládali. Někteří kolegové mají rodiče daleko, a tak si najímají hlídačky, jenže ty také občas nemohou... Běžný návštěvník si nedokáže vůbec představit, co se za těmi dvěma hodinami v koncertní síni skrývá. Zkoušíme dva tři celé dny před vystoupením, když se koná v zahraničí, je ještě třeba počítat se třemi čtyřmi dny navíc. Sehnat někoho, aby se vám celý týden staral o děti? To je někdy nadlidský úkol.

Jak často jste mimo domov?
Teď, když jsou holčičky už větší, se nezdrahám přijímat nabídky na zajímavé masterclass či workshopy častěji, ale vždy se snažím být mimo domov nejdé-

le týden. Do Krakova na univerzitu vyjždím jednou za měsíc. Co se týká koncertů, poslední dobou jsem každý víkend pryč. Má to ale zase výhodu, že moji blízcí mají volno, a tedy čas se věnovat dětem.

Vedete dcery k hudbě, tak jako vás vedli rodiče?

Manžel je i vášnivý sportovec, a tak holky mají mix hudby a sportu. Ta starší dělá vedle piana jachting a vodní polo, mladší zpívá ve sboru, hraje na housle a lyžuje, obě tančí, chodí do skauta. Je třeba zocelovat nejen ducha, ale i tělo. Aktivit je ovšem tolik, že když jsem v Praze, stává se ze mne taxikář, rozvážím je od kroužku ke kroužku.

Cvičí holčičky rády na piano či housle?

Jak kdy, řekla bych. Starší už překonala technické limity a začala si hudbu opravdu užívat. Baví ji nejenom klasický repertoár, ale zároveň si sama hledá nové skladby, improvizuje. Myslím, že ač to rodiče stojí nemálo úsilí, aby děti přesvědčili, vyplatí se je do ZUŠ vodit a vytrvat. Hudba není jen nějaká krato-

chvíle nebo trápení, ale prokazatelně rozvíjí mozkové hemisféry. Já sama přitom vůbec neplánuju, že holky budou hudbu dělat profesionálně. I kdybych si to totiž plánovala, udělají si to po svém. Dokonce ta mladší mi nedávno řekla: „Maminko, mně by se nelíbilo, aby moje děti měly maminku, která pořád odjíždí někam na koncerty.“

Nelutujete pak přece jen?

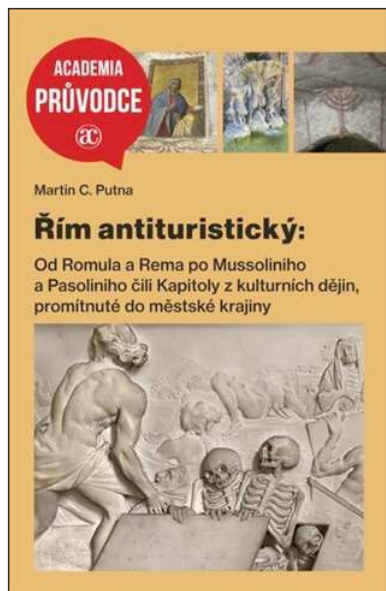
Tohle všechno je součástí mé profese, ale i mé vášně. A proti té je strašně těžké něco dělat. Vybrala jsem si hudbu, život mám složitější, ale daň, kterou platím, je kompenzována výjimečnými zážitky. Hrajete a najednou vás zaplaví zvláštní vlna, cítíte, víte, že tóny jsou... Prostě se dotýkají až nebe. Každému bych ten pocit přála zažít. Staří mistři jej znali, proto napsali všechny ty mistrovské kousky.

Irena Jirků
Autorka je publicistka a novinářka

KNIHA, O KTERÉ SE MLUVÍ

Řím antituristický

Martin C. Putna

Úvod:
Ať žije Řím, ať zhyne turismus!

Řím je stále centrem našeho západního světa. Jiná města byla či jsou v nějaké epoše srovnatelnými, ba někdy i významnějšími centry náboženskými (Jeruzalém, Lutherův Wittenberg), uměleckými (Firence, Paříž) či mocenskými (Konstantinopol, Madrid, Londýn) či různými kombinacemi toho i onoho (Athény, Vídeň, New York). Právě však že jenom „v nějaké epoše“. Jediný Řím představuje třítisíciletou kontinuitu. Jedině v Římě jsou viditelné všechny vrstvy evropské kultury od antiky až po současnost. Jedině v Římě lze vlastníma očima pozorovat, jak na sebe – přes všechny otřesy a protiklady – navazují. Pokud jsou to ovšem oči poučené – a/nebo poučitelné – a/nebo poučení chtivé. Sigmund Freud přirovnává tuto vrstevnatost Říma k lidské duši: „Představme si, že Řím není lidské sídliště, ale stejně stará psychická bytost s přebohatou minulostí. Nezmyslelo v ní tedy nic z toho, co se jednou událo, vedle poslední vývojové fáze přetrvávají i všechny předchozí.“ Tutéž myšlenku rozvádí André Aciman

v románu Dej mi své jméno skrze římský kostel S. Clemente: „Nazval jsem to syndromem svatého Klimenta. Dnešní bazilika svatého Klimenta stojí na místě bývalého útočiště pronásledovaných křesťanů, což byl domov římského konzula Tita Flavia Clemense, vypálený za vlády císaře Nerona. Vedle ohořelých ruin, pod nimiž se zřejmě ukrývaly velké jeskynní prostory, vybudovali Římané podzemní pohanský chrám zasvěcený Mithrovi, bohu rána, Světlu světa. Nad chrámem vystavěli raní křesťané kostel zasvěcený – ať už je to shoda náhod, či ne, to je třeba prozkoumat víc do hloubky – dalšímu Klimentovi, tentokrát papeži svatému Klimentovi. Nad tímto kostelem postavili další kostel, který shořel, a na jeho místě pak vztyčili dnešní baziliku. A tak bychom mohli pokračovat. Tak jako naše podvědomí, jako láska, jako paměť, jako sám čas, jako každý z nás stojí i tenhle kostel na ruinách svých předchozích verzí, nemá žádné pevné základy, nemá žádné prvotní něco, žádné poslední něco, jenom vrstvy, skryté chodby a propojené komnaty, stejně jako křesťanské katakomby a přímo vedle nich židovské katakomby.“ André Aciman není v popisu dějin chrámu S. Clemente dokonale historicky přesný, ale o to nejde. Jde o to, že se dívá oněma očima, jež jsou poučení chtivé. Proto je i dnes třeba putovat do Říma a po Římě – a dívat se – a nechávat se poučit – a být si vědom, že to poučení nebude nikdy úplné a konečné. Že veškeré římské poučení povede vždy k vědomí vlastní nepoučenosti, k údivu nad mnohotvárností římských vrstev. Žel, putování se dnes staví do cesty jedna zapeklitá překážka. A tou je turismus. Turismus, tato perverze původně hluboce dobré a bytostně lidské ideje putování. Turismus, tato náказа, která vede lidi k nedůstojnému chování, k fyzickému i duchovnímu ničení návštěvnických míst, k otravování života lidí žijících na oněch místech, k důslednému zavírání očí před možným poučením, které by z putování bývalo mohlo plynout. Pro soudobý turismus platí kletba proroka Izaiáše, kterou volně cituje Ježíš na adresu lidí duchovně uzavřených:

„Sluchem uslyšíte, ale nepochopíte, zrakem uvidíte, ale neprohlédnete. Neboť srdce tohoto lidu ztvrdlo; ušima ztěžka slyšeli a oči pevně zavřeli, jen aby očima neuviděli, ušima neuslyšeli, srdcem nepochopili a neobrátili se, abych je nemohl uzdravit.“

Není-liž tento dvojbiblický průměr poněkud přehnaný vzhledem k jevu tak „nevinnému“, jako je turismus? Mohlo by se zdát. Avšak: Za prvé, je zcela v duchu římské rétoriky – a ta přece vykazuje, stejně jako město, kontinuitu od starořímských senátních řečníků přes středověké a barokní kazatele až po politiky a publicisty pracicové i levicové; „po Mussoliniho a Pasolinioho“. Za druhé, je-li tak cestování (obzvláště, ale nejen) do Říma tak velkou příležitostí vidět a poučit se a proměnit se – je promarnění této příležitosti také tak velkou ztrátou. Za třetí, i zcela bez rétoriky a bez duchovní pedagogiky, i soudobá antropologie (a sociologie a ekologie) mluví hlasy střizlivými, ale stejně kritickými o „overturismu“ coby společenském problému. Mnohá postižená města a místa už se začínají bránit. Řím jednadvacátého století je postižen overturismem velmi těžce. Leckteré části starého Říma se stavají či se už staly neobyvatelnými, ba i fyzicky neprůchodnými. Místem čiré hrůzy se staly obě hlavní turistické trasy, které ne v kameni, ale v cukavém pohybu ohlupeňných lidských mas vypudávají Římem onu typickou křížovou strukturu kolmých tříd „cardo“ a „decumanus“ – tu, kterou nesla všechna ta města napříč římskou říší zakládaná, ale kterou sám Řím, město spontánně vyrostlé, neměl, proč se mu ji rozličné epochy pokoušely vždy jen s dílčím úspěchem vtisknout: Západovýchodní „decumanus“ vede od Vatikánu přes Andělský most po třídu Vittorio Emanuele (středověká „Via Papalis“) ke Kapitolu a mezi ruinami císařských fór ke Koloseu. Severojižní „cardo“ začíná na Piazza del Popolo, vede po třídě Corso, pod Kapitolem se kříží s decumanem a míří k jihu, k místům groteskních rituálů, jimiž oběti

turistické náказы zpečetují svůj pobyt: Před kostelem S. M. in Cosmedin jeden po druhém strkají ruku do díry v maskaronu Bocca della verità a na Aventinu strkají mobil do klíčové díry, ve které se jim zjeví kopule Svatého Petra, kterou viděli tolikrát z tolika míst. Ruka a mobil v díře, tento římský fisting, toť věru symbolické vyvrcholení tohoto absurdního a po všech stránkách škodlivého „putování“! Reakcí na overturismus se stává „post-turismus“. Ten, který znovu chce mít oči k vidění. Ten, který se vědomě vyhýbá místům, která postihl overturismus, a turistickým rituálům. Ten, který chce vidět, co overturismus nevidí. Ten, který ovšem ví o svém vnitřním paradoxu: Každý, kdo někam putuje, ač se sebevíce snaží putovat mimo proud a proti proudu, se nutně stává jedním-z-dalších-na-cestách. Mezi turistou, tímto smutným masovým produktem, a post-turistou čili znovu-a-jinak-poutníkem, nikdy není a nemůže být protiklad absolutní. Vždy jen relativní. Přesto a proto je třeba se snažit, aby byl tento rozdíl co největší. Přesto je třeba do Říma a na jiná místa kulturní paměti putovat. Pro ty, kdo chtějí putovat mimo proud a proti proudu, je určen tento paradoxní průvodce. Neobsahuje žádné „co musíte vidět“. Naopak: Téměř nic o svatopetrské bazilice, o Sixtinské kapli, o fontáně di Trevi, o torzu Kolosea a jiných prý „povinných“ místech. Za prvé, jsou i jiné baziliky a jiné kaple a jiné fontány a jiná torza, která každý nevidí. Za druhé, jde o to nejen vidět ony baziliky a kaple a fontány a torza, ale o to, co je „za nimi a pod nimi“, jejich souvislosti duchovní a literární a politické čili „mentalitu“, z níž se zrodily a již reprezentují. Proto líčení míst napomáhají úryvky z literárněvědeckých textů. Za třetí, pro ono chápatější vidění a vidoucí chápání Říma je užitečnější, když bude průvodce uspořádán nikoliv prvotně topograficky, tedy podle římských čtvrtí, nýbrž prvotně historicky, tedy podle oněch římských vrstev od antiky po současnost, „od Romula a Rema po Mussoliniho a Pasolinioho“.

SLOUPEK

Pohlednice ze Châlon- en-Champagne

Proč jsme se rozhodli přespát v Châlons-en-Champagne, fakt nevím. Snad že si někdo z nás pamatoval, že se v okolí města ležícího na ramenech řeky Marny (Mau a Nau), odehrávaly klíčové bitvy, snad že tu stále stojí – navzdory všem válkám – dvě středověké katedrály, snad že starobylé jméno města, k němuž se rozhodli vrátit tamní občané v roce 1997 (a vygumovali novověké Châlons-sur-Marne), zní jako básnička a voní po bublinkatém víně.

Co si budeme namlouvat, asi právě u šampaňského naše představy začínaly a končily. Mylné představy.

Zapomeňte na malebná úbočí s vinicemi. Kolem Châlons se rozkládají obilné lány. Táhnou se stovky hektarů podél dálnice z Orléansu a sálají horkem a prachem, jež víří kola kombajnů. Zaprášené bylo i samotné město a nic na tom nemohl změnit fakt, že zrovna byl druhý prázdninový víkend, a to se všude ve Francii jásá nad dobytím Bastilly.

V Châlons se také slavilo, pravda. Za okny radnice svítily lustry, mihaly se uniformy a na přilehlém náměstí byly všechny židle před restauracemi obsazené. Šampaňské se ale nejspíš pilo. Číšníci roznášeli především pivo s hamburgery a ošklivě zahlíželi na partičky pubescentů a bezdomovců potulujících se okolo.

Společně s nimi jsme se tedy vydali do ulic. Stačilo pár kroků, zmizely vlajky a květiny, dokonce i Náměstí republiky zelo prázdnotou. A na Náměstí osvození nás bez zbytečných okolů zastavili policisté a pořádně prořadili, než jsme mohli vstoupit do městských zahrad a přidat se k lidové veselici. Ta byla sice na první pohled řízená, ale přitom živelně krásná.

Na trávnících rozlehlého parku polehávaly rodinky nejrůznějších národností, voněly palačinky i kebab, děti blbly na kolech nebo u-rampě, výrostci čekali fotobálek, posilovali s činkami, balili holky a jointy, zatímco postarší dámy a pánové korzovali po břehu Mau (nebo Nau?), nebo u starodávného altánku naslouchali promenádnímu orchestru. A přitom, v houpavém rytmu valčíků (zleva) a v drásavých synkopách nedefinovatelné současné hudby (zprava a snad i zeshora?), otcové se synky střídali na papírové růže, drandili v elektrických autíčkách...

Toulali jsme se tím přízračným, lehce zaprášeným parkem jako omámení, až jsme si také připili na 14. červenec lep-kavým pivem. A když jsme se vraceli zase lidopráznými ulicemi, zůstali jsme stát před katedrálou. Ne, nezasáhla nás nadčasovou krásou, ale dojala nás kostka v chodníku u jejích vstupních vrat. Zlatě se leskla charakteristickým podpisem: Cabu.

Tak jednoduše a přitom s nepřehlédnutelným důrazem ctí památku Jeana Cabuta v maloměstě, kde světoznámý karikaturista, jenž zemřel před deseti lety při teroristickém útoku na pařížský časopis Charlie Hebdo, vyrostl. A všechny kresby s jeho podpisem opatrují ve venkovském kulturním centru jako vzácné rodinné stříbro.

Všechno bylo prostě nějak jinak v Châlons-en-Champagne.

Irena Jirků

BÁSEŇ MĚSÍCE

Věčné šílení

Tomáš Přidal

Naše písně
jsou jako oheň a led,
dokážou rozpálit třaskavým nadšením
i zmrazit úžasem z rozvážných tónů.

Ve věčném šílení,
ve věčné nekonečnosti,
v celé své kráse,
která zní podstatou akustického klenotu!

Obdivně znějící třpytem v ozvěnách.

Dejte svým myšlenkám
křídla a leťte
s neskutečnou rychlostí,
obnovující rytmy života.

Opakovaně a v dance substanci!

Hudba vás nabíjí
jako střelná zbraň,
salva tanečních úderů
střídá dozvuky beatů.

Šílejte ve věčném hlaholu,
který přehlušuje
veškerý prostor...

Tady & ted',
v přítomném okamžiku,
jež vytváří ztělesnění tance,
nebeskou půdu pro sluchové aparatury.

Naše hlasy
zhmotní se
v tělesný požitek.

Naše hlasy, možná,
dozní v pozdním čase,
ale nikdy nezmizí
ze své skutkové podstaty!

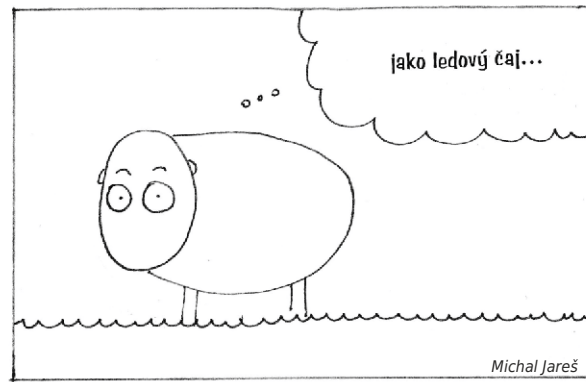
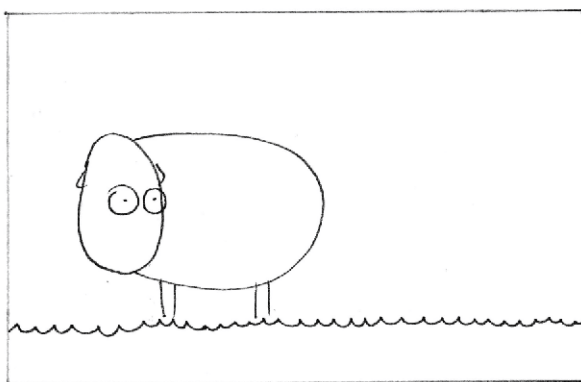
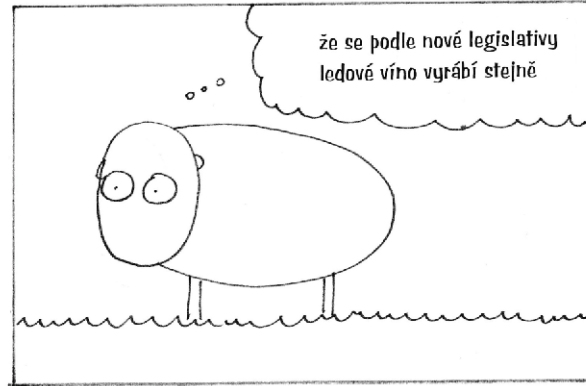
Jsou & budou věčné!

Jako ten šílený aplaus,
řítící se z hrdel
a pohybu rukou
nadšených tanečníků.

Jako salva vítězů,
pro které nejsou poražení,
ale jen intimita hudebních spojení.

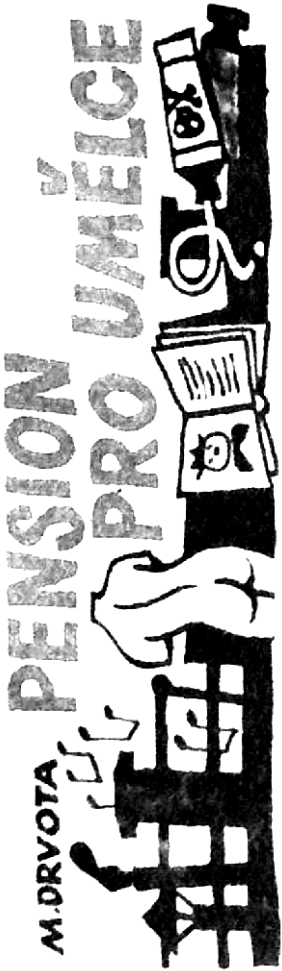
Ve věčném šílení...

KOMIKS - Zlá ovce

Michal Jareš

„Žije se vám tedy dobře.“
„Přejali jsme způsoby alchymistů. Třeme bídu s nouzí a tuto směs polykáme. Podle starého receptu bychom měli být nesmrtelní. Je to však nechutný elixír. Sladíme si jej doufáním.“
„Slyšel jsem, že naději lze oplodnit jen prací.“
„Pracujeme jako všichni. Je nesmyslem tvrdit, že některý tvor nemusí pracovat. S výjimkou zvířat v zoologické zahrádě.“
„Dostavují se výsledky?“
„Občas se dostaví muž s náplekami a ptá se, co komu patří. Říkám mu, že něco patří bohu, něco naší mami Penzion a zbytek že je zestatněn. Odcházíva neuspokojen.“
„Jste bohémové?“
„Nevím, co to je.“
„Říká se tak lidem, kteří světi všední dny a znesvěcují neděle.“
„To zavání mravnostní špionáží.“
„Spíše alkoholem.“
„Ten do umění nepatří. Nahrazujeme jej opojením.“
„Proč tedy neslavíte úspěchy?“
„Propadli jsme sítem lidského výběru.“
„Kam až?“
„Na mizinu.“
„Jiní však byli přijati. Uznání, ověnění a zaobroubení obdivem.“
„Vždyť to je také náš záchranný člun, pane. Jinak bychom se nedostali přes mrtvý bod.“
„Jdete přes mrtvolu?“
„Proč říkáte neustále vy? Nepočítáte se k nám?“
„Nepočítal jsem se dosud vůbec. Jsem očividně jeden.“
„Pýcha předchází pád.“
„Co následuje po pádu?“
„Snad pohmožděnin. Nevím. Příslaví končíu pádu.“
„Ne však život.“
„Máte pošituté myšleni.“
„To proto, že je můj osud předznamenán křížem.“
„Neumíte uhnout osudu?“
„Nevím o žádné cestě. Na poustevníka jsem příliš netrpělivý.“
„Což kdybyste zkusil následovat hlas svého srdce?“
„Pozoroval jsem ty, kteří to učinili. Skončili většinou u nedobytné pokladny. Jestliže se k ní dostali ve dne, stali se mocnými, jestliže se k ní dostali v noci, byli prohlášeni za zloděje.“
„V tom případě vám zbývá jediné – hledat ženu. Vyléčí vás láska.“
„Bohužel jste mi příliš neporadil. Ženská láska je výjimečný stav v pohlavním životě ženy, kdy se odevzdává jen jednomu muži. Nemoc se hojí sama, aniž by zanechala patrných stop.“
„Prozradte mi tedy, prosím, proč jste se už dávno nedal uložit pod pomník.“
„Hledám důkazy, že se mýlím.“
Důstojný rozhovor byl přerušen vstupem nového návštěvníka. První dojem patřil jeho kostkovanému obleku. Nebyly to ledajaké kostky. Přičehož v nich vypadal jako ve vězení. U krku měl uvázan barevný přestupek, který ospravedlňoval předchozí přirovnání.
„Uslyšíte čerstvé vyrobenu půlnoc,“ oznámil Martin Viktorovi. A vyklouzl z pokoje.
„Poslouchajte,“ vybědl neznámý mírným hlasem koledníka. Nahodil sváteční tón a začal: „Modrá noc se střibným závojem. Na periferii zbyly oharky ze suity Světla. Vnitřek města je vytetován jasnými lucernami.“ Hlas přednášejícího se změnil na prostý pracovní výkon: „Já jsem Albert. Co myslíte, že bylo toto?“
„Váš názor na dvanáctou hodinu noční.“
„Kryje se se skutečností?“
„Mistý nedoléhá.“
Albert se posadil. Hlavu si zajistil rukama. Zřejmě kutal nový nápad. Mohlo to trvat dlouho.
„Mám rád samotu,“ zasáhl Viktor.
„Majáky jsou obsazeny,“ odušil Albert.
Vznikla pomlčka. Viktor ji zkrátil:

Počasi toho dne vyhovělo barometru a barometr vyšel vsťříc člověku. Dohoda bývá prospěšná. Středem města chodili lidé, doplňující svůj osud. Tramvaje cákaly zvonkem. Auto kokrhala svá pouliční privilegia. Výklady ledabyle dohazovaly své nitro. Za okny opěvovala moucha vynález skla. Den nedůležitý jako rezavý šroub. Ještě dnes večer bude zapomenut. Přišel jen proto, že byl předepsán v kalendáři.
Ben Akiba podal patronovi města dýmku poklidu.

Josefská ulička už byla zkroucena stářím. Při srovnání s nažehlenými, oblyskanými třídami byla jako neumělá ruční práce. Sporá, nenákladná. Člověk by ji mohl zamluvit.
V této ulici stál dům, jak už je osudem domů. Být trochu plotem kolem dvorků a trochu přechovávačem lidí. Toto byl penzion, jak tvrdila velmi nesmělá tabule. Patrně to bylo jen jeho přechodné zaměstnání. Měl rozpačitou barvu. Střechu opravovali abiturienti kurzu první pomoci. Celkově působil dojmem slova vyřátého ze závěti. Jeho opakem by byla kyprá žena v nepromokavém klobouku.
Zde se Viktor zastavil. Prodloužil se o cigaretu a počkal, až z ní vyroste kouř. Teprve pak vykročil. Domovní dveře byly zavřeny. Nenadával, nýbrž zazvonil. Otevřela mu jakási žena. Mládí už zašantročila, ale nevdálo ji to. Čas jí dodal patinu, aniž něco ubral. Podobala se vzpomínce. Viktor si sní vyměnil dobrý den.
„Hledám pro sebe vhodný domov,“ dodal navíc.

„Já vás adoptovat nemohu.“

„Komu patří tahle knokautovaná stodola?“

„Jsem majitelkou tohoto penzionu. Mnozí říkají, že to je křivda na mně spáchaná. A vy hledáte byt. Doporučil vás někdo?“

„Náhoda.“

„Čím jste?“

„Ach.“

„Jste stručný jako přísloví.“

„Snažím se něčím být. Snad už ani to ne. Proč se vůbec ptáte? Jste filiálkou úředních dotazníků?“

„Zajímá mě, kdo bydlí v mém domě. Chápejte to jako ženskou marnivost.“

„Nejsem dost uhlazený. Ale nechci se vybijet ve zdvořilostech. Na nájemné mám.“

„Vidím, že máte strašlivě placaté kapsy. Patrně obsahují ideály. Jste umělec?“

„Myslel jsem si to kdysi.“

„Pak je pro vás naděje, pane. A kdo má naději, má mít viru, lásku a byt. Pojdte za mnou. Podotýkám, že ta vaše láska nesmí přijít za vámi do bytu.“

„Nechám ji stát na rohožce, přejete-li si.“

Šli uhlýbavou, kompromisní chodbou. Točila se vpravo, vlevo, nastavila jim schody, větvila se. Její lička byla stejně rozmarná jako její průběh.
„Zdá se mi, že váš dům byl továrnou na ozvěny,“ usoudil Viktor.

„To je zcela nová urážka mého živatele. Naposled o něm říkali, že je pouzdrum na skládaci rozhlednu. Bydlí tu totiž většinou umělci. Ti plýtvají nápady. Kdysi dali do jednoho výklenku v této chodbě hromádku kostí a pár starých bot. Zavolali mne k tomu a tvrdili, že to je jejich kolega básník Jurka, který tu zabloudil. Chtěli dokázat, že bydlení v mém domě zaslужuje nebezpečenskou srážku z týdenní penze. Nu a zde byste mohl bydlet.“

Otevřela před Viktorem dveře. Objevil se pokoj. Měl ráz přivětivé, ošumělé písně zakončené svízelným povzdechem.

„Vezmu jej, nestojí-li více než na kolik vypadá.“

Chvilí se zabývají číslicemi.

„Nyní vás zasvětim. Jak vidíte, je pokoj zařízen neutrálně. Upravte si jej po svém. Nevnučuji nikomu svůj vkus. Avšak všechen inventář zde musí zůstat. Nezapomeňte, že podlaha, na níž stojíte, je současně stropem v bytě pod vámi. Žije tam nervózní člověk.“

„Rozumím.“

„Připomínám, že múzy, které nechávají v posteli vlásníčky, sem nesmějí.“

„Zapomněli jste je nutno trestat.“

„Jídla se podávají dole ve společné jídelně.“

„Správně. Společnými silami přes životní úskali.“

„Soudím o vás, že píšete.“

„Vám nelze odpovídat.“

„Znalá jsem několik básníků, ale všichni psali neustále jen manifesty. Asi proto, že básně jsou tak krátké a oni by pak neměli co dělat.“

„Dělám prózu.“

„Máte zde tedy kolegu. Kdyby vymyslel nějakou teorii, napsal k ní román a šel si vyhlížet vilu. Netrvalo to ani čtvrt roku. Začal říkat, že je příliš brzo, nějakou dobu čekal na příští generace, až ho napadlo, že by mohl psát strozumitelně. Tipěl tím poněkud a nedávno se dal zas do práce. Pokládá to za úsluhu prokázanou lidstvu.“

V protějším bytě klaply dveře.

„To je souseď malíř Haných.“

„Neznám ho.“

„Nikdo ho nezná. Je to velmi podivný člověk. Mám dokonce podezření, že je normální. Ale nechci se ukvapovat. Nicméně buďte opatrní.“

„Uposlechnu vás.“

„Půjdu už. Kdybyste něčeho potřeboval, pokuste se mě najít. Ale není nad soběstačnost.“

Odešla. Za dveřmi si vzpomněla, že je matka a vrátila se.

„Mám dceru,“ pravila.

„Gratuluji.“

„O to nejde. Je jí už devatenáct let a uklízí tu pokoje. Přála bych si, abyste na ni hleděl jen jako na stráž prachu.“

„Neoslovím ji.“

„Milovat je možno i bez připraveného rozhovoru.“

„Nedotknou se ji. Ažák víte, na dálku milovat nelze.“

Byla spokojena. „Kontroluji ji občas,“ varovala ještě naslepo.

„Myslím, že je to nezpůsobné, ale není mi nic do toho.“

„K večerí jsou makarony,“ oznámila odcházejíc.

„Budtež masné,“ dodal Viktor. Usedl a rozhlédl se všetečněji. Převažovaly drobné vady. Stůl kulhal, strop měl skvrnivku, hřebík ve zdi by neunesl ani sebevražedný úmysl. Ačkoliv to nebyl byt v záběhu, třepl anonymním potěškem, jaký nalézáme ve vědeckých přednáškách. Z nájemníka se tu stal nesvéprávný udržovatel.

Viktor namítil pozornost sám na sebe. Už dávno se pokládal za omyl přírody, a proto se chtěl nějak napravit. Hlavou mu procházela historie jeho života. Byla to ponurá záležitost, neboť Viktor šel kopřivami, číchal k bolehlavu a pil zeměžluč. Aby se z románů nestal herbář, řekněme raději, že Viktorův životopis by zaměstnal mnoho plaček a všechny by měly plné oči práce.

Viktor váhal. Provedl své myšlenky ještě jednou sem a tam. Nepřinesly nic nového. Objevil ještě jeden zorný úhel. Ten však byl příliš tupý. Polehával už jen v moudrých knihách z oslí kůže.

Někdo zaklepal a vstoupil.

„Vstupte,“ pravil Viktor pro ozdobu.

„Jsem Haných,“ oznámil návštěvník. „Dáte Martin. Naše dveře stojí proti sobě. My se můžeme chovat přátelštěji. Vy jste Viktor a píšete prózu. Jak vidíte, není naše madam Penzion tajemnáčka. Působí to asi odvážně vytkroj jejich ust. Tím máme oficiální část návštěvy za sebou. Nemám rád monology. Řekněte také něco.“

„Sedíte mi na klobouku.“

Martin jej uvolnil. Přesto oba vypadali zatěžkaně.

„Přistupme nyní k vážným věcem. Musíte mi pomoci.“

„Zklam vás.“

„Nepomůžete mi?“

„Naopak.“

„Nevěřte si?“

„Byl byste schopen chtít odpověď?“

„Jsem neschopný.“

„Nevadí. Pod zemí je místo pro každého.“

„Vrať me se opět k mému případu. To bude zejména záležet na tom, kolik znátek z psychologie člověka.“

„Nesmíte předpokládat, že jsem vznkl třením dvou dílů naučného slovníku. Nevím nic.“

„I nula, vhodné umístění, může mnoho znamenat.“

„Přijďte později. Seřadím své vědění abecedně a pak vám je předložím.“

„Netepla. Povím vám celý příběh a vy jej zlikvidujete radou. Budete naslouchat?“

„Ano. Nemožu vás o tom přesvědčit. Je to věc důvěry.“

„Tedy já maluji.“

„Chápu. Opatřte si dceru některého obchodníka, který touží mít zetě a společníka v jednom balení. Tuby s barvami vymačkejte do staré plechovky. Tu hoďte zvečera v parku do křoví. Přestaňte myslět tak, aby se to vešlo do rámu. Kupte si polštářek na židli a plnicí pero na podpisování. Bankovky svěťte spóřitelně – Kvalitě oběhu. Smýšlejte-li vlastenecky, provádějte odtučňovací kury v našich lázních.“

„Neporozumíte jistě mi. Chci i dále dodávat obklady na zdi přibýtků. Jsem však v této práci rušen.“

„Ach tak, láska. Předstírejte své divce, že jste zas nabyli zdравého rozumu. Řekněte jí, že nepotřebujete milenku, ani rozstříkovač peněz, nýbrž něco, co by vás posilovalo. Doporučí vám svatebné mléko a zmizí jako horečka.“

„Platí jste draho tyto zkušenosti?“

„Stály mě srdce a rozum.“

„Měníli byste zpátky?“

„Ne. Ostatní také nemají srdce a rozum. A dostali za ně brak.“

„Myslíte si, že jste jednooký král?“

„Nikoli. Jsem němý svědek.“

„To přenechte pyramidám.“

„Ony se zabývají jen minulostí.“

„Odbočili jsme příliš na jih.“

„Je vám horko?“

„Přeju do varu, nenecháte-li si vysvětlit můj případ.“

„Nechci vás odstavovat – Mluvte.“

„Zmýlil jste se s tentokrát. V práci mi nevald žena, nýbrž muž. Jsem na rozpacích, mám-li užít toho názvu, mluvím-li o romanopisci. Bydlí v tomto domě a jmenuje se Albert. Píše román, který začíná půlnocí a on neví, jak by ji vyjádřil. Chodí mi předčítat zplodiny své dovednosti a plá se mě na úsudek. Shodou okolností teď pracuji na ženě o polednách.“

„Malujete obráceně, co on říká.“

„Nejsem přece transformátor.“

„Požádejte ho, až vás opět navštíví, aby si šel prohlížet vizitku, kterou máte na dveřích.“

„Marně. Vyhodil jsem ho už všemi otvory, které mám v bytě. Léta jako vlašovka zase zpátky.“

„Snaží se navíc na váš pokoj. Požádejte o jiný.“

„Navštěvuje všechny obyvatele našeho penzionu. Každému dá porci půlnoci a brzy přijde znova.“

„Poradte mu, aby se šel častěji podívat na svůj model.“

„Dostud půlnoc neviděl. Usíná v deset hodin a probouzí se až ráno. Po tu dobu je pouze předmětem. Ponořili jsme ho jednou do varu. Chvilí bublal, pak klel ke dnu a uvelebil se tam. Opět jsme ho vytáhli, neboť bychom se neměli kde koupat. Patrně je zařízen i na vodu.“

„Složte se tedy naň a napište mu tu půlnoc.“

„Geniální nápad. Řeknu jej ostatním, až bude nějaká schůze. Máme totiž spolek těch, kteří zde bydlí.“

„Jaký účel má váš spolek?“

„Vznkl původně jako opozice proti těm, kteří tu nebydlí. Později vymáhal různá zlepšení. Například klíč od domu pro každého člena, vyšší hromosvod a nižší nájemné, plácačku na mouchy a zastoupení v poslanecké sněmovně.“

KULTURNÍ KURÝR

NOVINKY ZE SVĚTA KNIH, AUDIOKNIH A HUDBY

KNIHY

Toto věru není „turistický průvodce“

Naopak, na začátku je polemika proti masovému turismu coby společensky i ekologicky škodlivému jevu. Přesto je však třeba cestovat, právě i „proti turismu“, a hledat místa skutečně důležitá –

Putna, Martin C.: **Řím antituristický: Od Romula a Rema po Mussoliniho a Pasoliniho či Kapitoly z kulturních dějin.** Praha, Academia 2025, 288 stran

ne ta, o kterých turistická propaganda říká, že jsou důležitá –, a hledat souvislosti a smysl viděného. Tento (ne)průvodce v krátkých kapitolách prochází chronologicky dějiny Říma od nejranější antiky po současnost a ukazuje, kde je ta která epocha nejlépe viditelná v městské krajině, které známé, či naopak málo známé budovy a artefakty a „místa paměti“ o ní nejvíce vypovídají. Některé kapitoly však nejsou striktně chronologické, ale částečně i tematické (Řím židovský, Řím protestantský a antiklerikální, Řím levicový). Kapitoly jsou psány stručně, ovšem vždycky s literární jiskrou drobných aktualizací, paralel a sarkasmů; a také s citacemi z literárních pramenů, od Catulla a Ovidia po Karla Skalickeho a Andrého Acimana. Publikaci průběžně doprovází soubor fotografií, vytvořených autorem textu, také se ovšem lišících od běžných fotografií v průvodcích: Nikoliv ikonické budovy a artefakty, ale naopak pohledy netypické a detaily městské krajiny či „neznámých“ uměleckých děl.

Literární puzzle mezi láskou a smrtí, kde každé odhalení může změnit celý příběh

Dušan Stracený — otec, syn, rozvedený muž s bolavými zády a ještě bolavější minulostí. Na lůžku fyzioterapeutky, ponořený do paměťové pěny a vlastních vzpomínek, skládá obraz života, který se rozpadá, vždy se však točil kolem pražského Kulatáku. Myslí na ženy, které opustil, a na děti, které mu nezůstaly. Vynořují se mu obrazy dědečka z vojenské kontrarozvědky, babiček a především tajemného Ladislava Fukse. Co vůbec znamenaly ty tiché kroky na půdě? Kam zmizel Fuksův starý zápisník? A co kdyby ho Dušan přece jen našel? Román o ztrátách, vztazích, dědictví i o tom, co si neseme — a co nakonec předáváme dál.

Stavěl, Radek: **Předávání.** Brno, Host 2025, 288 stran

Historický román o slavném převaděči

Štěpán Gavenda převedl z lehkomyšlného vzdoru své známé přes hranice do Německa a tím si uzavřel cestu domů.

Zanechal tady svou těhotnou snoubenku Selmu. Stává se chodcem-kurýrem, nejdříve pašuje cigarety a převádí lidi, později ho získá americká CIC ke špiónážní činnosti na našem území. Naverboval ho František Bogataj, jehož taky z Československa převedl. Štěpán Gavenda patřil k nejúspěšnějším kurýrům, vinou zrady Olina Miholy, nastrčeného StB do jejich řad, je zadržen a po několika vězeních skončí v tom nejhorším, v Leopoldově. Po měsíci se mu podaří s dalšími pěti vězni uprchnout a vrátit se do Německa. Ani Bogataj, ani americká CIC o něho už nejeví zájem, jsou přesvědčeni, že je agentem StB. Gavenda se snaží dokázat svou nevinu, vrací se do Československa, při přechodu sovětského pásma v Německu je zadržen a soud nad ním vyřkne trest smrti.

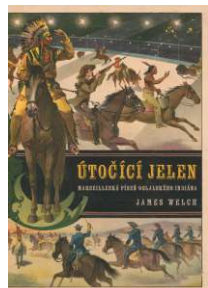

Strnadová, Anna: **Převaděč mezi dvěma světy.** Praha, Argo 2025, 312 stran

Román o střetu dvou odlišných kultur

Může osamocený indián z divokých Černých hor přežít ve Francii konce devatenáctého století? Poslední román indiánského autora Jamese Welche *Útočící jelen* (2000) zachycuje osudy mladého indiána z kmene Lakotů, který se slavným představením z amerického Západu, Buffalo Billovou Wild West Show, zavítá do francouzské Marseille. Když se však během vystoupení těžce zraní a show pokračuje v cestě bez něj, započne se nová etapa jeho života a jemu nezbývá, než se naučit žít v zemi, jejímuž jazyku nerozumí a jejíž kultura je mu zcela cizí. A její neznalost má mít tragické následky...

Útočící jelen je dramatickým vyprávěním o střetu dvou odlišných kultur, zároveň je však mnohem univerzálnějším příběhem o prosté lidské touze po štěstí.

Welch, James: **Útočící jelen.** Praha, Akropolis 2025, 464 stran

AUDIONAHRÁVKY

Opravdu chytrá blondýnka

Dávno před Bridget Jonesovou přišla americká scenáristka Anita Loosová (1889–1981) na to, že deník mladé ženy je dokonalou formou pro satirický román. Její kniha *Páni mají radši blondýnky* (1925) popularizovala archetyp „hloupé blondýnky“, která je ve skutečnosti chytrější, než se zdá. Postava atraktivní a povrchní Lorelei Leeové, jež těží ze svých půvabů, ovlivnila řadu pozdějších literárních a filmových děl. Autorka prostřednictvím hrdičina bezprostředního způsobu vyjadřování vykreslila bezstarostný hédonismus jazzového věku i s jeho sváděním, gangsterstvím a kurtoazií. Záměrně zvolila

hovorový jazyk plný gramatických chyb, aby zdůraznila Lorelein nedostatek formálního vzdělání a okázalou naivitu, což kontrastuje s její prohnatostí a vypočítavostí. Traduje se, že James Joyce, přicházející o zrak, si ho šetřil pro četbu o Lorelei Lee. Kdo ví?

Významnou kapitolu v propagaci díla sehrála muzikálová adaptace s Marilyn Monroe (1953), již role vypočítavé blondýnky přinesla slávu a status sex symbolu. Písní *Diamonds Are a Girl's Best Friend*, která se stala motivem filmu, se později inspirovala Madonna ve videoklipu *Material Girl* a herečka Nicole Kidman ve snímku *Moulin Rouge*. Současnou kapitolu v životě románu *Páni mají radši blondýnky* píše audioverze v podání herečky Aleny Vránové, která si ji nadělila k 93. narozeninám. Loreleiny myšlenkové a jazykové klenoty interpretuje s elánem a humorem. V režii Michala Bureše vydává OneHot Book. Vychází ke 100. výročí vydání díla. Loosová, Anita: *Páni mají radši blondýnky.* Praha, OneHotBook 2025. Celkový čas: 05:16:00 hodin

Danny Smiřický a konec války v Kostelci

I v pohraničním Kostelci se zdá, že protektorát Čechy a Morava to má za pár a mír je na dohled. V osmi květnových dnech roku 1945 odloží dvacetiletý Daniel Smiřický tenorsaxofon a vydá se „konat vlasteneckou potřebu“. A to bude teprve jazzový odpich, jelikož s nadhledem prokáže, že je platným příslušníkem národa směřujícího se bestii. Vždyť zatímco místní elity organizují převzetí moci, kolaboranti se vybarvují a zbytek čechačků převěšuje vlajky podle toho, jak se situace zrovna vyvíjí, glosuje Danny chaos způsobem, jakému není v českém románu rovno.

Sloh mělo přece alter ego Josefa Škvoreckého odkaziva na výbornou. A tak hodnověrně líčí, jak se nechá furiantsky zatknout, jak dělá špiónskou spojkou a žije buzerací na cvičáku, jak ubytovává běžence s vervou proviantního oficíra, vidí umírat sousedku a pomáhá zneškodnit tank ustupujícího wehrmachtu. O metál se však nehlásí. Pozvolna totiž střízlí nejen z nešťastné lásky k Ireně, ale i z dosti vlažného přesvědčení, že revoluce něco zmůžou, zvlášť když se vedle hord rudoarmějců šikují komunisti. Aby z té svobody brzy nebylo zas jen blues!

Škvorecký, Josef: **Zbabělci.** Praha, OneHotBook 2025. Celkový čas: 15:14:00 hod. Co bylo v naší próze o válce barikádně či partyzánsky patetického, šustí od vydání Zbabělců papírem. Dannyho náhled na tragikomedií květnových

událostí rozvířil stojaté vody do té míry, že nás svou pronikavostí oslovuje dodnes.

HUDBA

Hudba provázající českou tenisovou školu

V roce 1986 Martin Kratochvíl nejen aktivně vystupoval s Jazz Q, ale stále více času trávil ve svém nahrávacím studiu a skládal hudbu na zakázku pro různé vizuální produkce. Přijímal stylovou svobodu a přizpůsoboval svou tvorbu různým projektům – od celovečerních a krátkých animovaných filmů až po reklamy. Tak tomu bylo i v případě česko-britského dokumentu o světových sportovcích a širší české tenisové škole, která v té době vzkvétala. Hudba k filmu byla složena a nahrána během jediného dne během intenzivní, velmi spontánní session, na níž se podíleli špičkoví čeští a slovenští hudebníci. Jak Kratochvíl později přiznal, připadal si trochu jako Miles Davis při nahrávání soundtracku k filmu „Výtah na popraviště“. Nahrávky na albu „Tennis“, které vychází vůbec poprvé na CD, pocházejí z originálních master pásků z jeho soukromého archivu.

Martin Kratochvíl & Jazz Q: **Tennis.** Praha, Supraphon 2025. Celkový čas: 01:00:17 hod.

Filmová hudba Zdeňka Lišky podruhé

Druhé album kolekce „Zdeněk Liška Archives“ přináší hudbu z filmů Františka Vlácil Dým bramborové natě (1976) a Pověst o stříbrné jedli (1973). Obě nahrávky pocházejí ze soukromého Liškova archivu, v nichž si uchovával studiové nahrávky na magnetofonových páscích. Z rozsáhlé spolupráce Zdeňka Lišky s Františkem Vlácilem se dochovaly v jeho archivu právě jen tyto dvě nahrávky. Přesto však právě tyto dva filmy pojí kromě jejich nálezu v domácím archivu také to, že jde podle filmového vědce Petra Gajdošíka o filmy, které byly pro Vlácil novou zkušeností, a i po stránce hudební spolupráce ze Zdeňkem Liškou byly jiné. V bookletu alba píše: „Oproti předchozím spíše historickým látkám v nich přichází s náměty, které jsou položeny do současnosti a soustředí se na vnitřní svět a psychologický stav hrdinů. To je v jeho tvorbě něco nového. A současně Liškova hudba je proti předchozím společným projektům v obou filmech komornější, nemá ambice vytvářet nové významové roviny, ctí dramatické a obrazové pojetí filmu a směřuje ke kontemplaci.“ V katalogu Animal Music je toto album již třetím titulem s hudbou Zdeňka Lišky. Kromě již zmíněného prvního dílu kolekce Zdeněk Liška Archives, který obsahuje hudbu z krátkých filmů Jana Švankmajera, v něm najdete ještě živou nahrávku z koncertního pro-

Liška, Zdeněk: **Archives Vol. 2. Music to Films by František Vlácil.** Celkový čas: 45:27 minut

vedení filmu z Markety Lazarové v úpravě Petra Ostrouchova do devadesátiminutového oratoria pro komorní orchestr, sbor, sólisty a herce.

Kvartetní Novák poprvé kompletně – z posvěcených rukou Stamicova kvarteta

Úctyhodných čtyřicet let Stamicova kvarteta (založeno 1985) je ověřeno mnohými mezinárodními úspěchy jak na poli koncertním, tak v oblasti nahrávek. Jen za posledních 15 let soubor pro Supraphon natočil první integrální

také definitivně uzavírá pozoruhodný seznam nahrávek souboru.

nahrávku kvartetního díla J. B. Foerstra (2010), Sofie Gubaiduliny (2012) a Karla Kovařovice (2019). Ke svým kulatým narozeninám si nadělili tento komplet kvartetů Vítězslava Nováka, jenž

Od prvního kvartetu 29letého Dvořákovy žáka, inspirovaného moravskou a slovenskou krajinou a lidovou hudbou, po třetí, kterým proznívá úzkostná předtucha války, uplynulo necelých 40 let. Ty však znamenaly značný stylový posun ve skladatelově jazyce. Od základů hudebního romantismu Novák přes inspiraci moravským a slovenským folklórem dospěl k osobnímu stylu, jehož nedílnou součástí jsou církevní tóniny, zvukový svět impresionismu, polyfonní citění hudební struktury (zřetelné v rozsáhlé fuze Druhého kvartetu) a bohatá rytmika. Zkušené Stamicovo kvarteto jako první přináší celé kvartetní

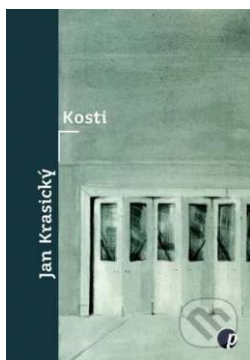
Novákovo dílo – s nasazením, jež jim může závidět leckterý mladý soubor. Vítězslav Novák (1870-1949) – Smyčcový kvartet č. 1 G dur op. 22 (1899). Smyčcový kvartet č. 2 D dur op. 35 (1905). Smyčcový kvartet č. 3 G dur op. 66 (1938). Stamicovo kvarteto: Jindřich Pazdera – 1. housle, Josef Kekula – 2. housle, Jan Pěruška – viola, Petr Hejný – violoncello.

Sestavil Petr Hanuška

RECENZE

Kosti v klecích

Debutová sbírka Jana Krasického (*1993), jinak gymnaziálního učitele v Hlučíně, je od začátku stavěná jako padesátka básní, doplněná kratičkým Epilogem, spojuvaná jakýmsi zvláštním bezčasím, nějakými momentky „po události“. Je v nich ticho, pusto a prázdno, tma, kosti a bolest – kosti chvíli i kosti zvířat, a to i v podobě mušlí nebo lastur.

Jan Krasický: Kosti. Ostrava, Protimluv 2025, 72 stran

Něco mu v tom prázdnu přece jen zůstává, ale jsou to spíš trochu zaprášené kusy už dávno neživého světa. Vzpomínky na něj. Světa, který byl, ale – vida, naděje v tragédii – který možná i bude: „Jaguár už utrl se z řetízku, / chystá se ke skoku“ (b. XXVIII), stejně jako „Nákupní tašky / za tmy odpočívají, / než zas vtrhne / slunce do bytů“ (b. XXXIX). Ale zároveň jde o kusy světa ohroženého až k popraskání, už už se před našimi zraky rozpadajícího, možná trochu vystrašeného tou dnešní celosvětovou situací. Jan Krasický má tendenci jít často až moc do hloubky za slova, která říká, někam skoro až do snů, do asociací. I když mu Bůh odešel z veršů, chce se

„slovem vrátit“ (b. L), jako by stále věřil, že to jde a že jde znovu stavět rozbité. Když nám pohrozí válkami a bolestí dneška, připomene si k tomu třeba svého dědečka, který zmizel během druhé světové války, stejně jako svou sestru, která má poruchu autistického spektra – osobní perspektiva jako by mu pomáhala překonat úzkost a prázdnotu, co kolem sebe vidí. Od osobního rozměru ale skočí hned k nadosobním věcem, tu připomene Černobyl, stejně jako Pandžšíř (tedy místo afghánského odboje proti Talibánu), aby pak svým způsobem najednou hravě připomněl, že provincie Pandžír, v překladu „pět lvů“ může existovat v jiných slovech a jiných jazycích jen jako součást jiného systému: „Přijely kolotoče. / Černé rosníčky skáčou, / na kámen položili trsátka, / pět lvů žívá v kleci“ (b. Epilog, IV). Hle, básník, který přemýšlí.

Tyhle autorovy hry a volné asociace prochází celou sbírkou a dělají z ní spíš propracovanou a promyšlenou skladbu o mnoha větvích než jednotlivé básně. Ostatně na to upozorňuje i Roman

Polách, který dopsal ke sbírce kratičky doslov a byl Janu Krasickému redaktorem. Dodejme, že básník, když chce, umí velmi zajímavé metafory („Zima se oklepala / měnovou reformou“, b. XLI). A když na to přijde, dovede být v celku sbírky neupovídaný, spíš na slovo (hle, už zase) skoupý. Asi to bude věkem, debutovat po třicetce básnickou sbírkou je vlastně z pohledu z dálky spíš plus než mínus.

Kompozice sbírky je však jen jedna věc. Pro básníka jsou důležité návratné ani ne tak motivy jako spíš utkvělé obrazy – na jedné straně obrazy přírody, a to zejména zvířat (leopard, hrdlička, psi atd.) a stromů, na straně druhé neustálé a již zmiňované prázdno, ekologické nic po lidstvu jako celku. A ovšem to lidstvo – jako kdyby u básníka nemělo moc zastání: „Rovnováha končí, / aniž by začala. / Někdě chodil v tělech, / co sedávají u televizorů, / aby ji předstíral“ (b. XII). Víc si tak nějak rozumí s živými věcmi, s rozpořbovaným listím, s trávou, a dokonce i děti jsou v jeho verších nehybné a jen sledují „hyenu v kleci“, která „tíse báhla své kolečko“. (b. XXII). Lidé prostě jen žijí v tělech, dívají se, mlčky jsou zaseknutí v krátkém momentu tady a teď, aby kolem nich o trochu živěji mohla proudit alespoň ta př-

roda. Jsou jen majiteli kostí, které vždy zůstanou potkáním. Není to moc veselá sbírka, ani nemusí být, spíš nutí k přemýšlení mimo samotný soubor – proč nám dává tolik smutku, zamrznutí v okamžiku a beznaděje, proč si spíš dovede představit fungující svět bez lidí, než naše robotické stání uprostřed chvilky v očekávání nějakého pohybu? Inu, protože to tak z větší části vlastně je: jen se stačí kolem podívat (utíkáni do vlastních světů je dnes čím dál tím častější) nebo si třeba jen poslechnout, co nám básník říká a vidí. Náš svět asi zamrzl a zamknul sebe i nás všechny do klecí z masa a kostí, a život kolem evokuje už jen štěkot psů nebo šelest větví ve větvích ořešáků. Únik z takové situace nehybnosti nabízí možná poslední báseň před Epilogem: „Stát / na malou / chvíli / mimo dům“ (b. L). Ale zároveň je to další nehybnost, další stání, další prázdnota, která na nás číhá. Inu, jsme v neustálém zajetí, aniž bychom tušili, jak velké jsou všechny ty klece kolem nás i v nás. Naším údělem však není lítost, ani sebelítost: stačí si věc uvědomit a umět o ní alespoň promluvit. Někdo určitě bude naslouchat.

Michal Jareš

S povídkou jen tak žonglovati...

Ritter, Petr: Hříšná těla, svaté duše. Podlesí, Dauphin 2025, 245 stran

Příjemná kniha kapesního formátu s přiměřenou tloušťkou. I to jsou parametry, které lze na knihy aplikovat. Dnes není

problém si koupit „bichlí“ či „špalek“ o pěti stech či šesti stech stranách. Takové knihy se špatně drží, obtížně se s nimi cestuje a v přešlehaném textu se čtenář snadno ztrácí. Pod pojmem přešlehaný text mám na mysli, že obsahuje zcela zbytečné pasáže, které s vyzněním knihy nesouvisí. Když ono se dnes tak snadno píše, že spisovatelé a spisovatelky se nechají tou snadností unést a čtenář se pak s tím špalkem tahá. Nehledě k tomu, že čtenář není literární kritik, který knihy studuje u svého badatelského stolu a má dostatek času vytvořit si vlastní rukou vztahová schémata, která mu pak pomáhají pochopit text.

Čtenář je člověk, který miluje srdcem a čte knihy, kde se může i nemůže. Nemyslím tím jen pod peřinou, ale v různých státních útvech se některé knihy prostě číst nesmí. Kritik to respektuje, za to čtenář riskuje zdraví i svobodu a čte. Takový čtenář, když uvidí knihu, která mu padne do oka i do ruky a následně i do kapsy u svrchníku, tak neváhá a láskyplně ji při prvním setkání pohladí. Pak se trochu zahloubá nad názvem a snaží se ho rozlousknout. Hříšná těla, svaté duše, když si odmyslíte čárku za první dvojicí slov. Dospějete k závěru, že jedna svatá duše měla

tu smůlu, že všechna těla, která ji byla propůjčena, byla hříšná. Samozřejmě ji litujete, ale zároveň si řeknete, proč s tím něco nedělala, když byla svatá? Jenže ona tam ta čárka je. Hříšná těla, svaté duše. No a pak je třeba se na to podívat skrze ni. Proč musí být těla hříšná a duše svaté? Proč to nemůže být naopak? Tolik otázek, a ještě jsme knihu ani neotevřeli. Tak chutě do toho, protože povídkové knihy mám rád a ono jich moc nevyčítám. Psát povídky je tak trochu marnotratné mrhání nápadů a tématy. To autoři těch tlustých románů dobře vědí.

Jinak je tomu u Petra Rittera, který s tématy i styly jen tak volně žongluje a dlužno podotknouti, že to umí, protože má asi i slušně načteno. Vědět a znát je vždycky plus. Pak je možné se ke svým předchůdcům čestně přihlásit. Při četbě jeho povídek jsem si připadal, jako když jdete do lesa na houby. Tam pod těmi vysokými smrky sbíral Karel Čapek své apokryfy, tak se tam pojďte podívat, co tam vyrostlo z nového podhoubí. A hle hned první povídka Ulice stojí před branou do pekla nebo do ráje. V povídce Ten na hoře je na palicu si Hospodin pohrává s lidskými osudy, jako to dělal kdysi s Jobem a Jonášem. Pod těmi smrky však nezůstaneme dlouho. Vzá-

pětí už se ocitneme v hájku magického realismu, pak úzkou pěšinkou kolem humoristických listů na absurdní palouček, a když už budete nutně učení, tak si můžete sednout na pořádný pařez reality, jak se sluší a patří na dobrého houbáře či čtenáře. Restituční tečka vás tam na chvíli usadí, než zaseknete umíráček na nedalekém kostelíku. Nečekané dějové zvraty koření mnohdy volně plynoucí děj podobně jako u Roalda Dahla. To jsou chvíle, kdy je možno na chvíli knihu zavřít, zadívat se do dálky a nechat myšlenky volně plynout přečteným osudem. Jediným úskalím, na kterém se můj liberální konzervatismus zarazil, byla povídka Krásná Židovka. Otázka, zda tak vážné téma, jako je šoa, lze uchopit současnými jinak, než jako vědeckou studii, zní v literárních kruzích dosti hlasitě. Petr Ritter to zkusil a soudcem je v tomto případě čtenář, tak to na něm nechám. Nechám na něm i tom, jestli se bude u milostných povídek červenat nebo pobaveně pochechtávat. V každém případě si myslím, že čtenářská játra si přejdou na své. Kniha Hříšná těla, svatá duše je plnotučná literární strava.

Stanislav Denk

MIXZÓNA

Co když na tom něco opravdu je?

Šíří se konspirační teorie, která tvrdí, že internet je mrtvý

Nejen v zákoutích temných internetových fór v posledních měsících zakoreněná nová konspirační teorie. Myšlenka mrtvého internetu plného botů se šíří napříč sociálními sítěmi, rostoucí popularitu potvrzují i počty vyhledávání na Googlu. Mohlo by se zdát, že teorie tvrdící, že internet je už nějakou dobu sterilní a všechny obsah je uměle vytvořené stroji, je na první pohled z podobného ranku jako myšlenka o ploché Zemi. Při odhrnutí fantasmagorické vrstvy lze ale u této teorie najít zrnka pravdy.

Server The Atlantic autora identifikoval jako vedoucího provozu v logistické společnosti v Kalifornii, jeho identitu ale nezveřejnil. Uživatel sepsal příspěvek, v němž se snaží ukázat, že internet je nejméně od roku 2016 mrtvý a vládnou mu roboti a algoritmy. Autor je přesvědčený, že vyhledávače záměrně ukazují jen výsek internetu a zobrazují lidem promyšlenou Potěmkinovu vesnici. Ekosystém AI a různých botů má pak podle něj vytvářet iluzi konsenzu, trendů a popularity. V tom všem působí síť tvůrců placená státy a jejich tajnými

dou data bez souhlasu, odcizují účty nebo zkrátka cílem jejich činnosti je zajistit někomu nekalou konkurenční výhodu nebo způsobit škodu. Co je ale v kontextu teorie mrtvého internetu zajímavé, je fakt, že lidská aktivita se loni poprvé dostala do menšiny.

Trend je navíc v posledních letech zřetelný: roste podíl špatných automatů na úkor podílu těch dobrých a samotných lidí. Kupříkladu odborník na výpočetní technologie Jack Renzella na webu Univerzity Nového Jižního Walesu nad teorií nemáv rukou, ale myslí si, že může být v tomto kontextu užitečná v tom, že lidé upozorňuje, aby si opravdu dávali ve virtuálním světě pozor. Renzell zmiňuje třeba studii, která na analýze 14 milionů tweetů na síti X ukázala, že boti hrají významnou roli při šíření dezinformací. Automaty jsou schopné uměle vytvořit účty s vysokým počtem sledujících, které následně dezinformace retweetují nebo se k nim vyjadřují, čímž jim dodávají legitimitu. Následně se do pastí chytají reální uživatelé a lži šíří dále. Typickým příkladem jsou v poslední době proruské dezinformační kampaně, jejichž cílem je oslabit podporu Ukrajiny. Analýza Investigativního centra Jána Kuciaka ve svém reportu zase tvrdí, že popularita příspěvků slovenského premiéra Roberta Fica je z nemalé části tvořena právě boty. Fico se na rozdíl od jiných evropských politiků staví k Moskvě otevřeněji.

Kam to může dojít

Když tedy teorie mrtvého internetu říká, že ekosystém botů vytváří umělou popularitu nebo trendy, v jistém smyslu tomu tak je. „Síla internetu a sociálních sítí vždycky spočívala ve svobodě tvořit a sdílet své myšlenky. Právě tuto moc se pochopitelně snaží ovládnout škodliví aktéři. Teorie mrtvého internetu je připomínkou toho, abychom byli skeptičtí a pohybovali se po sítích a dalších webech s kritickým myšlením. Jakákoli interakce a trend mohou být syntetické,

tedy navržené tak, aby nepatrně změnily způsob, jak vnímáme svět,“ myslí si Renzell. Obzvláště důležité je to v době, kdy přibývá lidí, kteří získávají informace skrze sociální sítě.

Popularita teorie mrtvého internetu je tak jistě dána tím, že buď působí jako věrohodná, nebo minimálně vytváří dojem, že popisuje něco, kam svět směřuje nebo kde se může ocitnout. Konvenuje každodenním zkušenostem. Kdo by měl zájem, může si na vlastní kůži vyzkoušet díky síti SocialAI, jak by takový mrtvý internet vypadal. V aplikaci je veškerý obsah včetně komentářů ryze umělý. Průvodním znakem mrtvého internetu je také nerelevantní obsah s nízkou kvalitou, který generují, překládají a šíří automaty za účelem zisku z reklamy.

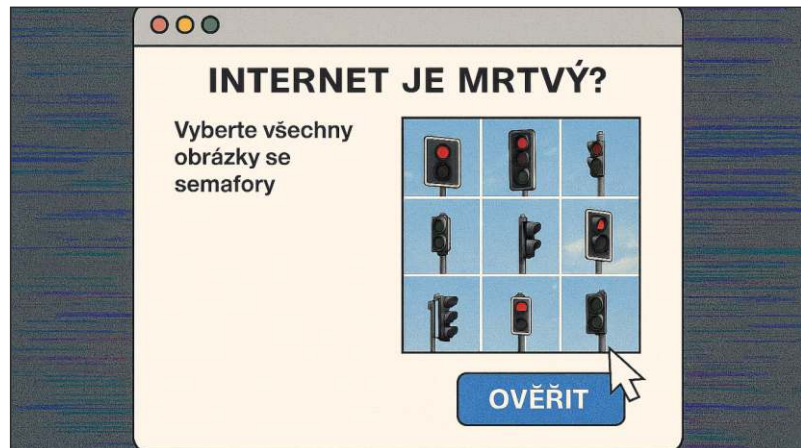
Černé scénáře pak vykreslují budoucí internet jako místo plné balastu, kde nikdo neví, co je skutečné a čemu lze věřit. Jak upozorňuje list The Guardian, sociální platformy se potýkají s tím, že lidé nahlašují jako spam i tvorbu lidí, neboť si myslí, že za ní stojí AI. Spolu s tím se objevuje riziko inverze, kdy se kupříkladu právě algoritmy sociálních sítí učí na základě uživatelských preferencí a doporučují vhodná videa/příspěvky. Vzhledem k masivní aktivitě automatů může docházet k situaci, kdy se algoritmus učí právě na preferencích botů. Stejně platí také pro jazykové modely, které se mohou učit na datech, jež vytvořila jiná AI. Mohou tak vznikat sebezposilující vazby, které nakonec internet opravdu umrtví.

David Busta

Autor je vedoucím redaktorem investiční rubriky Hospodářských novin
Vyšlo v Hospodářských novinách

STAŇTE SE PŘEDPLATITELEM
HOSPODÁŘSKÝCH NOVIN!
VYCHÁZEJÍ V PAPIROVÉ
I DITÁLNÍ PODOBĚ!

HOSPODÁŘSKÉ NOVINY

Kdo sleduje youtubery nebo streamery, určitě už slyšel jejich občasně nářky na množství robotických uživatelů (botů), které se jim množí v komentářích. Málokdo ještě nenarazil na YouTube kanály, které jsou evidentně generované AI. Kdo se snažil někdy diskutovat na sociálních sítích typu X nebo Facebook, měl jistě už párkrát pocit, že ztratil desítky minut nebo rovnou hodiny svého života zbytečnou interakcí s botem. Zkrátka v kontextu zmíněného není s podivem, že se teorie mrtvého internetu začala tolik šířit.

Určitou „kodifikaci“ celé konspirační teorie lze najít od roku 2021 na fóru Agora Road's Macintosh Cafe, kde ji zveřejnil uživatel pod přezdívkou IlluminatiPirate.

službami, kteří spolu s AI naplňují internet unifikovaným, komerčně i kulturně směřovaným obsahem. Co na to říkají experti? Odmítají tvrzení, že by všechna nebo naprostá většina tvorby byla umělá, zároveň ale uznávají, že některé myšlenky jsou poměrně racionální a odrážejí dílčí realitu.

Jaká je realita

Letošní report společnosti Imperva, která sleduje automatizovaný provoz na internetu, například uvádí, že v roce 2024 tvořily 51 procent veškerého webového provozu boti, z toho většina (37 %) byli takzvaní špatní boti a 14 procent hodný. Špatnými boty se myslí takové, kteří kra-

HISTORIE

Záříjová výročí středomoravského regionu

Před 155 lety - dne 1. září 1870 se narodil v Horním Štěpánově u Konice MUDr. Ferdinand KARAFIÁT, moravský spisovatel a lékař.

Měl čtyři mladší sourozence. Studoval na českém gymnáziu v Brně, kde maturoval r. 1889 a poté Lékařskou fakultu UK v Praze. Promoval v r. 1896. Jako lékař působil v Praze a v Prostějově. Byl členem různých spolků, zejména Sokola. Také členem Moravského kola spisovatelů v letech 1913-28. Mezi jeho přátele patřil i básník Jaroslav Vrchlický, který mu připsal sbírku Zaváté stezky. Psal prózu a poezii z lékařského prostředí. V r. 1922 se stal obětí loupežného přepadení a ošklivě byl raněn na hlavě. Zemřel 13. 4. 1928 v Konici.

Před 135 lety - dne 1. září 1890 se ve Velké Bystřici narodil Josef KOLBE, stavitel a projektant.

Od r. 1905 se učil u svého otce, zednického mistra řemesla a v l. 1908-10 absolvoval průmyslovou školu stavební v Brně. Poté pracoval u svého otce jako stavbyvedoucí, po jeho smrti vedl v l. 1912-19 rodinný podnik, přičemž složil stavitelskou zkoušku a nabyl živnostenské oprávnění. V době 1. sv. války byl v rakouské armádě u dělostřelectva a také působil jako konstruktér protiletectvého oddílu. V r. 1918 se oženil a bydlel v rodném domě, který postavil jeho otec (asi v r. 1880). Stavby staveb podle vlastních projektů nejen v rodišti, ale i v okolí, a to zejména budovy hospodářské, obytné, průmyslové, veřejné, vodní aj. Jeho stavby najdeme také v Mariánském Údolí, Hrubé Vodě, Olomouci, Velké Bystřici ad. Firmu vedl do r. 1950, kdy mu byla odebrána živnost. Začátkem 50. l. pracoval ve Stavebním podniku v Olomouci. V r. 1964 odešel dobrovolně z tohoto světa. V r. 1969 byl rehabilitován a jeho zásluhy byly veřejně uznány. Podílel se také na první i druhé výstavbě pomníku T. G. Masaryka v rodišti.

Před 10 lety - 1. září 2015 zemřel v Olomouci Plk. Jiří LOUDA, Dr.h.c., český heraldik, knihovník a válečný veterán.

Pocházel z Kutné Hory, kde se narodil 3. 10. 1920. Studovat České vysoké učení technické v Praze, ale studium nedokončil, protože jej zastihl povolávací rozkaz během mobilizace. V roce 1939 odešel do ciziny a ve Francii nastoupil do cizinecké legie a dostal se do Spojeného království, kde vstoupil k parašutistům. Po válce se vrátil do Československa. Před únorovým převratem působil u dělostřeleckého pluku. V r. 1948 byl propuštěn, rok na to byl zatčen a vězněn na Mírově. Propuštěn byl až v r. 1951. Následně se stal pracovníkem olomoucké univerzitní knihovny, kde působil až do r. 1976, kdy odešel do penze. R. 1968 byl částečně rehabilitován, plně až r. 1991, kdy byl povýšen na plukovníka v.v. K jeho nejvýznamnějším heraldickým počínům patří návrh současného českého státního znaku, podobně jako varianty ČSFR. Také vytvořil znaky pro stovky dalších českých obcí.

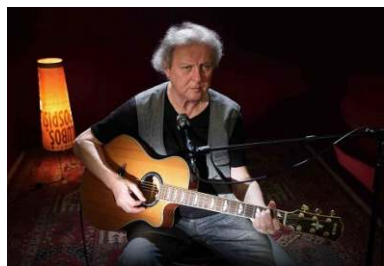

Před 25 lety - dne 2. září 2000 zemřel v Jihlavě Jaroslav RAVA, český herec.

Pocházel z Pošné u Pelhřimova, kde se narodil 12. 6. 1932. V r. 1956 absolvoval JAMU v Brně a následně působil v divadle Šumperk, kde spolupracoval též s rozhlasem. V l. 1958-61 pracoval v Praze, v l. 1961-62 opět v Šumperku, od r. 1962 opět v Jihlavě, kde trvale zakotvil. Kromě divadla hrál i ve filmech a televizních seriálech, např. Dobrodružství kriminalistiky (1989), Detektiv Martin Tomsa (1992), Četnické humoresky (1997). Do penze odešel v r. 1993.

Před 15 lety - dne 2. září 2010 zemřel v Olomouci Ing. Vojtěch KOHOUTEK, ekonom, vlastivědný pracovník, kronikář obce a redaktor regionálních periodik.

Pocházel z Loučan, kde se narodil 23. 4. 1921. Středoškolské studium absolvoval v Olomouci a poté Vysokou školu ekonomickou v Praze. Od r. 1949 působil v Olomouci. Jako koníčka měl vlastivědné zájmy. S Laco Vychodilem založil regionální časopis Náměšť na Hané a okolí. Člen výboru Společnosti přátel Náměště a okolí. Autor publikace Loučany 1141-2001.

Před 75 lety - dne 6. září 1950 se v Jeseníku narodil Mgr. Luboš POSPÍŠIL, hudebník, skladatel, kytarista a český zpěvák.

V r. 1975 promoval na UK v Praze, kde studoval pedagogickou fakultu, obor matematika a zeměpis. Poté Lidovou školu umění v Přerově hudbu na akordeon, klavír a zpěv. Od r. 1981 koncertoval s kapelou 5P, někdy taky sólově nebo v akustickém triu. S některými členy 5P vytvořil kreslený

humor pod značkou POKLOP. Svou hudební cestu začal v r. 1969 v řadách C&K Vocal. Zásadně se podílel na CD Generace. Zprvu jezdil po vlastech českých s kytarou sám. První sólová deska vznikla r. 1983 a nesla název Tenhle vítr jsem měl rád. Texty napsal básník Pavel Šrut.

Před 15 lety - dne 9. září 2010 zemřel Olomouci prof. Antonín SCHINDLER, Dr.h.c., varhaník, hudebník, spisovatel a nositel Ceny města Olomouce i Ceny Olomouckého kraje za celoživotní přínos v oblasti kultury, kdy byl v r. 2009 uveden do Síně slávy.

Pocházel z Dvorců u Bruntálu, kde se narodil 25. 5. 2025. Vyrůstal v rodině přednosty soudu v Krnově, kam se rodina v r. 1926 přestěhovala. Základy hudebního vzdělání a lásku k hudbě získal od své maminky, která byla koncertní pěvkyní. V Krnově žila rodina do r. 1938. Gymnázium začal studovat v Opavě, kde se učil i hře na varhany. Po uzavření smlouvy v Mnichově byla rodina českého státního úředníka nucena přesídlit do vnitrozemí. Přechodně pobývala v Prostějově a v Brně, od poloviny r. 1939 se trvale usadila v Olomouci. Středoškolská studia absolvoval na Slovanském gymnáziu v Olomouci, kde maturoval v r. 1945. V l. 1946-51 studoval hudební vědu a dějiny umění na FF MU v Brně a varhanní hudbu u prof. Dr. Karla Waltera ve Vídni. Jeho prvním a jediným působištěm se stala Olomouc, kde stál u zrodu Moravské filharmonie. V l. 1945-86 zde hrál na housle, violu a varhany. Ihned v r. 1945 se stal varhaníkem a v r. 1953 ředitelem kůru v kostele sv. Mořice. Jako koncertní varhaník debutoval v r. 1958 ve Varšavě a od té doby účinkoval na předních varhanních festivalech a koncertech v Evropě. V l. 1959-69 se věnoval rekonstrukci Englerových varhan z r. 1745, které byly ve velmi špatném stavu. Vzácný hudební nástroj modernizoval a rozšířil podle vlastních návrhů. Dodnes patří k největším v Evropě. Od r. 1945 spolupracoval s naší největší varhanářskou firmou Rieger-Kloss v Krnově jako externí umělecký poradce. V průběhu let postavil varhany také v Redutě (dnes umístěny v ZUŠ Žerotín). V r. 1969 založil dnes již světznámý Mezinárodní varhanní festival v Olomouci, jehož byl dramaturgem a prezidentem. Je též tvůrcem zvonkohry na olomouckém orloji a na katedrále sv. Václava. Složil hudbu k loutkovým hrám, filmům a na sborovou tvorbu. Dlouhodobě spolupracoval s Českým rozhlasem a televizí. Jako zkušený organolog vypracoval 1592 odborných posudků na varhany v celé olomoucké arcidiecézi, jejímž campanologem byl až do konce svých sil. Své znalosti o zajímavostech historické Olomouce publikoval v rubrice Tajemná Olomouc zprvu v kulturním měsíčníku Kdy-kde-co v Olomouci a později knižně v nakladatelství Votobia. Pentalogie vyšla v l. 1998-2009. Byl nejen významnou hudební a kulturní osobností, ale jeho aktivita, pracovitost, a především znalost evropských jazyků otevírala všem zahraničním návštěvníkům bránu k největší památce ve středu města, a nejen k ní.

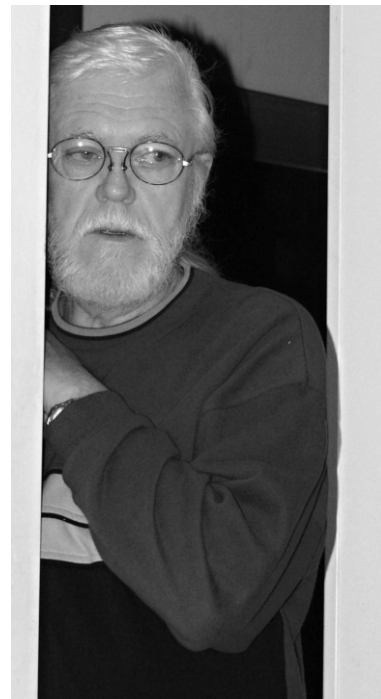

Před 100 lety - dne 12. září 1925 se narodil v Přerově JUDr. Jan JIRKA, sportovec, atlet, archivář, matrikář a právník.

Členem sportovního klubu Přerov se stal v r. 1939 a plně činný byl zde od r. 1941. Po r. 1948 pokračoval v Sokole Přerov a od r. 1970 byl členem Sparty Praha. Od r. 1975 byl předsedou atletického oddílu. V r. 1943 založil Velkou cenu Přerova a pořadatelsky se podílel na řadě sportovních akcí. V r. 1958 na Memoriálu Evžena Rošického, v l. 1966-89 na Běhu Rudého práva. V l. 1975-88 měl zákaz všech činností v atletice, v l. 1953-2000 mohl vykonávat jen funkci rozhodčího. Měl ohromné organizační schopnosti. Podílel se na organizaci spartakiád, Vsesokolského sletu 1994. V l. 1988-2000 předsedal Pražskému atletickému svazu. Je autorem řady publikací se sportovní tematikou, např. Malá encyklopedie atletiky (1988); Sto let královny (1997); Kdo byl kdo v české atletice 2000-2004. Věnoval se též hudbě a založil i orchestr mládeže v Přerově. Zemřel 2. 5. 2014 v Přerově.

Před 90 lety - dne 12. září 1935 se v Olomouci narodil Ivo PŘEČEK, nejvýznamnější představitel české fotografie 2. pol. 20. století, člen olomoucké skupiny DOFO.

Vyučil se soustružníkem a pracoval ve strojírenském podniku Sigma Olomouc. Od r. 1985 byl zaměstnán jako fotograf u Československých státních lesů a od r. 1990 působil v Muzeu umění Olomouc. Fotografoval od r. 1958 jako autodidakt. Se skupinou DOFO vystavoval jako host v r. 1959, členem se stal o rok později. Od r. 1964 byl kandidátem SČSVU, od r. 1979 byl evidován v ČFVU. Ve skupině DOFO měl blízko zejména k J. Hajnovi, s nímž sdílel zájem o tematiku pracovního prostředí a osobitého naplňování „poezie všednodennosti“. Charakterizuje ji syrovými, nevymyšlenými zátišími z dílenského prostředí a fotomontážemi odložených lidských věcí, jež „zbyly“ po člověku. Nezůstává však ani zdaleka u jedné polohy. V první polovině 60. l. se pustil i do technického experimentování, které jen umocňuje jeho imaginativní sklony. Jeho tvorbou prostupují stohy slámy. Jejich sošnost ve vztahu k okolní krajině má blízko k fotografickým dokumentacím. Zároveň vytvářel i fotografie se zřetelným smyslem pro abstrakci. O jeho fotografickém cyklu Pyramidy natočil v r. 1980 film Otakar Lenhart. Zúčastnil se řady kolektivních výstav, také v zahraničí. Samostatně vystavoval od r. 1971. Od r. 1991 je členem Spolku olomouckých výtvarníků. V r. 1998 obdržel Cenu města Olomouce v oblasti fotografie. Zemřel po krátké nemoci 21. 2. 2006 v Olomouci.

Před 100 lety - dne 13. září 1925 zemřel v Olomouci Filip KOVÁŘ, obuvnický dělník původem ze Žďáru nad Sázavou, kde se narodil 21. 8. 1863.

Veškerý volný čas věnoval studiu lišejníku. Jako samouk si mezi kolegy profesionály brzy získal pověst mimořádně schopného odborníka. Napsal 11 důležitých lichnologických prací, z nichž nejlepší je monografie Moravské druhy rodu Cladonia. V závěru života žil v Olomouci, kde pracoval jako kustod Vlastivědného muzea v Olomouci, kde jsou též uloženy jeho dokladové sbírky.

Před 70 lety - dne 14. září 1955 zemřel na Svatém Kopečku Jindřich LENHART, malíř, glosátor olomoucké periferie.

Pocházel z Nymburka, kde se narodil 6. 4. 1878. Byl členem olomouckých výtvarníků. Obrazy ze své tvůrčí dílny vystavoval nejen v Olomouci, ale též v Lipsku, Lvově a Krakově. Z jeho malířských prací jsou nejznámější: Michalský výpad, Ulice v Hodolanech, Kostel ve Slavoníně, Grygovský kopec, Hanácká vesnice, Svatý Kopeček, U Vávrů v Lošově, Radíkov v zimě aj. Jeho dva synové - sochař Karel (1904-78) a malíř a fotograf Otakar (1905-92) - zasvětili svůj život také umění. Místo, kde zemřel, opatřil akademický sochař Karel Lenhart pamětní deskou. Pod vytesanou malířskou paletou, přes níž je položena vavřínová ratolest, je znázorněna lidská dlaň se třemi hříby, poslední otčův nálež, se kterým vyšel z lesa, usedl k odpočinku a usnul na věky. Na desce je nápis: „Zde zemřel malíř, jenž miloval tento kraj“.

Před 75 lety - dne 15. září 1950 zemřel v Praze Vojtěch ŘÍHOVSKÝ, známý též jako V. Ř. DUBSKÝ, hudební skladatel a učitel.

Narodil se 21. 4. 1871 v Dubu na Moravě. Vyrůstal v učitelském a kulturním prostředí, protože rodina z otcovy i matčiny strany byla hudebně založená a dědeček i otec byli učitelé a ředitelé kůru. Vojtěch studoval německou reálku ve Šternberku a v Olomouci. Po maturitě odešel do Prahy na studia techniky, ale jeho zájem se více klonil k hudbě. Absolvoval varhanní školu, dva roky navštěvoval operní a pěveckou školu Lukesovu a Ústav Arnošta Černého na Vinohradech. V r. 1892 se vrátil do rodiště a pomáhal otci na kůru. V r. 1902 odešel do Chrudimi, kde se stal ředitelem kůru a zároveň byl zde i učitelem hudby na soukromém ústavu učitelském. Aktivně se zde účastnil i hudebního života, hrál na klavír, housle, violu a působil zde i jako sbormistr. V r. 1914 odešel do Prahy, kde se stal ředitelem kůru u sv. Ludmily na Vinohradech. Byl také sbormistrem arcibiskupského semináře (do r. 1930) a za války pianistou 2. pěšího pluku. Byl talentovaným skladatelem, první skladbu složil v 16 letech. Publikovat začal koncem 90. l. 19. století. Byl znám i v zahraničí. Napsal kolem 30 latinských mší, 10 českých, 5 rekviem a více než 100 dalších skladeb

katolické chrámové hudby. Kostelní skladby doplňují i varhanní sbírky, např. Praktický varhaník, Varhanní preludia aj. Ze světských skladeb zaujaly zejména klavírní skladby: Prosté motivy, České tance, Po různých stezkách. Upravoval též lidové zpěvy z Moravy a skládal písně pro mužské sbory. Jeho skladby vycházely také v Olomouci v nakladatelství R. Prombergera. Napsal také hanácké písně pod názvem Vzpomínky na rodný kraj.

Před 145 lety - dne 16. září 1880 se narodil ve Velkém Týnci Rajmund SLEZÁK, stolařský mistr, zakladatel dřevozpracujícího závodu, jehož výrobky získaly oblibu v celé republice.

Záhy byla stolařská živnost rozšířena o sériovou výrobu oken, dveří a nábytku. Byl také autorem několika patentů na dřevozpracující stroje a průkopníkem nových pracovních metod. Po únorovém převratu v r. 1948 byl jeho závod znárodněn a veškerý majetek zkonfiskován. Zůstal bez prostředků i bez nároku na starobní důchod. Až do konce života pracoval ve stolařské dílně JZD. Zemřel v r. 1966.

Před 80 lety - dne 16. září 1945 zemřel v Olomouci JUDr. Mořic HRUBAN, český politik a právník.

Pocházel z Brodku u Prostějova, kde se narodil 30. 11. 1862. Maturoval na Slovanském gymnáziu v Olomouci v r. 1882. Poté absolvoval práva na univerzitě ve Vídni. Po krátké právnické praxi u soudu ve Vídni a v Olomouci r. 1888 vstoupil jako koncipient do advokátní kanceláře staročeského politika JUDr. Jana Žáčka. Vlastní advokátní kancelář si otevřel v Olomouci r. 1895. V r. 1901 byl zvolen do Říšské rady a r. 1902 se stal členem Moravského zemského sněmu. V obou shromážděních působil jako předseda klubu katolických poslanců. V r. 1907 byl zvolen místopředsedou Národního klubu českých poslanců na říšské radě a stal se spoluzakladatelem Slovanského centra a místopředsedou Slovanské jednoty. V l. 1908-12 byl náměstkem zemského hejtmána. V r. 1918 se se zúčastnil v Ženevě jednání zástupců domácího a zahraničního odboje o budoucí podobě státu. V l. 1918-19 se stal jako ministr bez portfeje členem první československé vlády vedené Karlem Kramářem. Spolu s Msgre. Janem Šrámkem se zasloužil o sjednocení různých křesťanských frakcí do Čsl. strany lidové (1919). V l. 1919-38 zastával funkci místopředsedy Ústředního výkonného výboru ČSL a moravského zemského výboru. Ve volbách v r. 1920 byl zvolen za ČSL poslancem a vykonával funkci místopředsedy Sněmovny Národního shromáždění. V r. 1925 se stal senátorem, kterým zůstal až do rozpuštění Senátu v r. 1938. Krátce po Mnichovské dohodě se stáhl z politického života. Za německé okupace byl nacisty zatčen a 5. 4. 1945 popraven jeho starší syn JUDr. Vladimír Hruban, papežský komoří. Zemřel na záchvat mrtvice, je pohřben na olomouckém ústředním hřbitově.

Před 75 lety - dne 16. září 1950 se narodila v Olomouci univ. prof. PhDr. Alena NELEŠOVSKÁ, CSc., vysokoškolská pedagožka a odborná publicistka.

V r. 1969 maturovala na SGO a r. 1973 absolvovala na UP v Olomouci učitelský obor. Své působení v pedagogické praxi započala na malotřídní škole, působila také na základní škole s rozšířenou jazykovou výchovou a poté se vrátila na mateřskou univerzitu. Její vědecký růst se realizoval nejen na olomoucké univerzitě, ale i na univerzitách v Praze, Brně a Prešově. Podílela se na výchově talentovaných studentů a doktorandů, působila ve vědeckých radách a vědeckých organizacích národních i mezinárodních, získala řadu grantů na výzkumné projekty, včetně evropských. Je autorkou monografií, mnoha odborných i popularizačních článků a studií, studijních textů a vědeckých prací, které publikovala nejen v češtině, ale i v angličtině, němčině, polštině a slovinštině. Dlouhodobě a velmi iniciativně se věnovala primárnímu vzdělávání učitelů. Výrazně se angažovala v oblasti mezinárodní spolupráce a mobility studentů. Své pedagogické názory prezentovala na desítkách vědeckých konferencí v České republice i v řadě zemí Evropy. Je autorkou více jak 160 prací. Do důchodu odcházela z postu vedoucí Katedry primární pedagogiky PedF UP. Zemřela 25. 3. 2017 v Olomouci.

Před 140 lety - dne 18. září 1885 se narodil ve Velkém Týnci prof. MVDr. Antonín KLOBOUK, akademik ČSAV, vysokoškolský pedagog a vědec.

Střední školu studoval v Olomouci, kde na Slovanském gymnáziu maturoval v r. 1905. Poté odešel na vysokou školu do Vídně. Po vědecké praxi v Ústavu očkovacích látek v Rakousku a po zkušenostech praktického zvěrolékaře (1914-21) se stal spoluzakladatelem a činitelem Vysoké školy veterinární v Brně. V r. 1927 byl zde jmenován řádným profesorem. Zabýval se zejména studiem slintavky, tbc skotu a obrný prasat. Ve 30. l. objevil virový původ nakažlivé obrný vepřů, nazývané v odborných kruzích na celém světě jako Kloboukova nemoc. Jeho léčebné metody se staly součástí moderní veterinární medicíny. Zemřel 12. 11. 1956 v Brně. V r. 1967 byla na jeho rodném domě čp. 63 odhalena pamětní deska.

Před 130 lety - den 20. září 1895 se v Olomouci narodil RNDr. Karel PEŠEK, řečený KÁDA, čs. sportovec.

Český fotbalista a hokejista, spartan. V obou sportech působil také v československé reprezentaci. V r. 1908 se rodina přestěhovala z Moravy do Prahy, kde jeho otec získal místo účetního u nakladatele Vilímka. Svou fotbalovou kariéru zahájil již ve 13 letech. Vzhledem k mládí musel hrát pod přezdívkou KÁDA jako student gymnázia v Žitné ulici. A ta mu zůstala až do konce života. O jeho služby stála i Viktorka Žižkov i Slavia, v r. 1919 se stal prvním neoficiálním mistrem ČSR. Byl hvězdou týmu a obdivovala ho celá Evropa. V l. 1920-23 sehrál 50 mistrovských utkání a ani jednou neprohrál. Dal 230 gólů a dostal jen 40. Vynalezl obranný skluz a byl vynikajícím hlavičkářem. V r. 1926 se účastnil úspěšného zájezdu do USA, r. 1927 vyhrál se Spartou Středoevropský pohár. V období 1. čs. republiky byl opravdovou sportovní hvězdou. Člen kabaretu Červená sedma Karel Balling v něm složil písničku „Dnes hraje Káda“, která se stala hitem. V r. 1925 se v divadle Uranie hrála opereta Dnes hraje Káda. V r. 1934 kariéru ukončil. Se Spartou byl třikrát mistrem ČSR a odehrál 727 zápasů, což byl klubový rekord. Po dobu jedenácti let byl členem fotbalové reprezentace, ve 44 reprezentačních zápasech byl vždy kapitánem. Hrál také i lední hokej. Už v r. 1914 nastoupil za mužstvo Čech a na mistrovství Evropy v Berlíně. Hrál

celkem na pěti evropských šampionátech a získal s reprezentací třikrát zlatou medaili (1914, 1922 a 1925). S hokejem musel skončit po r. 1925, kdy mezinárodní federace vydala zákaz startu pro profesionály z jiných sportů. Absolvoval proto PŘF UK v Praze a r. 1934 získal titul RNDr. Nastoupil na Ministerstvo zdravotnictví, kde působil do r. 1951, poté musel z politických důvodů odejít. Zemřel 30. 9. 1970 v Praze.

Před 30 lety - dne 21. září 1995 zemřel v Praze Mojmir SMÉKAL, saxofonista, skladatel a hudební redaktor.

Pocházel z Olomouce, kde se narodil 27. 5. 1920. V době středoškolských studií na přelomu let 1937/38 založil se spolužáky první swingový soubor v Olomouci nazvaný „Cholera Boys“, kde hrál první trubku. Kapela účinkovala především na studentských akcích a často zajížděla hrát i do Prostějova. V r. 1939 maturoval na Slovanském gymnáziu v Olomouci a poté studoval v Praze, kde zakotvil a pracoval jako redaktor hudebního vysílání Československého a Českého rozhlasu.

Před 40 lety - dne 23. září 1985 zemřel v Brně prof. PhDr. Vilém HRUBÝ, DrSc., pedagog, vlastivědný pracovník, archeolog, muzejní pracovník.

Pocházel z Říkovic u Přerova, kde se narodil 18. 11. 1912. V r. 1932 absolvoval učitelský ústav a následně až do r. 1948 učil na školách v Uherském Hradišti. Souběžně byl správcem archeologických sbírek ve Slovákém muzeu Uherského Hradiště, protože byl objevitelem a badatelem Starého Města u Uherského Hradiště. Od r. 1948 byl vědeckým náměstkem ředitelství Moravského zemského muzea a v l. 1952-78 vedoucí externí učitel na Katedře archeologie a muzeologie na FF a PŘF MU v Brně, resp. na FF KoU v Bratislavě. R. 1951 získal titul PhDr., r. 1957 se habilitoval na Slovanskou archeologii. R. 1966 se stal doktorem historických věd a r. 1969 jmenován profesorem.

Před 100 lety - dne 24. září 1925 se narodil v Kutné Hoře Jaromír NOHEJL, šéfdirigent Moravské filharmonie Olomouc.

Po vítězství v celostátní soutěži dirigentů v r. 1956 byl angažován jako dirigent Moravské filharmonie v Olomouci. Na základě vynikajících úspěchů byl v r. 1960 jmenován jejím ředitelem a šéfdirigentem. Díky výraznému talentu, neobyčejné pili a bohatým uměleckým zkušenostem vyrostl ve zralou dirigentskou osobnost. Jeho tvůrčí přístup se vyznačoval vysokou muzikálností, bohatou fantazií, přesností a slohovou kázní. Tyto přednosti plně uplatňoval. S vynikajícím ohlasem se setkala jeho nastudování symfonií D. Šostakoviče, G. Mahlera, velkých oratorních skladeb L. van Beethovena, A. Dvořáka, J. Brahmsa, H. Berlioze, G. Verdiho a celé řady děl hudby 20. st. Dirigoval pohostinsky i přední české a slovenské orchestry, a to vč. České filharmonie. Spolupracoval s Čs. rozhlasem a nahrával gramofonové desky. Natáčel též pro rozhlas NDR v Berlíně a Lipsku a pro švédský rozhlas ve Stockholmu. S předními italskými sólisty dirigoval v r. 1979 světovou premiéru rozhlasové nahrávky opery P. Mascagniho „Isabeau“. Hostoval na mezinárodních hudebních festivalech: Pražské jaro, Varšavský podzim a Berliner Feststage. Během působení v Olomouci mělo pod jeho taktovkou premiéru více než 200 děl současných skladatelů. V čele MFO stál 31 let. Jeho uměleckému působení byl v r. 2000 vzdán hold udělením Ceny města Olomouce. Zemřel 22. 3. 2004 v Olomouci.

Před 110 lety - dne 24. září 1915 se v Bolelouci narodil Bohuslav HRADIL, čs. letec - stíhač v bitvě o Anglii.

Byl členem Hanáckého aeroklubu v Olomouci. U jeho jména na pomníku padlých na olomouckém hřbitově je uvedeno, že „rotný – Sgt 311 zemřel ve Francii 3. 3. 1942“.

Před 110 lety - dne 29. září 1915 se narodil v Konici František TOVÁREK, učitel, regionální historik, spisovatel a překladatel.

Měl 4 sourozence. Krátce po jeho narození musel jeho otec narukovat na ruskou frontu a pak největší starost o rodinu padlo na jeho matku. V Konici vychodil obecnou školu i měšťanku. Zapojil se do skautské organizace a později ji i vedl. Pak přestoupil na reálku v Prostějově. Jeho přáním bylo stát se učitelem, a proto absolvoval 2 roky pedagogické akademie v Praze. Pomohl mu v tom lékař Ferdinand Karafiát (1870-1928). Na pražské akademii působili v té době význační odborníci: dr. Příhoda, dr. Chlup, dr. Klíma a dr. Nejedlý. O obuvníku Továrkovi a lékaři Karafiátovi se zmiňuje i Bohumil Hrabal v knize Taneční hodiny pro starší a pokročilé. Svou učitelskou dráhu začal ve Džbelu u Konice r. 1935. Záhy však nastoupil učitelské místo na Podkarpatské Rusi a stal se řídícím učitelem. Na konci r. 1938 se vrátil zpět na Moravu. Učil ve Štarnově a během r. 1939 nastoupil na Měšťanskou školu v Jevíčku. Zde se zapojil do skautského hnutí a spolu s Antonínem Omerem (1918-2001) sepsal Historii Jevíčského skautingu. Po r. 1945 navázal spolupráci se Zakarpatskou Ukrajinou a r. 1948 založil v Jevíčku pionýrskou organizaci a propojil oba systémy v jedno hnutí. Je zakladatelem tradice stálých táborů, která začala r. 1953. Napsal řadu dobrodružných románů pro mládež, např. Prázdniny na táboře (1977), Kronika mého oddílu (1981) a Začarovaný tábor (1981). Překládal z ruštiny a ukrajinštiny. Sbíral lidové pověsti z Malé Hané. Zemřel 11. 1. 1990 v Jevíčku.

KOUZELNÁ MÍSTA

Ateliér Filipova Huť

Kvilda a Filipova Huť jsou dvě kouzelná šumavská sídla, do kterých jsem se prostě zamiloval! Zatímco první mám spojené s přátelstvím s bývalým starostou Václavem Vostradovským a penzionem, který provozuje se svou manželkou Martinou, to druhé jsem objevil až v povodňových časech a za manželi Václavem a Ivanou Hodanovými a do jejich Ateliéru jezdíme nyní rok co rok.

Pan Václav je akademickým architektem, tedy i tvůrcem návrhu celé stavby. Součástí objektu je i galerie, která slouží k výtvarným expozicím. Než vás společně s manželi Hodanovými pozveme na krátkou návštěvu, ponořme se...

8x archiv manželů Hodanových

Něco málo do historie Filipovy Hutě

Filipova Huť byla založena původně jako sklářská osada. Vznikla v místech kudy procházela obchodní cesta z Kašperských Hor do Pasova. V roce 1785 zde skláři Franz Denk a Franz Weber z Hrádku u Sušice vybudovali skelnou huť na duté sklo s jednou pecí a třemi chalupami pro skláře. Sklárna stála vpravo od cesty směrem na Březník před mostkem Filipohuťského potoka.

Huť nijak významně neprosperovala, a proto byla s příchodem nového pána ze Schwarzenbergu její činnost v roce 1800 ukončena.

Největšího rozmachu dosáhla Filipova Huť okolo roku 1880, kdy zde žilo 1620 obyvatel převážně německé národnosti. Po 2. světové válce, resp. po odsunu Němců byly opuštěné domy zbourány. Z původních domů se jich dochovalo pouze 5 a to i bývalá škola po pravé straně silnice směrem na Modravu, která je nyní v majetku Národního parku Šumava. Podle dobových fotografií bývala škola plná dětí, které pravidelně docházely na výuku i v sobotu. Například z Ro-

klanské hájenky, jejíž osud je v rukou Národního parku Šumava... Věříme, že dojde k rekonstrukci objektu a ke zpřístupnění veřejnosti. Podle vyprávění dětí z Březnické hájenky moc do školy nechodily, ale docházely sem děti z nedalekých osad Korýtko a Preisleiten. Běžné bylo, že po chalupách bylo třeba 6 až 8 dětí. Většina obyvatel, a to vč. dětí docházela do Kvildy do kostela na mši pravidelně každou neděli.

Typické šumavské osady, již na dnešních mapách neexistují, v 50. letech minulého století byly zbourány a odstraněny.

Sídelní útvary - obce byly tvořeny domy roztroušenými volně v krajině. V této

centrální části Šumavy, tedy v katastrálním území Filipovy Hutě, se nacházely ještě osady Korýtko a Preisleiten. Mimochodem. Název Korýtko je odvozen od koryt, která sloužila k napájení soumarů.

A jak vypadá filipohuťská současnost?

V současné době spadá Filipova Huť pod obec Modravu. Žije zde 100 trvale přihlášených obyvatel. V letech 2022-2023 byla na místě původní kapličky postavena a vysvěcena nová kaple.

Filipova Huť je nejvýše položenou osadou v nadmořské výšce 1100 m. V několika domech na Filipově Huti je poskytováno ubytování pro turisty. Najdete zde také jedno bistro a penzion, který poskytuje restaurační služby. Původní domy slouží většinou k rekreaci majitelů.

Přijměte pozvání do Ateliéru Filipova Huť

Myšlenka projektu a realizace rodinného domu na Filipově Huti uzrála okolo roku 2000. Učarovalo nám zcela konkrétní místo v srdci Šumavy, a to právě Filipova Huť. Z hlediska architektonické koncepce jsme jej vybudovali jako rodinný dům s ateliérem soudobou architekturou použitými tradičními materiály, kámen, dřevo, sklo. Propojuje tradiční šumavskou architekturu s moderními prvky a technologiemi 21. století instalací fotovoltaiky v kombinaci s tepelnými čerpadly, zemními vrty, což splňuje ekologické nároky a nároky na současné bydlení.

Původně zamýšlený malý horský rodi-

nný dům se v průběhu projektování rozrostl na rodinný dům s ateliérem a prostory pro kulturní a společenské aktivity. Pořádáme zde výtvarné výstavy, kurzy jógy, pilates, sportovní a rehabilitační

cvičení. Důležitou činností je architektonická a projekční praxe a ubytování hostů.

Ateliér Filipova Huť funguje jako ubytovací zařízení a architektonické studio, kde jsou možné konzultace v oblasti ar-

chitektury, designu a architektonických projektů. Významnou činností je poskytování prostor pro výtvarníky a kurzy.

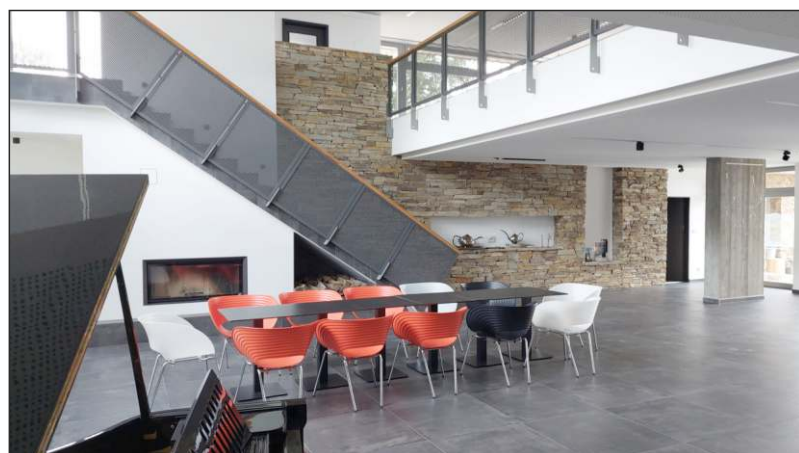
Konalo se zde již 7 výstav obrazů a grafik, kurzy jógy, rehabilitace, atd. V současné době zde probíhá výstava akademické malířky Věry Krumphanzlové. Rádi zmiňujeme autory již proběhlých výstav jako úžasné grafiky akademické malířky Lenky Vilhelmové či Dalibora Řihánka nebo Víta Pavlíka.

Ateliér se nachází na místě, odkud je překrásný výhled na Velký a Malý Roklan na německé straně s výškou přes 1400 m. n. m. Jedná se o centrální část Šumavy, je to takový rozcestník s turistickými trasami na Březník, prameny Vltavy, Horskou Kvildu, Modravu.

Přesto, že je na Šumavě v hlavních sezónách - zimní běžecké a letní cyklosezóně - spousta turistů, Ateliér je výjimečně klidné místo s prostorem na pobyt, posezení a zamyšlení se. Filipova Huť je místem, kde načerpáte energii v kterémkoli ročním období pro celý rok. Dovolujeme si citovat šumavského spisovatele Karla Klostermanna: „Jsem synem svých domovských lesů; miluji jejich drsnou přírodu ..., a to celou silou své duše.“

Historií a současností Filipovy Huti vás provázeli Ivana a Václav Hodanovi

Pravidelnými a vděčnými hosty bývají Petr a Taťána Hanušovi

ARCHEOLOGICKÁ AKTUALITA

Válečnice z mýtů a legend?

Vědci objevují důkazy, že Amazonky mohly být skutečné

Řecké mýty o bájných Amazonkách, udatných bojovnicích, které žily v odlehle zemi a ovládaly luk i šíp, jsou známy po celém světě. Ačkoli byly po staletí považovány za pouhou legendu, nové archeologické nálezy naznačují, že by na těchto příbězích mohlo být zrnko pravdy.

Vykopávky pohřebišť z doby bronzové, například v Ázerbájdžánu, odhalily, že některé ženy byly pohřbeny se zbraněmi, jako jsou hroty šípů, bronzové dýky a palčáty. Tato zjištění vedla archeology k odvážné domněnce: mohly být tyto ženy skutečnými Amazonkami?

V řecké mytologii byly Amazonky bojovnice žijící severovýchodně od starověkého Řecka během pozdní doby bronzové, přibližně mezi lety 1900 a 1200 př. n. l. Zdrojem amazonských mýtů je klasická řecká literatura, v níž se o nich poprvé zmiňuje Homér. Řecká mytologie je plná příběhů o jejich statečnosti a síle. Vzpomeňme třeba na bájněho Herkula, který musel získat magický opasek amazonské královny Hippolyty, nebo na tragický mýtus o Achillovi a Penthesilei, který vypráví o osudovém střetnutí dvou největších válečníků trojské války. Achilles v boji zabije krá-

lovnu Amazonek, ale když jí sejme přilbu, je zasažen její krásou a uvědomí si, že se do ní zamiloval.

Tyto mýty po dlouhou dobu zastínily jakoukoliv možnost, že by tyto ženy mohly skutečně existovat. S nejnovějšími nálezy se však pohled vědců začíná měnit. Nedávný objev na pohřebišti v Nachičevanu v Ázerbájdžánu je jedním z nejvýznamnějších důkazů. V hrobech byly objeveny ženské kostry pohřbené zde před zhruba 4 000 lety se zbraněmi. Tato skutečnost sama o sobě by mohla naznačovat, že šlo o ženy-bojovnice, ale další analýzy kostí přinesly ještě překvapivější výsledky.

Kosti prstů některých koster byly zdeformované, což svědčí o častém a intenzivním používání luku a šípů. To by nebylo způsobeno jen lovem, ale spíše každodenním tréninkem. Stejně tak kosti pánve vykazovaly změny, které jsou typické pro dlouhodobou jízdu na koni. Tyto poznatky napovídají, že životní styl těchto žen byl velmi aktivní a zaměřený na boj.

Zajímavý je i objev šperků z polodrahokamů, jako je karneol. Tyto předměty se často nacházely u veleknežek nebo žen s vysokým postavením, což naznačuje, že i tyto bojovnice měly významné postavení ve své společnosti.

Archeologické nálezy z Ázerbájdžánu ovšem nejsou v této oblasti ojedinělé. Podobné objevy byly učiněny i dříve. Například v roce 2019 byly v Rusku nale-

zeny ostatky čtyř bojovnic pohřbených s hroty šípů a oštěpy. V roce 2017 arménská archeologové objevili ženu, která zjevně zemřela na následky válečného zranění – hrot šípů měla zaražený v noze. A začátek 90. let byla u kazašských hranic nalezena žena pohřbená s dýkou.

Tyto objevy, ačkoliv se nacházejí v různých oblastech, vytvářejí ucelenější obraz. Historické prameny totiž popisovaly Amazonky jako kmen, jehož kultura se rozprostírala přes Kavkaz a stepi. A právě tam se většina těchto nálezů nachází.

Historici se také obrací k ústní tradici. Bettany Hughesová, historička, která se tomuto tématu věnuje, navštívila horskou vesnici Chinalig na Kavkaze. Místní ženy jí potvrdily, že jejich babičky byly bojovnice, protože muži byli pryč se stády. Ženy si prý při boji zakrývaly obličej, což se shoduje se starověkými prameny a vysvětluje, proč si lidé nebyli jistí, jestli bojují s muži, nebo ženami.

I když stále neexistuje stoprocentní důkaz, že tyto ženy byly přesně ty báje Amazonky z řeckých mýtů, archeologické objevy a ústní tradice silně naznačují, že ve starověku mohly skutečně existovat společnosti, kde ženy hrály aktivní roli bojovnic. Za mýty a legendami se tak možná skrývá víc pravdy, než jsme si kdy mysleli.

Vendula Vránová

Detail vyobrazení z řecké vázy, cca 520 př.n.l.

LIDOVÉ OKÉNKO

Zajímavosti z léčitelské historie hub

Houby nás provázejí po tisíce let nejen jako potrava, ale i jako cenní pomocníci v léčitelství. Od pradávných dob až po středověk se po celém světě používaly k léčení, a to často s překvapivými výsledky. Uvedme si ty nejstarší či nejzajímavější příklady.

Ötzi, muž z ledu: tato slavná mumie muže, který žil v okolí Alp zhruba před 5300 lety, měla u sebe dva druhy hub – chorošů (březovek obecných a troudnatec kopytovitý), které představují jeden z nejstarších dokladů použití hub k léčení. Březovník obecný se vyznačuje

je silnými projímavými, antibiotickými a antiparazitickými účinky. Ötzi trpěl střevními parazity, a tak tuto houbu pravděpodobně užíval jako lék.

Zmínky o využívání hub nalezneme také ve starověkém Egyptě, Řecku i Římě. Například Hippokrates (4. století př. n. l.) „otec medicíny“ doporučoval troudnatec kopytovitý jako hemostatický (zastavující krvácení) a protizánětlivý prostředek. Používal ho ve formě prášku k léčbě ran. Řecký lékař a botanik Dioscorides (1. století n. l.) ve svém díle *De Materia Medica* zmiňuje různé houby

a jejich léčivé vlastnosti. Popisoval například, jak se houby používají k léčbě zánětů a jak některé houby mohou být jedovaté.

V tradiční čínské medicíně mají houby tisíciletou historii. Například houba Reishi (lesklá koka lesklá) byla ve starověké Číně považována za „houbu nesmrtelnosti“ a byla vyhrazena pouze pro císařskou rodinu. Další houby, jako Shiitake a Cordyceps, se používaly k podpoře imunitního systému, vitality a léčbě různých respiračních a dalších onemocnění.

Ve středověké Evropě se houby staly součástí lidového léčitelství. Například choroš lékařský (Agarikon) byl vysoce ceněn a používal se k léčbě tuberkulózy a jiných respiračních onemocnění. V některých oblastech se věřilo, že má i magickou moc a chrání před nemocemi.

Březovník obecný se používal jako projímadlo a k ošetření ran, stejně jako v pravěku. Byl považován za efektivní prostředek proti parazitům.

Muchomůrka červená, ačkoliv je dnes známá jako jedovatá, se v některých tradicích používala jako halucinogen k navození stavu změněného vědomí, ale také v malých dávkách jako léčivo proti různým neduhům. S tímto použitím je však spojeno vysoké riziko otravy. V Anglii byl používán výluh ze sazovky kruhaté proti křečím, používaly se spory pýchavky obrovské, kdy masa výtrusů pomáhala zastavovat krvácení, případně se nakrájené plodnice ohňovce užívaly na různé otoky.

Šamani na Sibiři a v Severní Americe používali houby jako součásti šamanských rituálů, kde byly používány k léčebným účelům a k navazování kontaktu s duchovním světem. Například chaga (rezavec šikmý), která roste na břízách, byla šamany ceněna pro své adaptogenní vlastnosti (pomáhají organismu vyrovnat se se stresem) a schopnost posilovat imunitu.

Severoameričtí indiáni používali také sporový prach z pýchavky, nebo jihoameričtí indiáni využívali plodnice brazilského žampionu při nádorových onemocněních.

Zajímavý příklad léčivých účinků hub z nedávné historie uvádí Ing. I. Jablonský. Po náletu v Hirošimě se lékaři snažili obnovit činnost bílých krvinek u pacientů trpících nemocemi z ozáření. Používali spousty různých přírodních produktů a mezi nimi i plodnice shiitake. Ukázalo se, že po konzumaci plodnic shiitake se nejrychleji ze všech použitých přípravků obnovila u pacientů tvorba bílých krvinek. A později se z plodnic podařilo izolovat látku lentinan, u které se tyto účinky potvrdily.

Tyto příklady jasně ukazují, že mykoterapie, neboli léčba houbami, je stará jako lidstvo samo. Dnes se vědci k těmto starým znalostem vracejí a zkoumají je z pohledu moderní vědy, aby odhalili plný potenciál, který se v houbách skrývá.

Vendula Vránová

Usušené houby navlečené na kožené pásky, které byly nalezeny ve výbavě Ötziho (3 300 př.n.l.).

KAPSÁŘ

Ukrajinský prezident Volodymyr Zelenskij po kritice slíbil obnovit nezávislost protikorupčních agentur, nyní nově podřízených prokuratuře. O den dříve ukrajinský parlament schválil a prezident Zelenskij podepsal zákon, podle kterého budou protikorupční agentura NABU a Speciální protikorupční prokuratura (SAP) podléhat generálnímu prokurátorovi, kterého jmenuje šéf státu. Tento krok vyvolal protesty v ulicích Kyjeva a dalších velkých ukrajinských měst i kritiku ze strany Evropské komise i představitelů členských zemí EU. Zelenskij nyní oznámil, že předloží parlamentu nový zákon. Japonský ostrov Hokkaido zasáhla vlna cunami. Způsobilo ji zemětřesení o síle 8,8 stupně v mořské oblasti u poloostrova Kamčatka.

Hasiči ukončili v noci na 3. srpna zásah u požáru haly v Přestavkách na Olomoucku, kde začal hořet plast a dřevovýřez. Škoda vyšplhala na 19 milionů korun, vyšetřování příčiny požáru pokračuje.

Praha má nové velké železniční nádraží. Je jím stanice Praha-Bubny poblíž metra Vltavská. Obsluhuje tratě ve směru na Kralupy a Kladno.

Zdeněk Liška a František Vlácil. Dvě legendy české kinematografie spojily

síly na mnoha neméně legendárních filmech, v archivu skladatele Zdeňka Lišky se ale dochovaly audiozáznamy jen ze dvou z nich. Nyní vycházejí v rámci exkluzivní vinylové kolekce. V okolí vojenské základny Elmendorf-Richardson na Aljašce se konaly dvě demonstrace. Na jedné protestovali lidé, kteří kritizují Donalda Trumpa a vyzývají jej k ochraně Ukrajiny před Ruskem. Tu druhou pořádali prezidentovi příznivci, kteří se do Anchorage vydali vyjádřit Trumpovi svoji přízeň. Americký prezident Donald Trump a jeho ruský protějšek Vladimir Putin jednali na Aljašce. Trumpovým cílem je dosažení příměří ve válce na Ukrajině, kterou Rusko před třemi a půl lety rozpoutalo.

První dáma Spojených států Melania Trump upozornila v osobním dopise ruskému prezidentovi Vladimiru Putinovi na utrpení dětí na Ukrajině a v Rusku, uvedli dva představitelé Bílého domu. Následně se americký prezident setkal

dovnitř. Z Trumpova gesta bylo patrné, že ocenil Zelenského oblek.

Naprostá většina Čechů podporuje právo na interrupci či eutanazii. Vyplývá to z červnového průzkumu Centra pro výzkum veřejného mínění Akademie věd ČR (CVVM). Názory obyvatel země na zákonnou úpravu prostituce už nejsou tak jednoznačné.

Rusko se v 90. letech minulého století mohlo stát členem NATO. Proti se ale postavilo Německo. Tvrdí to německý list Der Spiegel s odvoláním na konfidenční dokumenty o setkání tehdejšího prezidenta Ruska Jelcina s prezidentem USA Clintonem v roce 1994. V Kanadě zemřela významná představitelka československého exilu, spisovatelka a spoluzakladatelka nakladatelství Sixty-Eight Publishers Zdena Salivarová. Bylo jí 91 let.

Národní muzeum slavnostně otevřelo expozici s fosiliemi 3,2 milionu let starých předků člověka. Jedny z nejčastějších a nejstarších paleoantropologických exponátů na světě, které dostaly přezdívky Lucy a Selam, si zájemci budou moci prohlédnout do 23. října. Na Vietnam udeřil silný tajfun Kajiki, na útěku před nebezpečným živlem je bezmála 600 tisíc lidí. Tajfun už zasáhl pobřeží a přesouvá se do vnitrozemí, hrozí záplavy a sesuvy půdy. V pohotovosti bylo tisíce vojáků.

Los Emil, který se v uplynulých měsících pohyboval po České republice a zavítal i na Slovensko, se ocitl na konci srpna v okolí Vídně.

Připravil Petr Hanuška

